

Bosna i Hercegovina
Босна и Херцеговина
Regulatorna agencija za komunikacije
Регулаторна агенција за комуникације

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ REGULATORNE AGENCIJE ZA
KOMUNIKACIJE ZA 2013. GODINU**

April 2014. godine

SADRŽAJ

I UVODNE NAZNAKE	5
II AKTIVNOSTI IZ OBLASTI EMITOVARA, TELEKOMUNIKACIJA, UREĐENJA RADIOFREKVENCIJSKOG SP EKTRA I MONITORINGA	7
1. OBLAST EMITOVARA.....	7
1.1. Dozvole iz oblasti emitovanja	7
1.1.1. Korisnici dozvola za televizijsko i radijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije.....	7
1.1.2. Korisnici Dozvole za televizijsko emitovanje putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža.....	8
1.1.3. Saglasnosti za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev.....	9
1.1.4. Korisnici dozvola za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija.....	11
1.2. Donošenje pravila i propisa u oblasti emitovanja.....	11
1.3. Monitoring primjene propisa i pravila Agencije	12
1.4. Ostale aktivnosti vezane za unapređenje regulative	12
1.5. Prigovori i slučajevi.....	12
1.6. Aktivnosti u vezi sa Javnim RTV sistemom BiH.....	13
1.7. Prisustvo na seminarima i konferencijama	14
1.8. Razvoj procesa uvođenja digitalne televizije u BiH.....	16
1.9. Projekat SEE Digi.TV	17
2. OBLAST TELEKOMUNIKACIJA	27
2.1. Praćenje primjene dozvola za javne operatore fiksne telefonije	28
2.1.1. Govorne telefonske usluge	32
2.1.2. Korisničke grupe	32
2.1.3. Usluge pristupa Internetu	33
2.1.4. Iznajmljene linije	34
2.1.5. Ostale usluge prenosa podataka.....	34
2.1.6. Multimedijalni paketi	34
2.1.7. Ostale usluge	35
2.2. Dozvola za obavljanje djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga	36
2.3. Mobilne komunikacije 2G – GSM usluge.....	37
2.3.1. Asortiman mobilnih telefonskih usluga.....	41
2.3.1.1. Paketirane usluge	41

2.3.1.2. Usluge prenosa podataka u mobilnim mrežama	44
2.3.1.3. Akcijske ponude	44
2.3.1.4. Cijene roaminga	45
2.3.1.5. Ponuda IZI mobila i Blicneta (SP)	46
2.4. Razvoj mreže u mobilnim komunikacijama i pokrivenost 3G – UMTS	46
2.5. Javni mrežni operatori	46
2.6. Pružanje Internet usluga	47
2.7. Zaštita krajnjih korisnika	50
2.8. Rebalans cijena govornih telefonskih usluga u BiH.....	51
2.9. Interkonekcija.....	52
2.10. Izrada i primjena regulatornog okvira za numeraciju telefonskih usluga.....	54
2.11. Primjena usluge prenosivosti telefonskih brojeva	54
2.12. Analiza tržišta.....	55
2.12.1. Analiza tržišta 7	55
2.12.2. Analiza tržišta 3	56
2.13. Projekat: „Nadgledanje regulacije i razvoja tržišta elektronskih komunikacija i ICT usluga u zemljama proširenja“	56
2.14. Saradnja sa međunarodnim institucijama i učešće na međunarodnim skupovima	57
3. AKTIVNOSTI U OBLASTI UPRAVLJANJA RADIOFREKVENCIJSKIM SPEKTROM.....	58
3.1. Fiksna služba	58
3.1.1. Mikrovalni linkovi	58
3.1.1.1. Aktivnosti na licenciranju linkova dominantnih telekom operatera	58
3.1.1.2. Aktivnosti na licenciranju linkova ostalih komercijalnih operatera	60
3.1.2. Aktivnosti na licenciranju MMDS sistema u opsegu 11,7-12,5 GHz	61
3.1.3. Aktivnosti na licenciranju frekvencijskog opsega 410,00-415,85/420,00-425,85 MHz za pružanje usluga fiksne gorovne telefonije i prenosa paketa podataka	62
3.2. Satelitska služba	62
3.3. Mobilna služba	63
3.3.1. Kopnena mobilna služba	63
3.4. Zrakoplovna, pomorska služba i služba radioteminacije i radionavigacije.....	68
3.5. Radiodifuzna služba	69
3.5.1. Analogna radiodifuzija	69
3.5.1.1. Javni servisi	69
3.5.1.2. FM BC Radiostanice	69
3.5.1.3. TV stanice	70

3.5.2. Digitalna radiodifuzija.....	70
3.6. Radioamaterska služba	71
3.7. Međunarodna koordinacija frekvencija	71
3.7.1. Koordinacijski sastanci.....	72
3.7.2. Otklanjanje smetnji.....	73
3.8. Regulativa iz oblasti upravljanja spektrom	73
3.8.1. Pravila u oblasti radiokomunikacija	74
3.8.2. Žalbe korisnika	75
3.9. Ostali aspekti upravljanja spektrom	76
3.9.1. Ekonomski aspekt upravljanja RF spektrom	76
3.9.2. Održavanje portala.....	77
3.9.3. Učešće na međunarodnim sastancima	78
3.9.4. Obuke i seminari	79
3.9.5. Ostale aktivnosti	79
4. PODRUČJE ZA RADIO-MONITORING, INFORMACIJSKO-TEHNIČKU PODRŠKU I KONTROLU POŠTIVANJA USLOVA DOZVOLA	80
4.1. Odjeljenje za radio-monitoring.....	80
4.1.1. Redovni poslovi radio-monitoringa.....	81
4.1.2. Projekat izgradnje mreže monitoring stanica u BiH.....	83
4.1.3. Učešće u aktivnostima CEPT-a	84
4.1.4. Regulativa u oblasti mjerena i kontrole.....	84
4.2. Odjeljenje za informacijsko-tehničku podršku.....	85
4.2.1. Realizacija zadataka u okviru IT podrške.....	86
4.2.2. Internet konekcija	88
4.2.3. Dizajn, razvoj, servisiranje i održavanje IT aplikacija	89
4.2.4. Provođenje IT strategije	89
4.2.5 Kreiranje podzakonske regulative (Pravila i drugi dokumenti).....	89
4.3. Odjeljenje za kontrolu poštivanja uslova dozvole	90
III ORGANIZACIJSKA STRUKTURA AGENCIJE.....	91
IV AKTIVNOSTI VIJEĆA AGENCIJE U 2013. GODINI.....	92
V FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ.....	93
PRILOG I PLANIRANI I REALIZOVANI PROGRAMSKI ZADACI	97
PRILOG II PREGLED TUŽBI, SUDSKIH POSTUPAKA I PRESUDA	100

I UVODNE NAZNAKE

Regulatorna agencija za komunikacije (Agencija) je u periodu izvještavanja realizovala zadatke u skladu sa nadležnostima iz Zakona o komunikacijama BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 31/03) i Politikom sektora telekomunikacija („Službeni glasnik BiH“, broj 09/02) koju kreira i usvaja Vijeće ministara BiH.

Podizanje stepena konkurenčije u sektoru telekomunikacija

Tokom 2013. godine Agencija je realizovala aktivnosti u različitim segmentima regulacije od kojih se, kao najvažnije, ističu nastavak primjene prelaznog režima ka generalnoj autorizaciji i analiza tržišta po metodologiji Evropske unije.

Pravilo 67/2012 o modelu rebalansa cijena govornih telefonskih usluga u Bosni i Hercegovini za period 2013-2015. godine stupilo je na snagu 01.01.2013. godine. Prema novim cjenovnicima, visina pristupne takse u 2013. niža je za 3% ili je na nivou granične cijene, odnosno 25% niže u odnosu na postojeću cijenu. Cijene mjesecne pretplate, za fizička lica, iznose: BH Telecom 10,30 KM (5% više od postojećeg iznosa), Telekom Srpske 12,95 KM (18% više od postojećeg iznosa) i HT Mostar 13,00 KM (na nivou postojećeg iznosa). Broj korisnika Internet usluga u stalnom je porastu i iznosi 56,96%, dok 13,42% pretplatnika u odnosu na ukupno stanovništvo BiH, koristi širokopojasni Internet, dok je broj mobilnih pretplatnika u Bosni i Hercegovini na dan 31.12.2013. godine iznosio 3.488.319.

Otežavajuća okolnost u realizaciji aktivnosti i efikasnijoj liberalizaciji tržišta leži u činjenici da Vijeće ministara BiH nije usvojilo Politiku sektora telekomunikacija za period 2013-2017. godine. Usvajanje Politike sektora telekomunikacija omogućilo bi dalji strateški razvoj i unapredjenje sektora telekomunikacija, ulazak novih investicija, povećanje stepena konkurentnosti i u konačnici, niže cijene i širu ponudu usluga za krajnje korisnike. Ostale aktivnosti iz oblasti telekomunikacija, kao što su praćenje procesa sklapanja sporazuma o interkonekciji, te praćenje primjene uslova dozvola u fiksnoj i mobilnoj telefoniji, realizovane su bez većih odstupanja.

Unapređenje regulative iz oblasti emitovanja

U toku 2013. godine Agencija nije vršila izdavanje novih Dozvola za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije. Zaključno sa 31.12.2013. godine u BiH usluge pružaju 43 korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije i 143 korisnika Opće dozvole za radijsko emitovanje. Pored navedenih, audiovizualne usluge pruža i 38 korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža.

Kada su prigovori i slučajevi u pitanju, procesuirana su ukupno 92 slučaja u vezi sa poštivanjem pravila i propisa Agencije. Od ukupnog broja, 56 slučaja odnose se na programske standarde od kojih je 13 procesuirano po službenoj dužnosti, a 43 na osnovu primljenih prigovora građana, organizacija, udruženja i drugih. Od ukupnog broja procesuiranih slučajeva, 7 slučajeva se odnosilo na principe vezane za komercijalne komunikacije u programima pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga, od kojih su 5 pokrenuti na osnovu prigovora, a 2 po službenoj dužnosti. Procesuirano je 29 slučajeva u vezi sa mogućom povredom odredbi koje se tiču upotrebe materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima. Ukupno je izrečeno 5 novčanih kazni (u ukupnom iznosu od 12.000 KM), 3 oduzimanja dozvole, 5 suspenzija dozvola, 38 usmenih i 28 pismenih upozorenja.

Na 37. sjednici Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA), koja je održana u Krakovu od 6. do 10. maja 2013. godine, pomoćnica direktora za oblast emitovanja Regulatorne agencije za komunikacije, Helena Mandić, imenovana je za zamjenicu predsjedavajućeg Odbora EPRA-e, koji se sastoji od 5 članova.

Učešće Agencije u regionalnom projektu SEE Digi.TV

Regulatorna agencija za komunikacije Bosne i Hercegovine bila je punopravni partner u okviru regionalnog projekta SEE Digi.TV, koji se realizuje pod okriljem Transnacionalnog programa saradnje jugoistočne Evrope za period 2007-2013. (SEE Transnational Cooperation Programme 2007–2013), a finansira se iz EU fondova. Cilj SEE Digi.TV projekta bio je usklađivanje pravnog, ekonomskog i tehničkog aspekta procesa prelaska na digitalizaciju kao i okvira koji treba osigurati harmoniziran proces digitalizacije u regionu. Pored Bosne i Hercegovine, u projektu su učestvovali sljedeće zemlje: Slovenija, Italija, Austrija, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Crna Gora, Bivša Jugoslovenska Republika Makedonija i Albanija.

Kada je u pitanju proces prelaska sa analognog na digitalno emitovanje u Bosni i Hercegovini, Akcioni plan, koji je prvi put upućen Vijeću ministara BiH na usvajanje krajem 2012. godine, još uvijek nije usvojen. U cilju podsticanja procesa digitalizacije, akumulirani višak prihoda nad rashodima Agencije u iznosu od 9.000.000 KM stavljen je na raspolaganje Vijeću ministara BiH za unapređenje projekta digitalizacije zaključno sa 31.12.2013. godine.

Finansijsko poslovanje

Ukupno ostvareni prihodi Regulatorne agencije za komunikacije u 2013. godini iznose 26.795.752 KM i veći su za 1.727.000 KM od ostvarenih prihoda Agencije u prethodnoj godini. Prihodi od redovnih tehničkih naknada za dozvole za regulisanje i nadzor operatera telekomunikacija i emitera, iz kojih se, prema Zakonu o komunikacijama, ova Agencija i finansira, ostvareni su u iznosu od 10.528.838 KM i veći su za 363.838 KM u odnosu na planirane.

Ukupno ostvareni rashodi Regulatorne agencije za komunikacije u 2013. godini iznose 7.153.120 KM ili 91% u odnosu na planirane i odobrene rashode Agencije, prema Zakonu o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2013. godinu. Indeks ostvarenih rashoda u odnosu na godišnji plan rashoda kod Tekućih izdataka iznosi 90%, a kod Kapitalnih izdataka 95%.

Prema Izvještaju o finansijskoj reviziji Regulatorne agencije za komunikacije za 2012. godinu Ureda za reviziju institucija BiH, broj 01-02/03-08-16-1-486/13 iz juna 2013. godine, finansijski izvještaji Agencije prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza na dan 31.12.2012. godine. Finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Agencije u toku 2012. godine bile su u svim značajnim aspektima uskladene sa odgovarajućim zakonskim propisima.

II AKTIVNOSTI IZ OBLASTI EMITOVARJA, TELEKOMUNIKACIJA, UREĐENJA RADIOFREKVENCIJSKOG SP EKTRA I MONITORINGA

1. OBLAST EMITOVARJA

Sektori iz oblasti emitovanja u protekloj godini realizovali su aktivnosti iz sljedećih oblasti:

1.1. Dozvole iz oblasti emitovanja

1.1.1. Korisnici dozvola za televizijsko i radijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije

1.1.2. Korisnici Dozvole za televizijsko emitovanje putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža

1.1.3. Saglasnost za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev

1.1.4. Korisnici dozvola za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

1.2. Donošenje pravila i propisa u oblasti emitovanja

1.3 Monitoring primjene propisa i pravila Agencije

1.4 Ostale aktivnosti vezane za unapređenje regulative

1.5 Prigovori i slučajevi

1.6 Aktivnosti u vezi sa Javnim RTV sistemom BiH

1.7 Prisustvo na seminarima i konferencijama

1.8 DTT Forum

1.9 Realizacija projekta „SEE Digi.TV“ sufinansiranog od strane Evropske komisije iz Instrumenta za prepristupnu pomoć (IPA), a u okviru programa Transnacionalne saradnje za jugoistočnu Evropu

Na samom kraju izvještaja koji se tiče oblasti emitovanja, tabelarno je predstavljen pregled kršenja i izvršnih mjera Agencije iz područja emitovanja u 2013. godini.

1.1. Dozvole iz oblasti emitovanja

1.1.1. Korisnici dozvola za televizijsko i radijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije

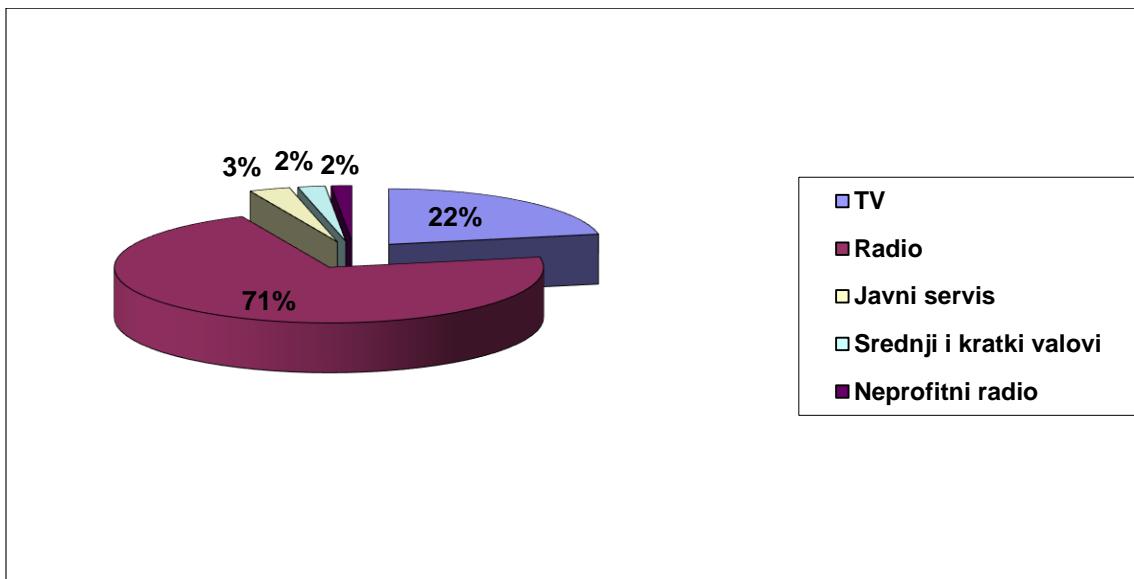
U toku 2013. godine Agencija nije vršila izdavanje novih Dozvola za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije. Istovremeno, jedna dozvola je oduzeta zbog neizmirivanja finansijskih obaveza odnosno neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH. Za jednog od korisnika dozvole izvršen je prenos dijela frekvencija na novo pravno lice, tako da zaključno sa 31.12.2013. godine djeluje 43 korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije.

U toku 2013. godine Agencija nije vršila izdavanje novih Općih dozvole za radijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije. Dvije dozvole su oduzete zbog neizmirivanja finansijskih obaveza, jedna dozvola je ukinuta na zahtjev korisnika dozvole, tako da trenutno djeluje 143 korisnika Opće dozvole za radijsko emitovanje, od čega 3 na srednjim i 1 na kratkim valovima. Pored toga, zaključno sa 31.12.2013. postoji ukupno 3 korisnika Dozvole za neprofitni radio.

Tabela 1: Ukupan broj korisnika dozvola za televizijsko i radijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije

TV	RADIO			JAVNI SERVIS (radio i TV)
	Opća dozvola za radijsko emitovanje	Opća dozvola za radijsko emitovanje (srednji i kratki valovi)	Neprofitni radio	
43	139	4	3	6

Slika 1: Prikaz korisnika dozvola za televizijsko i radijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije

1.1.2. Korisnici Dozvole za televizijsko emitovanje putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža

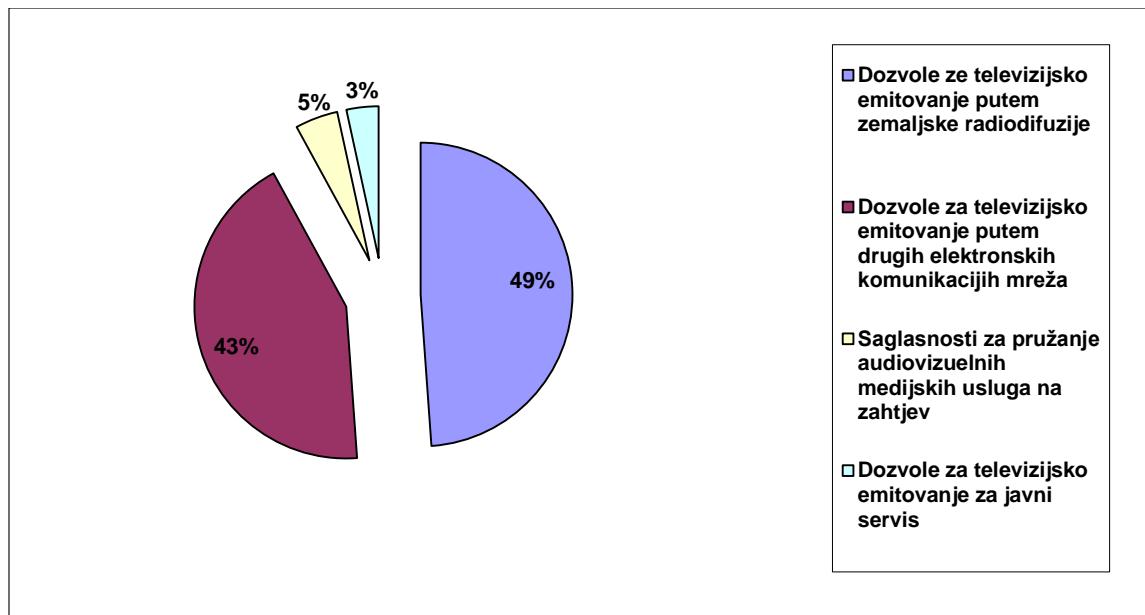
U skladu sa Pravilom 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga, u toku 2013. godine izdato je 7 novih Dozvola za televizijsko emitovanje putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža, dok su tri dozvole na zahtjev korisnika prestale važiti. Zaključno sa 31.12.2013. godine djeluje 38 korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža. Od ukupnog broja izdatih dozvola, 8 korisnika je u javnom, a 30 u privatnom vlasništvu.

1.1.3. Saglasnosti za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev

U skladu sa Pravilom 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga, u toku 2013. godine izdata je 1 Saglasnost za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev, tako da zaključno sa 31.12.2013. godine djeluje 4 korisnika ove saglasnosti.

Na osnovu prikazanih podataka, ukupan broj pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga iznosi 88. Njihova strukutra u odnosu na vrstu dozvole izgleda kako slijedi:

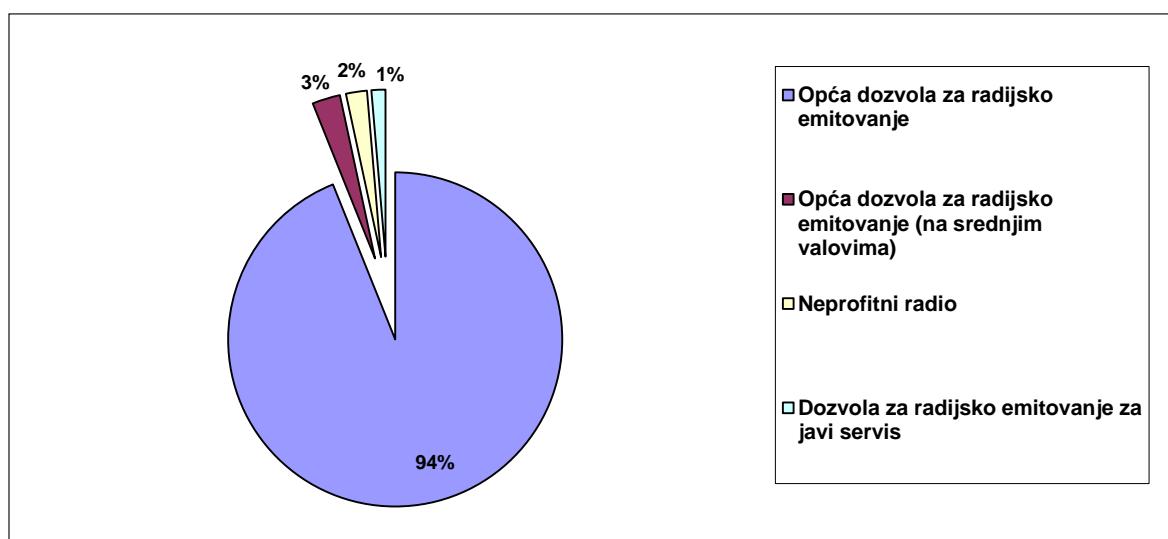
Slika 2: Pružaoci audiovizuelnih medijskih usluga u odnosu na vrstu dozvole

Na osnovu prikazanih podataka, broj pružalaca medijskih usluga radija iznosi 149.

Njihova strukutra u odnosu na vrstu dozvole izgleda kako slijedi:

Slika 3: Pružaoci medijskih usluga radija u odnosu na vrstu dozvole

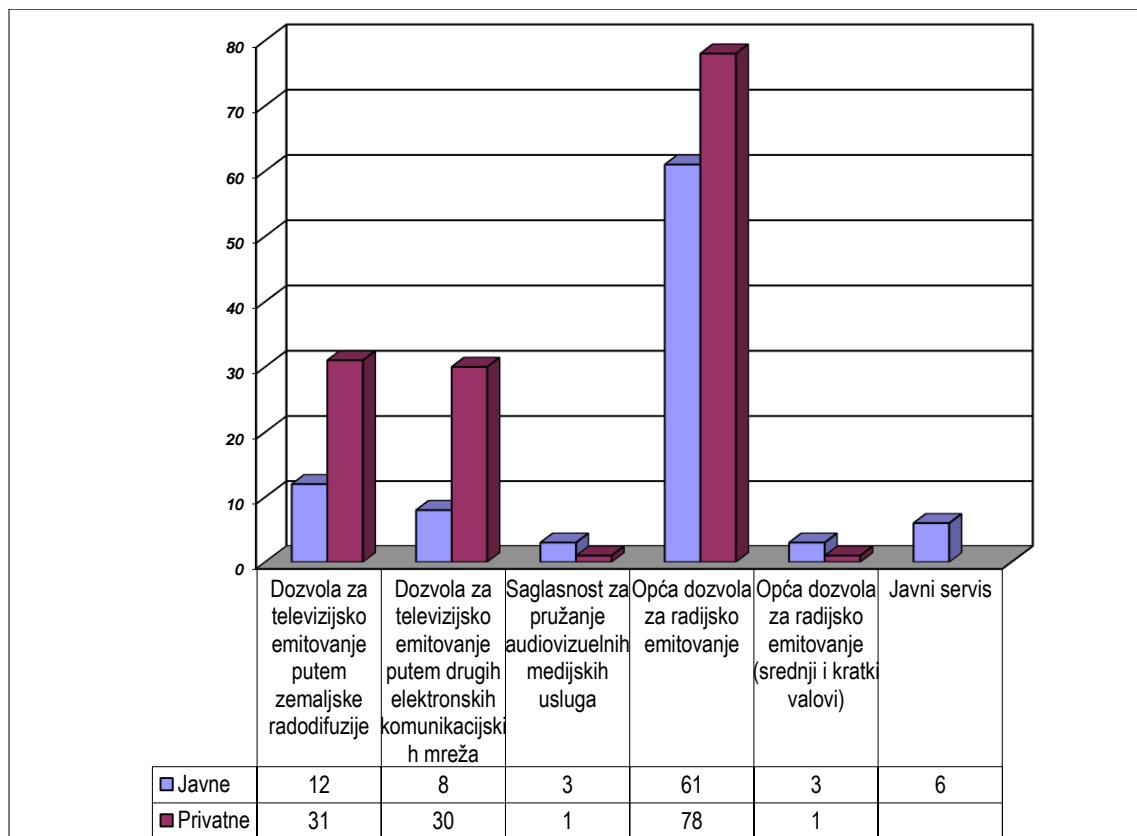
U tabeli i dijagramu koji slijede, dat je prikaz statusa korisnika dozvola u oblasti pružanja audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija u 2013. godini na osnovu vlasničke strukture pravnih lica korisnika dozvola (privatne i javne).

Tabela 2: Status korisnika dozvole u oblasti pružanja audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija(javne i privatne stanice)

Status	Pružaoci audiovizuelnih medijskih usluga			Pružaoci medijskih usluga radija			Javni servis (radio i TV)
	Dozvola za televizijsko emitovanje putem zemaljske radiodifuzije	Dozvola za televizijsko emitovanje putem drugih elektronskih komunikacijskih mreža	Saglasnost za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga na zahtjev	Opća dozvola za radijsko emitovanje	Opća dozvola za radijsko emitovanje (srednji i kratki valovi)	Neprofitni radio	
Javne	12	8	3	61	3	-	6
Privatne	31	30	1	78	1	-	

N:B – Ova tabela ne sadrži podatke za neprofitni radio, jer se te dozvole izdaju udruženjima građana, ne privrednim društvima.

Slika 4: Status korisnika dozvole u oblasti pružanja audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija (javne i privatne stanice)

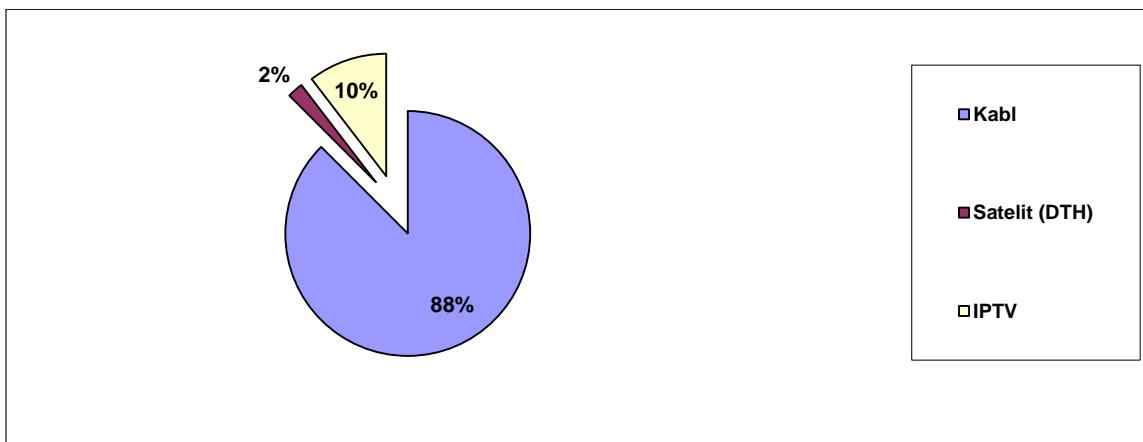

1.1.4. Korisnici dozvola za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

U skladu sa Pravilom o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija, u toku 2013. godine broj korisnika Dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija iznosio je 48, od čega 42 putem kabla, 1 putem satelita (DTH), te 5 putem IPTV platforme.

Ukupan broj pretplatnika zaključno sa 31.12.2013. iznosi 566.074.

Slika 5: Način distribucije korisnika dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija

1.2. Donošenje pravila i propisa u oblasti emitovanja

U toku 2013. izvršene su dvije dopune propisa iz oblasti emitovanja.

Naime, na inicijativu određenog broja privatnih TV stanica za izjednačavanjem trajanja oglašavanja javnih RTV servisa sa dozvoljenom količinom komercijalnih komunikacija po satu emitovanog programa za javne RTV stanice, Vijeće Agencije je na 68. sjednici, održanoj 25.9.2013. godine, donijelo Kodeks o izmjeni Kodeksa o komercijalnim komunikacijama („Službeni glasnik BiH“, broj 78/13). U skladu sa ovom izmjenom Kodeksa, član 21. *Javni RTV servisi* utvrđuje da dozvoljeno trajanje spotova za oglašavanje i teletgovinu za javne servise iznosi najviše 4 minute po satu u televizijskim programima. Ova izmjena stupila je na snagu 1.1.2014.

Na osnovu uočenih nedostataka u primjeni i potrebe za preciznijim definisanjem pojedinih odredbi Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija („Službeni glasnik BiH“, broj 98/11), Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine na 68. sjednici, održanoj 25.9.2013. godine, donijelo je Kodeks o izmjenama Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija („Službeni glasnik BiH“, broj 78/13), kojim se utvrđuju odgovarajuće izmjene i dopune člana 5. stav (8), člana 19. stav (2) i člana 21. stav (7) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija.

1.3. Monitoring primjene propisa i pravila Agencije

U toku 2013. godine Agencija je nastavila proces monitoringa primjene pravila i propisa Agencije. U svrhu provjere usklađenosti televizijskih sadržaja sa odredbama pravila i propisa, Agencija je nastavila analizu sedmodnevног programa korisnika Dozvole za televizijsko emitovanje koje se vrši putem zemaljske radiodifuzije, u okviru procesa monitoringa svih nosilaca dozvola koji je započeo u februaru 2012. U toku 2013. godine izvršen je pregled, te su izdata odgovarajuća rješenja za 24 TV stanice. Utvrđeno je ukupno 18 kršenja primjenjivih odredbi Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama, 10 kršenja primjenjivih odredbi Kodeksa o komercijalnim komunikacijama i 18 kršenja primjenjivih odredbi Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga. Kako je i planirano, izdavanjem ovih rješenja okončana je analiza programa stanica koje emituju putem zemaljske radiodifuzije. Tabelarni pregled utvrđenih kršenja i izrečenih mjera nalazi se na kraju izvještaja. Ova aktivnost nastavlja se i u narednom periodu, s tim što će se u okviru monitoringa vršiti provjera poštivanja pravila i propisa od strane nosilaca dozvola koji emituju putem drugih komunikacijskih mreža.

1.4. Ostale aktivnosti vezane za unapređenje regulative

Usvajanjem novih pravila i kodeksa u oblasti emitovanja koji su na snazi od 1.1.2012. postignuta je djelomična usklađenost sa odredbama Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, odnosno prenesene su sve relevantne odredbe Direktive izuzev članova 14. i 30. čije provođenje nije u nadležnosti Agencije. Na prijedlog Ministarstva komunikacija i prometa BiH, Vijeće ministara BiH je na 41. sjednici održanoj 7.3.2013. donijelo „Odluku o određivanju organa nadležnog za saradnju sa regulatornim organima iz oblasti audiovizuelnih medijskih usluga i određivanju nadležnog organa za utvrđivanje liste važnih događaja za emitovanje u Bosni i Hercegovini“. Prema navedenoj odluci, Regulatorna agencija za komunikacije BiH nadležna je za saradnju sa regulatornim organima iz oblasti audiovizuelnih medijskih usluga država članica Evropske unije i razmjenu informacija radi primjene ove Odluke, dok je Ministarstvo komunikacija i prometa BiH zaduženo da izradi listu važnih događaja koji se ne emituju na ekskluzivnoj osnovni u BiH. Prema ovoj Odluci, Vijeće ministara BiH će, na prijedlog Ministarstva komunikacija i prometa BiH, odlukom utvrditi listu važnih događaja za emitovanje u BiH. Donošenjem ove Odluke, zaokružen je proces transponovanja Direktive u bh. regulatorni okvir.

U protekloj godini završen je rad na izradi smjernica za primjenu Kodeksa o komercijalnim komunikacijama, koje su dostupne na web stranici Agencije i o čijoj pripremi su obaviješteni svi korisnici dozvola Agencije. Nastavljene su aktivnosti na izradi smjernica za primjenu Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija. Smjernice za primjenu Kodeksa su značajne za sve nosioce dozvola iz oblasti emitovanja u smislu pružanja pomoći prilikom primjene odredbi regulatornih propisa iz oblasti emitovanja.

1.5. Prigovori i slučajevi

Agencija ima obavezu da razmotri svaki prigovor u vezi sa potencijalno štetnim programom, te u vezi sa mogućim kršenjem uslova dozvola i ostalih pravila i propisa Agencije. Od samog početka rada Agencije uspostavljen je mehanizam koji omogućava svim građanima, institucijama i organizacijama da Agenciji podnose prigovore u vezi sa emitovanim programima.

U 2013. godini procesuirana su ukupno 92 slučaja u vezi sa poštivanjem pravila i propisa Agencije. Od ukupnog broja, 56 slučajeva odnosi se na programske standarde od kojih je 13 procesuirano po službenoj dužnosti, a 43 na osnovu primljenih prigovora građana, organizacija, udruženja i sl. Najveći broj primljenih prigovora koji se tiču programskih sadržaja odnosio se na navodno neobjavljinje odgovora/demantija od strane nosilaca dozvola, neprimjerene scene ili dijaloge u okviru filmskih /serijskih/reality programa. U protekloj godini Agencija je zabilježila 2 prigovora koji se odnose na učešće publike u kvizovima, 4 prigovora na sadržaje u okviru kojih je promovisana parapsihologija, 2 prigovora u vezi sa zaštitom prava maloljetnika na privatnost i 1 prigovor u vezi sa izvještavanjem o sudskim procesima.

Od ukupnog broja procesuiranih slučajeva, 7 slučajeva se odnosilo na principe vezane za komercijalne komunikacije u programima pružalaca audiovizuelnih medijskih usluga, od kojih su 5 pokrenuti na osnovu prigovora, a 2 po službenoj dužnosti. Procesuirano je 29 slučajeva u vezi sa mogućom povredom odredbi koje se tiču upotrebe materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima.

Osim navedenog, u protekloj godini procesuirano je 16 slučajeva u vezi sa tehničkim uslovima dozvole i štetnim smetnjama i 56 slučajeva koji se tiču uslova dozvole za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga.

U 2013. godini, ukupno je izrečeno 5 novčanih kazni (u ukupnom iznosu od 12.000 KM), 3 oduzimanja dozvole, 5 suspenzija dozvola, 38 usmenih i 28 pismenih upozorenja.

Tabela 3: Broj i vrsta izvršnih mjera iz područja emitovanja u 2013. godini

Vrsta kazne	Broj izvršnih mjera
Novčane kazne	5 (12.000 KM)
Oduzimanje dozvole	3
Suspenzija dozvole	5
Pismena upozorenja	28
Usmena upozorenja	38
Ukupno	79

1.6. Aktivnosti u vezi sa Javnim RTV sistemom BiH

U skladu sa Zakonom o Javnom radio-televizijskom servisu Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH 92/05 i 32/10), Agencija je zadužena da provede pravičan, otvoren i transparentan postupak u kojem će utvrditi rang-listu kandidata za članove Upravnog odbora javnog radio-televizijskog servisa BiH i istu dostavi Parlamentarnoj skupštini BiH nimenovanje. Članove UO BHRT imenuje Parlamentarna skupština BiH na osnovu rang-liste kandidata koju dostavlja Agencija. S obzirom na činjenicu da se na Konkurs za člana Upravnog odbora Javnog radio-televizijskog servisa BiH iz reda ostalih objavljen 13. oktobra 2012. nije prijavio nijedan kandidat, te činjenicu da je mandat imenovanog člana UO iz reda isticao 29.1.2013., Komisija za utvrđivanje lista kandidata za članove upravnih odbora javnih radio-televizijskih servisa u BiH ponovo je pokrenula postupak utvrđivanja

rang-liste kandidata za člana UO BHRT iz reda ostalih. Nakon provedenog procesa, dana 13.2.2013. Vijeće Agencije je Parlamentarnej skupštini BiH, odnosno predsjedavajućim Zastupničkog doma i Doma naroda dostavilo rang-listu kandidata za članove UOBHRT iz reda ostalih.

U skladu sa članom 46. Zakona o RTRS („Službeni glasnik RS“, broj 49/06, 73/08, i 46/19), Agencija je zadužena za provođenje postupka utvrđivanja liste kandidata za članove UO RTRS i dostavljanje iste Narodnoj skupštini RS na imenovanje. U skladu sa navedenim, Komisija za utvrđivanje lista kandidata za članove UO JRTS BiH je dana 29.12.2012. raspisala ponovljeni Konkurs za člana UO RTRS-a iz reda bošnjačkog naroda. S obzirom da su na navedeni Konkurs pristigle ukupno tri prijave, od kojih dvije nisu dobine potrebnu većinu glasova na 21. sjednici Narodne skupštine RS od 1.11.2012., Komisija je po treći put, odnosno dana 3.1.2013. raspisala predmetni Konkurs. Nakon provedenog postupka, Komisija je formirala rang-listu kandidata koju je potvrdilo Vijeće Agencije, te je dana 13.1.2013. godine, potvrđenu listu kandidata za člana UO RTRS iz reda bošnjačkog naroda dostavila Narodnoj skupštini Republike Srpske na usvajanje.

Narodna skupština Republike Srpske je na sjednici održanoj 27.3.2013. donijela Odluku o razrješenju člana Upravnog odbora iz reda hrvatskog naroda, te je Komisija za utvrđivanje listi kandidata za članove upravnih odbora javnih radio-televizijskih servisa Bosne i Hercegovine pokrenula postupak utvrđivanja liste kandidata za člana UO RTRS-a iz reda hrvatskog naroda, a konkurs je raspisan 11.4.2013. Nakon provedenog postupka, Komisija je formirala listu kandidata koji ispunjavaju uslove iz Konkursa, koju je potvrdilo Vijeće Agencije, te je dana 9.5.2013. potvrđenu listu kandidata dostavila Narodnoj skupštini na usvajanje.

Na sjednici održanoj 3.10.2013. Narodna skupština Republike Srpske usvojila je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Radio-televiziji RS, kojim su između ostalog dopunjene i izmijenjene odredbe člana 45. (Sastav Upravnog odbora), te člana 46. (Izbor, imenovanje i razrješenje Upravnog odbora) prema kojima listu kandidata za članove UO RTRS formira nadležno skupštinsko tijelo koju dostavlja Narodnoj skupštini RS na usvajanje, čime su ukinute nadležnosti Agencije u ovoj oblasti.

1.7. Prisustvo na seminarima i konferencijama

Predstavnici Agencije iz oblasti emitovanja u toku 2013. godine uzeli su aktivno učešće na niže navedenim domaćim i međunarodnim skupovima, seminarima i sastancima:

- Učešće na sastanku Odbora za medije i informacijsko društvo (CDMSI) pri Vijeću Evrope u Strasbourg u periodu 5-8. marta 2013.
- Učešće na debati o transparentnosti vlasništva nad medijima u organizaciji Vijeća Evrope i Udruženja BH novinari 22. marta 2013. u Sarajevu.
- Učešće na finalnoj konferenciji u okviru SEE Digi. TV projekta u Budimpešti 16-21. aprila 2013.
- Učešće na regionalnoj konferenciji „Proljetni radio dani RAB Srbija 2013“ od 14-16. aprila 2013., Zlatibor, Srbija.
- Učešće na 3. sastanku Odbora za medije i informacijsko društvo (CDMSI) od 22-27. aprila 2013. u Strasbourg.
- Učešće na 37. sastanku Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA) 8-10. maja 2013. u Krakovu, Poljska. Na ovom sastanku, pomoćnica direktora za oblast emitovanja Regulatorne

agencije za komunikacije, Helena Mandić, imenovana je za zamjenicu predsjedavajućeg Odbora EPRA-e.

- Učešće na sastanku stalnog Odbor za pravnu saradnju (CDCJ) od 29. maja do 1. juna 2013. u Strasbourg.
- Učešće na debati o transparentnosti medijskog vlasništva u BiH u organizaciji Udruženja BH Novinari i Vijeća Evrope u Neumu 28. maja 2013.
- U periodu 28-31. maja 2013. ostvarena je studijska posjeta organizovana od strane Evropske komisije odnosno TAIEX-a (Technical Assistance and Information Exchange) u saradnji sa italijanskim regulatorom AGCOM-om (Autorità per le garanzie nelle comunicazioni) u vezi sa provođenjem Direktive EU o audiovizuelnim medijskim uslugama.
- Učešće na sastanku vezano za projekat TV Web 30-31. maja 2013., u Podgorici, Crna Gora.
- Učešće na sastanku Odbora Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA) 9-11. juna 2013., u Rimu, Italija.
- Učešće na 6. sastanku EuroDIG 19-22. juna 2013. u Lisabonu.
- Učešće na konferenciji na temu govora mržnje u ograniciji Udruženja BH Novinari 27-29. juna 2013. u Sarajevu.
- *Učešće na redovnom sastanku Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA) od 2-4. oktobra 2013. u Vilnius, Litva.*
- Učešće na stručnom skupu na temu „Crtani filmovi-zaštita maloljetnika”, u Zagrebu, Hrvatska 17. oktobra 2013.
- Učešće na info sastancima Vijeća za štampu na temu „Žalbena procedura – pravo na istinu”, u Bihaću i Banjoj Luci 30. i 31. oktobra 2013.
- Učešće na regionalnoj konferenciji pod nazivom: „Jačanje nezavisnosti regulatornih tijela za medije u jugoistočnoj Evropi“, u organizaciji Vijeća Evrope, Budva, Crna Gora, 13-15. oktobra 2013.
- Učešće na sastanku Evropskog audiovizuelnog opservatorija 6-8. novembra 2013. u Strasbourg.
- Učešće na sastanku u organizaciji Evropske komisije – Digital agenda for Europe na temu “Promotion of European films and TV series on-line” 18-20. novembra 2013. Brisel. Na marginama je održan sastanak Odbora EPRA.
- Učešće na programu u sklopu programa globalnog takmičenja studenata prava u formi simuliranog suđenja iz oblasti prava na slobodu izražavanja, koje organizuje Univerzitet u Oxfordu, a koje na regionalnom nivou organizuje Univerzitet u Beogradu, 13-17. decembra 2013. u Beogradu, Srbija.
- Učešće u radu 10. medijske konferencije zemalja južnog Kavkaza: Utjecaj obaveza OSCE-a o slobodi medija na zemlje južnog Kavkaza, 9-13. novembra 2013. godine, izlaganje na temu: Izazovi za medijske slobode u digitalnom dobu, Kijev.
- Učešće u radu Konferencije Dialogue between Regulatory Authorities and the Media Community in Securing a Pluralistic Environment for New Audiovisual Media, Kijev, 20.

decembar 2013, izlaganja na teme „Dialogue between Regulatory Authorities and the Media Community – international experience“; izlaganja na teme „Regulation of Audiovisual Media - Efficient Consultations with Media Community“ i „Alternative methods of regulation – role of regulatory authorities in promoting self-regulation in media, distribution of responsibilities in co-regulatory schemes“.

1.8. Razvoj procesa uvođenja digitalne televizije u BiH

Uvođenje digitalne televizije (DTT) je međunarodna obaveza Bosne i Hercegovine proizašla iz Regionalnog sporazuma GE-06 koji predviđa uvođenje digitalne televizije i potpuno gašenje analogne televizije u svijetu, zaključno sa 15.6.2015. godine. Vijeće Ministara Bosne i Hercegovine je, na osnovu prijedloga DTT Forum-a, u septembru 2009. godine usvojilo Strategiju prelaska sa analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju u frekvencijskim opsezima 174-230 MHz i 470-862 MHz u Bosni i Hercegovini (Strategija). Strategijom su definisani način, uslovi, ali i obaveze odgovornih institucija u procesu provođenja, te je određen i rok za prelazak na digitalnu zemaljsku radiodifuziju. Pored usvajanja Strategije, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo je i Odluku o nastavku rada Forum-a o digitalnoj zemaljskoj televiziji BiH, koji je u skladu sa Strategijom, između ostalog, zadužen za izradu Akcionog plana. Odlukom o nastavku rada Forum-a o digitalnoj zemaljskoj televiziji BiH koju je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine donijelo 17.6.2009. godine, između ostalog, predviđeno je osnivanje Stručne komisije za izradu Akcionog plana za provođenje Strategije prelaska sa analogne na digitalnu radiodifuziju (Stručna komisija).

Uspostavom Stručne komisije DTT foruma pokrenut je proces izrade Akcionog plana. Prijedlog Akcionog plana usvojen je na sjednici Vijeća DTT Forum-a dana 30.01.2012. i proslijeden na usvajanje Vijeću ministara BiH putem Ministarstva komunikacija i prometa BiH, međutim dalje aktivnosti su izostale. Vijeće ministara BiH je u julu 2012. donijelo Odluku o izmjeni i dopuni odluke o usvajanju Strategije kojom je, između ostalog, 1.12.2014. godine određen kao novi rok za prelazak na digitalnu zemaljsku radiodifuziju, te je, s tim u vezi, zaduženo Ministarstvo komunikacija i prometa BiH da dostavi Akcioni plan, usklađen sa novim datumom. Vijeće DTT Forum-a je, na prijedlog Stručne komisije, 16.11.2012. godine, usvojilo prijedlog revidiranog Akcionog plana te je isti ponovno proslijeden Vijeću ministara BiH. Do dana sačinjavanja ovog izvještaja Akcioni plan nije usvojen čime je blokiran proces uvođenja digitalne televizije u BiH.

Dana 7. februara 2011., Ministarstvo komunikacija i prometa objavilo je Tender za javnu nabavku digitalnih mikrovalnih veza Javnih radio-televizijskih servisa Bosne i Hercegovine, digitalnih linkova za uvezivanje pet informativno tehničkih centara u sistem digitalnih veza i odašiljača za pokrivanje digitalnim signalom područja Sarajeva, Banje Luke i Mostara (po dva za svaki grad). Ovo je bio međunarodni tender, i očekivalo se da kompletan proces bude okončan do kraja juna 2011., međutim, zbog uloženih žalbi nekoliko puta je ponavljan, a prema informacijama kojima Agencija raspolaze, tenderska procedura okončana je tek u vrijeme pisanja ovog izvještaja, dakle u martu 2014.

Proces uvođenja digitalne televizije u BiH je pored neusvajanja Akcionog plana prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, dodatno usporen čestim zaustavljanjem tendera za nabavku prenosne i emisione opreme za potrebe realizacije Projekta digitalizacije tri javna RTV servisa u BiH, a posebno višegodišnjim neispunjavanjem zakonske obaveze tri javna servisa na formiranju Korporacije.

Neusvajanje Akcionog plana blokirane su sve predložene aktivnosti uključujući i procese dodjeljivanja MUX-a B i C za komercijalne TV stanice te početak informativne kampanje, odnosno, onemogućeno

je provođenje svih aktivnosti iz Akcionog plana koje su u nadležnosti Agencije. Kašnjenje u realizaciji procesa digitalizacije dovodi do toga da se do sada slobodne frekvencije iz digitalne dividende neće moći koristiti za uvođenje novih tehnologija (mobilnih mreža IV generacije) do kraja procesa digitalizacije čime se neće moći ispuniti jedna od strateških odluka Strategije prelaska sa analogne na digitalno emitovanje.

Naime, sagledavajući potrebu da postojeće TV stanice jedan period moraju raditi paralelno u obje tehnologije (analognoj i digitalnoj) kako bi se omogućilo stanovništvu prihvatanje novih tehnologija i nabavka novih uređaja za prijem digitalnog signala, moguće je da će Agencija morati koristiti frekvencije iz digitalne dividende upravo za ovaj paralelan rad.

Također, zbog višegodišnjeg neprovođenja Zakona o Javnom RTV Sistemu u BiH i neformiranja Korporacije, Agencija nije bila u mogućnosti izvršiti dodjelu dozvole za korištenje MUX-a A u skladu sa odredbama pomenutog Zakona, nego je 2.12.2013. donijela novu Odluku o načinu korištenja MULTIPLEKSA A za potrebe zemaljskog digitalnog televizijskog emitovanja u Bosni i Hercegovini, s obzirom da je prethodna Odluka istekla 1.12.2013. Ovom odlukom se MUX A dodjeljuje na korištenje javnim servisima u BiH koji će zajednički podnositi usaglašene tehničke zahtjeve za digitalno zemaljsko emitovanje programa za svaki od elemenata mreže koji se isključivo dodjeljuje za istovremeno emitovanje sva tri televizijska programa javnih radio-televizijskih servisa. Ovi zahtjevi se podnose putem Odbora sistema. Na osnovu gore navedenih zahtjeva, Agencija će izdavati pojedinačna rješenja javnim radio-televizijskim servisima.

1.9. Projekat SEE Digi.TV

Agencija je postala punopravni partner u okviru regionalnog projekta SEE Digi.TV koji se realizuje pod okriljem Transnacionalnog programa saradnje jugoistočne Evrope za period 2007-2013., a sufinansira EU fondovima u decembru 2011.godine. Cilj SEE Digi.TV projekta bio je usklađivanje pravnog, ekonomskog i tehničkog aspekta procesa prelaska na digitalno emitovanje, kao i okvira koji treba osigurati harmoniziran proces digitalizacije u regionu. Osim toga, poseban cilj projekta uključivao je i efikasno informisanje potrošača u svim relevantnim oblastima ovog procesa, te zaštita njihovih interesa u procesu digitalizacije. Pored Bosne i Hercegovine, u projektu su učestvovale sljedeće zemlje: Slovenija, Italija, Austrija, Mađarska, Hrvatska, Srbija, Crna Gora, Makedonija i Albanija.

Prema prвobitnom planu projekt je trebao biti okončan 30.4.2013. Međutim, kako bi se završile preostale aktivnosti predviđene projektom i dodatno promovisali rezultati projekta, Konzorcij projekta je u februaru 2013. uputio zahtjev vodećem partneru za produženje projekta na dodatna tri mjeseca. U skladu sa navedenim projekat je produžen do 31.7.2013. godine.

U 2013. u okviru regionalnog projekta SEE DIGI.TV realizovane su završne aktivnosti na projektu, koje su uključivale realizaciju preostalih aktivnosti predviđenih projektom, te procedure javnih nabavki za usluge predviđene projektom, održavanje projektnih sastanaka, organizacije konferencije, priprema izvještaja za Delegaciju Evropske komisije u BiH i vodećeg partnera, priprema finalnih izvještaja uključujući i finansijski dio. U izvještajnom periodu, Agencija je Delegaciji Evropske komisije u BiH poslala dva izvještaja o napretku, 30. januara i 9. jula uključujući i revizorski izvještaj. Također, tokom izvještajnog perioda, Agencija je vodećem partneru na projektu dostavila dva IPA Partner izvještaja, 5. juna i 22. jula 2013. godine

Aktivnosti u okviru regionalnog projekta DIGI.TV u 2013., uključivale su:

- Učešće na 9. projektnom sastanku u Tirani, Albanija 14-15. februara 2013. Na ovom projektnom sastanku, partneri su se složili da se na nivou projekta osnuje odbor, koji će revidirati sadržaj svih materijala proizašlih iz projekta, uključujući brošure, letke i ostali materijali. Za člana ovog odbora izabran je i projekt menadžer ispred Agencije.
- Učešće u organizaciji 3. međunarodne konferencije u okviru SEE Digi.TV projekta 17-18. aprila 2013. u Budimpešti, Mađarska.
- Učešće na 10. projektnom sastanku 19. aprila 2013. u Budimpešti, Mađarska.
- Priprema i održavanje konferencija pod nazivom „Digitalizacija u BiH: Izazovi i perspektive“ 29. maja 2013. u Sarajevu. Na konferenciji su predstavljeni rezultati projekta SEE Digi.TV, te pojedinačne studije vezane za različite aspekte digitalizacije u BiH, a diskutovano je o trenutnom stanju po pitanju digitalizacije u BiH, te o izazovima i perspektivama koje digitalizacija predstavlja za TV stanice u Bosni i Hercegovini. Na konferenciji su učestvovali predstavnici Delegacije Evropske komisije u BiH, organa vlasti, TV stanice, telekom operateri i ostali akteri u procesu digitalizacije.

Finalni izvještaji, narativni i finansijski, Delegaciji Evropske komisije upućeni su 20.8.2013., a Evropska komisija je nakon potvrde finalne dokumentacije projekta dana 1.11.2013. uputila obavijest o službenom okončanju projekta. Agencija je od samog početka projekta bila aktivno uključena u realizaciju projektnih aktivnosti. Dokumenti, analize, smjernice, koje su proizašle iz projekta predstavljaju izvrstan izvor informacija o najboljoj praksi u oblasti digitalnog zemaljskog emitovanja u regionu.

U sklopu projektnih aktivnosti izrađene su sljedeće studije:

1. Pravni okvir:

1.1 „Analiza pravnog okvira za uvođenje DTT u BiH“

2. Ekonomski okvir:

2.1 „Ekonomski studija o mogućnostima iskorištenja digitalne dividende u BiH“

2.2 „Ekonomski analiza potrebe uvođenja novih usluga u BiH“

3. Tehnički okvir:

3.1 „Analiza tehničkog okvira u procesu digitalizacije u BiH“

4. Promotivne aktivnosti:

4.1 “Digitalna televizija u BiH – Prijedlog informativne kampanje“

4.2 Priprema plana komunikacije sa potrošačima

4.3 Doprinos izradi regionalnog programa za edukaciju potrošača

4.4 Rezultati istraživanja javnog mnijenja u vezi sa procesom digitalizacije u BiH

Dodatna vrijednost projekta se, između ostalog, ogleda u činjenici da je Agencija u saradnji sa partnerima iz Srbije i Crne Gore radila na prijevodu značajnog dijela analiza i preporuka koje su

rađene na nivou konzorcija projekta sa engleskog na lokalne jezike, što predstavlja značajan izvor informacija u vezi sa određenim pitanjima koja se tiču procesa digitalizacije.

Pregled izvršnih mjera Agencije iz područja emitovanja u 2013. godini

Tabela 4: Pregled izvršnih mjera Agencije iz područja emitovanja u 2013. godini:

Br.	Datum	Korisnik dozvole	Opis slučaja	Odluka
1.	11.01.2013.	RTV USK	Kršenje člana 22. <i>Opći principi zaštite privatnosti</i> stav (4) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
2.	04.02.2013.	NTV Arena	Kršenje člana 13. <i>Programski uslovi</i> stavovi (5) i (7) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
3.	04.02.2013.	NTV Arena	Kršenje člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1), člana 12. <i>Opći principi u vezi sa sponzorstvom</i> stav (3) i člana 13. <i>Zabranjeno sponsorisanje</i> stav (3) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Usmeno upozorenje
4.	04.02.2013.	TV Behar	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
5.	06.02.2013.	HTV Oscar C	Kršenje člana 13. <i>Programski uslovi</i> stav (5) i (7) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Pismeno upozorenje
6.	06.02.2013.	HTV Oscar C	Kršenje člana 3. <i>Opći principi komercijalnih komunikacija</i> stav (2) i člana 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga</i> Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
7.	06.02.2013.	HTV Oscar C	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> stavovi (7) i (8) i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Pismeno upozorenje
8.	11.02.2013.	TV Cazin	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> stav (7) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim	Usmeno upozorenje

			uslugama radija	
9.	11.02.2013.	TV Slon Extra	Kršenje člana 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga</i> stav (5) člana 8. <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1), člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1) i člana 12. <i>Opći principi u vezi sa sponzorstvom</i> stav (3) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
10.	11.02.2013.	TV Slon Extra	Kršenje člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
11.	19.02.2013.	Radiopostaja Odžak	Kršenje člana 16.14 stav (5) u okviru poglavlja 16. <i>Mediji u izbornoj kampanji</i> Izbornog zakona BiH	Usmeno upozorenje
12.	19.02.2013.	TV Prijedor	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
13.	19.02.2013	TV Bel	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
14.	19.02.2013.	NTV 101	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
15.	20.02.2013.	Televizija Slobomir	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (1), (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga kao i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
16.	21.02.2013.	TV USK	Kršenje člana 17. <i>Označavanje repriza, snimaka i arhivskog materijala</i> stav (1), člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> stavovi (7) i (8) i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama	Usmeno upozorenje

			radija	
17.	21.02.2013.	TV USK	Kršenje člana 3. <i>Opći principi komercijalnih komunikacija</i> , 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1), člana 12. <i>Opći principi u vezi sa sponzorstvom</i> stav (3) i člana 13. <i>Zabranjeno sponzorisanje</i> stav (3) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Usmeno upozorenje
18.	21.02.2013.	TV OSM	Kršenje člana 13. stav (5), <i>Programski uslovi Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga</i>	Usmeno upozorenje
19.	21.02.2013.	TV OSM	Kršenje člana 3. stavovi (1), (2) i (9) <i>Opći principi komercijalnih komunikacija</i> , član 8. stavovi (1) i (2) <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> , član 9. stav (1) <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> , te član 12. stav (3) <i>Opći principi sponzorstva</i> Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
20.	11.03.2013.	Radio Mostar	Kršenje člana 22. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stav (5) tačka h) Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Usmeno upozorenje
21.	19.03.2013.	TV Visoko	Kršenje člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Usmeno upozorenje
22.	21.03.2013.	TV OSM	Kršenje člana 15. <i>Nadriljekarstvo</i> , člana 16. <i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i> stav (6), te člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> stavovi (7) i (8), Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Pismeno upozorenje
23.	01.04.2013	TV Džungla	Kršenje člana 13. <i>Programski uslovi</i> stav 5 Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
24.	02.04.2013.	TV Džungla	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu</i>	Usmeno upozorenje

			<i>zaštite maloljetnika</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama	
25.	03.04.2013.	TV Bugojno	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
26.	17.04.2013.	RTV FBiH	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> , Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Novčana kazna 1.000 KM
27.	26.04.2013.	TV BN	Kršenje člana 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga</i>) stav (6) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
28.	26.04.2013.	TV PINK BH	Kršenje člana 4. <i>Govor mržnje</i> stav (1) i člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> stav (7) Kodeksa o audioviuzelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Novčana kazna 4.000 KM
29.	26.04.2013.	TV PINK BH	Kršenje člana 13. <i>Zabranjeno sponzorisanje</i> stav (1) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
30.	26.04.2013.	TV 1	Kršenje člana 3. <i>Opći principi komercijalnih komunikacija</i> stavovi (2) i (7), član 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga</i> stav (1) i člana 13. <i>Zabranjeno sponzorisanje</i> stav (1) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
31.	07.05.2013.	NTV Jasmin	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , stavovi 2 i 3 Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci programa</i> , Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
32.	17.05.2013.	TV Živinice	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci</i>	Usmeno upozorenje

			<i>programa, Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija</i>	
33.	20.05.2013.	Aneks d.o.o. (Blicnet)	Kršenje člana 9. <i>Obaveze u pogledu distribucije audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija</i> stav (1) Pravila 56/2011 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
34.	20.05.2013.	OTV Valentino	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Novčana kazna 1.000 KM
35.	07.06.2013.	Tuzlanska TV	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Suspenzija
36.	07.06.2013	Radio Soli	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Suspenzija
37.	07.06.2013.	BHT 1	Kršenje člana 22. <i>Opći principi zaštite privatnosti</i> stav (6) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
38.	07.06.2013.	NTV 101	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Suspenzija
39.	07.06.2013.	Radio BM	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Suspenzija
40.	10.06.2013.	TV Maglaj	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
41.	10.06.2013.	NTV IC Kakanj	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
42.	11.06.2013.	RTRS	Kršenje člana 5. <i>Pravičnost i</i>	Novčana kazna

			<i>nepričasnost</i> stavovi (2) i (3) i člana 22. <i>Opći principi zaštite privatnosti</i> stav (4) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	3.000 KM
43.	11.06.2013.	TV PINK BH	Kršenje člana 3. <i>Osnovni principi</i> i člana 21. <i>Raspored i označavanje u svrhu zaštite maloljetnika od potencijalno štetnih sadržaja</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Novčana kazna 3.000 KM
44.	13.06.2013.	NTV Jasmin	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Suspenzija
45.	08.07.2013.	OTV Valentino	Kršenje člana 16. <i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
46.	08.07.2013.	OTV Valentino	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stav (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Pismeno upozorenje
47.	08.07.2013.	OTV Valentino	Kršenje člana 3. <i>Opći principi komercijalnih komunikacija</i> stav (1), člana 8. <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1) i člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
48.	08.07.2013.	FACE TV	Kršenje člana 13. <i>Zabranjeno sponzorisanje</i> stav Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Usmeno upozorenje
49.	17.07.2013.	TV Rudo	Kršenje člana 21. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> , stavovi (2) i (3) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
50.	19.07.2013.	NTV Amna	Kršenje člana 13. <i>Programski uslovi</i> Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
51.	19.07.2013.	NTV Amna	Kršenje člana 16. <i>Učešće publike u audiovizuelnim i radijskim programima</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama	Usmeno upozorenje

			radija	
52.	19.07.2013.	NTV Amna	Kršenje člana 3. <i>Opći principi komercijalnih komunikacija</i> , člana 8. <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> i člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
53.	01.08.2013.	Obični radio Mostar	Kršenje člana 23. <i>Prenos dozvole stav</i> (3) Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
54.	30.08.2013.	Televizija Zenica	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> stavovi (1), (3), (4), (7) i (8) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
55.	30.08.2013.	Televizija Zenica	Kršenje člana 5. <i>Komercijalne komunikacije određenih proizvoda i usluga stav</i> (5), člana 8. <i>Raspored televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stavovi (1) i (6), člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> stav (1), člana 12. <i>Opći principi u vezi sa sponzorstvom</i> stav (3), te člana 13. <i>Zabranjeno sponzorisanje</i> stav (1) Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Pismeno upozorenje
56.	02.09.2013.	RTRS	Kršenje člana 32. <i>Korištenje radiofrekvencija</i> , Zakona o komunikacijama	Pismeno upozorenje
57.	11.09.2013.	Radio Ilijaš	Kršenje člana 18. <i>Tehnički uslovi</i> stav (1) i člana 27. <i>Kontrola</i> stav (1) Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
58.	11.09.2013.	BPK Goražde	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje sadržaja u svrhu zaštite maloljetnika</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama	Usmeno upozorenje
59.	11.09.2013.	BPK Goražde	Kršenje člana 9. <i>Trajanje televizijskog oglašavanja i teletrgovine</i> Kodeksa o komercijalnim komunikacijama	Usmeno upozorenje
60.	11.09.2013.	BPK Goražde	Kršenje člana 13. <i>Programski uslovi</i> stav (5) Pravila 55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga	Usmeno upozorenje
61.	30.09.2013.	TV OSM	Kršenje člana 21. <i>Raspored i označavanje u svrhu zaštite</i>	Pismeno upozorenje

			<i>maloljetnika od potencijalno štetnih sadržaja stavovi (1) i (7) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija</i>	
62.	21.10.2013.	Radio-televizija FBiH – FTV	Kršenje člana 2.1 <i>Posebni programski uslovi</i> dozvole za FTV	Usmeno upozorenje
63.	21.10.2013.	RTRS	Kršenje člana 2.1 <i>Posebni programski uslovi</i> dozvole za TV RS	Usmeno upozorenje
64.	21.10.2013.	BHT1	Kršenje člana 2.1 <i>Posebni programski uslovi</i> dozvole za BHT1	Usmeno upozorenje
65.	28.10.2013.	Radio BM	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Oduzimanje dozvole
66.	28.10.2013.	Tuzlanska TV	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Oduzimanje dozvole
67.	28.10.2013.	Radio Soli	Neplaćanje naknada za dozvole u radiokomunikacijama u BiH	Oduzimanje dozvole
68.	29.10.2013.	Radio Vogošća	Kršenje člana 20. <i>Upotreba materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima</i> Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
69.	29.10.2013.	Radio Visoko	Kršenje člana 20. <i>Upotreba materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima</i> Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
70.	29.10.2013.	Radio Federacije	Kršenje člana 11. Obaveze poštivanja autorskih prava Poglavlje II - Opći uslovi dozvole Sistema i dozvole za javne RTV servise	Pismeno upozorenje
71.	29.10.2013.	Radio TK	Kršenje člana 20. <i>Upotreba materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima</i> Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
72.	29.10.2013.	RTV Maglaj	Kršenje člana 20. <i>Upotreba materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima</i> Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
73.	29.10.2013.	Nezavisni radio Studio 99	Kršenje člana 20. <i>Upotreba materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima</i> Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
74.	29.10.2013.	Radio Oscar C	Kršenje člana 20. <i>Upotreba materijala zaštićenog autorskim ili drugim pravima</i> Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija	Pismeno upozorenje
75.	29.11.2013.	Televizija Vogošća	Kršenje člana 21. <i>Uputivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stavovi (2) i (3) Pravila	Pismeno upozorenje

			55/2011 o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga kao i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	
76.	11.12.2013.	Radio Active Naša djeca	Kršenje člana 22. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stav (2) Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Usmeno upozorenje
77.	11.12.2013.	Obiteljski radio Valentino	Kršenje člana 22. <i>Upućivanje informacija Agenciji i registar Agencije</i> stav (2) Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija i člana 24. <i>Snimci programa</i> Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Pismeno upozorenje
78.	20.12.2013.	TV SA	Kršenje člana 6. <i>Pravo na odgovor</i> stav (3) Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija	Pismeno upozorenje
79.	27.12.2013.	Udruženje Naša djeca iz Zenice – Radio „Active“ Naša djeca	Kršenje člana 18. <i>Tehnički uslovi</i> stav (5), Pravila 58/2011 o pružanju medijskih usluga radija, Poglavlje III – Uslovi dozvola	Usmeno upozorenje

2. OBLAST TELEKOMUNIKACIJA

Rad Regulatorne agencije za komunikacije BiH tokom 2013. godine najvećim dijelom bio je baziran na aktivnostima započetim 2012. godine. Među najvažnijim ističe se nastavak primjene prelaznog režima ka generalnoj autorizaciji i analizu tržišta po metodologiji EU.

Tokom 2012. godine započela je primjena prelaznog režima ka potpunoj primjeni generalne autorizacije u Bosni i Hercegovini. Te aktivnosti su podrazumijevale izradu određenog broja novih Pravila kojima se mijenjao dosadašnji režim licenciranja, a u cilju stvaranja preduslova za potpuno ukidanje dozvola u narednom periodu. Proces je nastavljen u 2013. godini donošenjem Pravila 68/2013 o obavljanju djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga.

Također, Agencija je u 2013. godini završila Analizu tržišta 7 (terminacija poziva u individualne mobilne mreže) po metodologiji EU, da bi započetom Analizom tržišta 3 (terminacija poziva u individualne fiksne mreže) nastavila sa daljim koracima u ovom smjeru.

Pored već pomenutih, zahvaljujući kontinuiranim aktivnostima u prethodnom periodu, stvoren su uslovi za primjenu usluge prenosivosti telefonskih brojeva u mobilnim mrežama od 01.01.2013. godine, dok je u fiksnim mrežama usluga prenosivosti brojeva, koja je u primjeni od 01.01.2012. godine, počela zaživljavati u većem obimu.

Agencija je, pored navedenih, obavljala i redovne aktivnosti koje uključuju: praćenje rada licenciranih operatora (razmatranje zahtjeva za nove dozvole i njihovo izdavanje, ukidanje dozvola, izmjene dozvola u smislu područja koje operator pokriva svojim djelovanjem, izmjene općih uslova poslovanja, cjenovnika i tipskih ugovora, uvođenje i obrada novih obrazaca koji se javljaju kao posljedica prelaznog režima ka generalnoj autorizaciji, te rješavanje svih ostalih pitanja koja se tiču licenciranih operatora), posredovanje i rješavanje spornih pitanja koja su se javljala između učesnika na telekomunikacijskom tržištu, rješavanje žalbi krajnjih korisnika, saradnju sa međunarodnim organizacijama, te učešće na skupovima u zemlji i inostranstvu koji se odnose na Oblast telekomunikacija.

Važno je naglasiti da se među redovnim aktivnostima Agencije nalazi i prikupljanje, obrada i analiza podataka, što je neophodan proces za sagledavanje realnog stanja na tržištu i njegovog stalnog praćenja. Ova aktivnost je nužna pretpostavka za proces analize tržišta, ali i za saradnju Agencije, kako sa međunarodnim, tako i sa domaćim institucijama, s obzirom na potrebu dostavljanja različitih izvještaja o stanju tržišta telekomunikacija u Bosni i Hercegovini. Kako bi se poboljšala komunikacija sa operatorima po pitanju prikupljanja podataka i olakšao ovaj proces, pristupilo se stvaranju preduslova za izmjene web aplikacije Registra korisnika dozvola. U tom cilju, donešeno je Pravilo 71/2013 o registru korisnika dozvola Regulatorne agencije za komunikacije („Službeni glasnik BiH“, broj 103 od 30.12.2013.).

Svim navedenim aktivnostima omogućavala se dalja liberalizacija tržišta i podizanje stepena konkurenčije na tržištu telekomunikacija u Bosni i Hercegovini. Mjere koje je Agencija poduzimala rađene su na osnovu evropske regulatorne teorije i prakse, a njihova primjena je uvijek prilagođavana aktuelnoj situaciji na tržištu telekomunikacija u BiH.

Svi nivoi penetracije dati u ovom izvještaju dobiveni su uz procjenu da je u BiH krajem 2013. godine bilo 3.842.000. stanovnika. Slijedi pregled glavnih aktivnosti realizovanih u Oblasti telekomunikacija u 2013. godini.

2.1. Praćenje primjene dozvola za javne operatore fiksne telefonije

Operatori koji posjeduju Dozvolu za javnog operatera fiksne telefonije su:

JP BH Telecom d.d. Sarajevo,

Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka,

JP Hrvatske Telekomunikacije d.d. Mostar.

Sva tri operatora imali su monopol na tržištu fiksne telefonije u područjima pokrivenim njihovom fiksnom mrežom do 2006. godine, kada se sklapaju prvi interkonekcijski ugovori sa novim operatorima, pružaocima javnih fiksnih telefonskih usluga.

Nakon pojave novih operatora na tržištu, Agencija je vršila procjenu tržišne snage svakog operatora u odnosu na tržište telekomunikacija u Bosni i Hercegovini i donosila Listu operatora sa značajnom tržišnom snagom na pojedinačnim tržištima usluga u fiksnoj i mobilnoj telefoniji, kao i na tržištu

iznajmljenih linija. Za 2013. godinu vrijedila je Lista operatora sa značajnom tržišnom snagom objavljena u „Službenom glasniku BiH“ broj 73/12 od 18.09.2012. godine i prema njoj, ova tri operatora bili su operatori sa značajnom tržišnom snagom na tržištu usluga u fiksnoj telefoniji u Bosni i Hercegovini i za 2013. godinu.

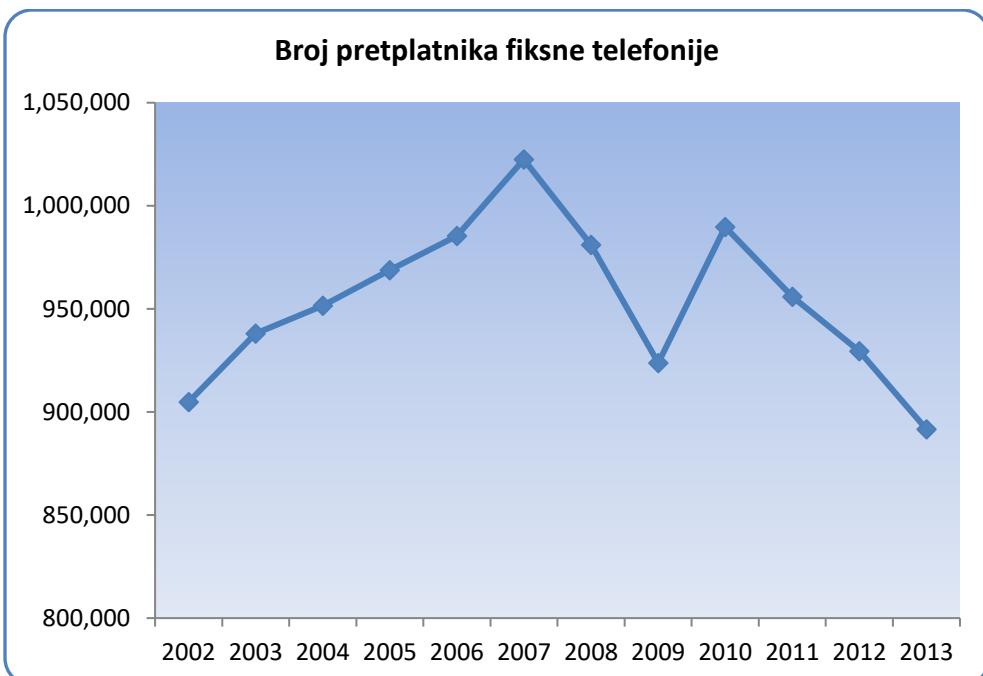
Tabela 5: Broj pretplatničkih linija fiksne telefonske mreže u BiH (2001- 2013. godina)

Broj fiksnih direktnih telefonskih linija u radu						
Telekom operator/godina	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Alternativni operatori	Ukupno	Indeks
2001.	452.778	274.474	119.774	/	849.027	/
2002.	484.996	290.087	127.753	/	904.838	107,0
2003.	509.094	298.922	128.000	/	938.019	103,6
2004.	518.550	303.435	129.541	/	951.526	101,4
2005.	538.242	304.463	126.152	/	968.857	101,8
2006.	531.273	323.816	130.392	/	985.481	101,72
2007.	568.670	328.868	124.937	/	1.022.475	103,75
2008.	524.814	329.634	126.663	/	981.111	95,95
2009.	507.318	313.462	126.846	/	947.626	96,58
2010.	502.376	360.102	127.202	/	989.680	104,43
2011.	480.903	337.991	124.462	12.581	955.937	96,59
2012.¹	458.721	322.581	121.888	26.263	929.453	97,23
2013.	423.429	308.270	114.785	45.138	891.622	95,93

Izvor: Izvještaji BH Telecom, Telekom Srpske, HT Mostar i alternativnih operatora

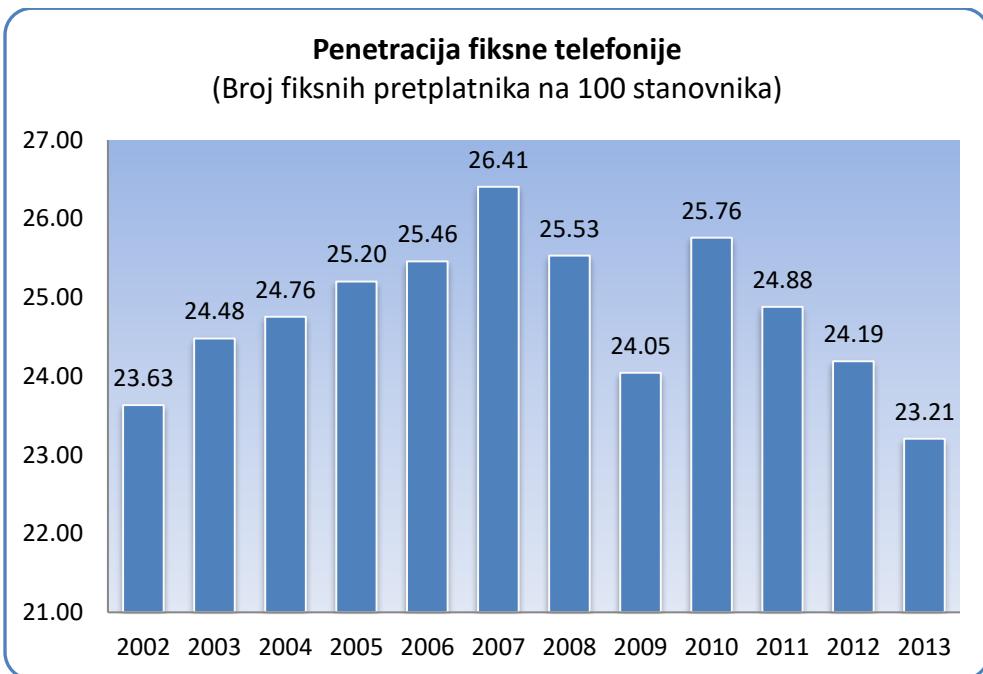
U Tabeli 5. dat je ukupan broj fiksnih telefonskih linija koji predstavlja zbir aktivnih analognih fiksnih linija, ISDN (digitalna mreža integriranih usluga) kanala, broja javnih telefonskih govornica i VoIP (Voice over IP) preplata. Indeks rasta (broj fiksnih direktnih telefonskih linija u radu za 2013. godinu / broj fiksnih direktnih telefonskih linija u radu za 2012. godinu) u 2013. godini iznosi 95,93.

¹Broj aktivnih fiksnih telefonskih linija za 2012. godinu u Godišnjem izvještaju za 2012. godinu razlikuje se od broja aktivnih fiksnih telefonskih linija za 2012. godinu u ovome Godišnjem izvještaju. Do razlike u broju je došlo uslijed korekcija podataka koje su dostavljali operatori nakon objavljivanja Godišnjeg izvještaja za 2012. godinu.

Slika 6. Kretanje broja aktivnih fiksnih telefonskih linija u BiH (2002-2013. godina)

Kao što je ilustrirano na Slici 6. broj aktivnih fiksnih telefonskih linija je u padu u odnosu na 2012. godinu. Nivo penetracije u fiksnoj telefoniji na kraju 2013. godine je iznosio 23,21%.

Slika 7. Penetracija fiksne telefonije u BiH (2002.- 2013. godina)

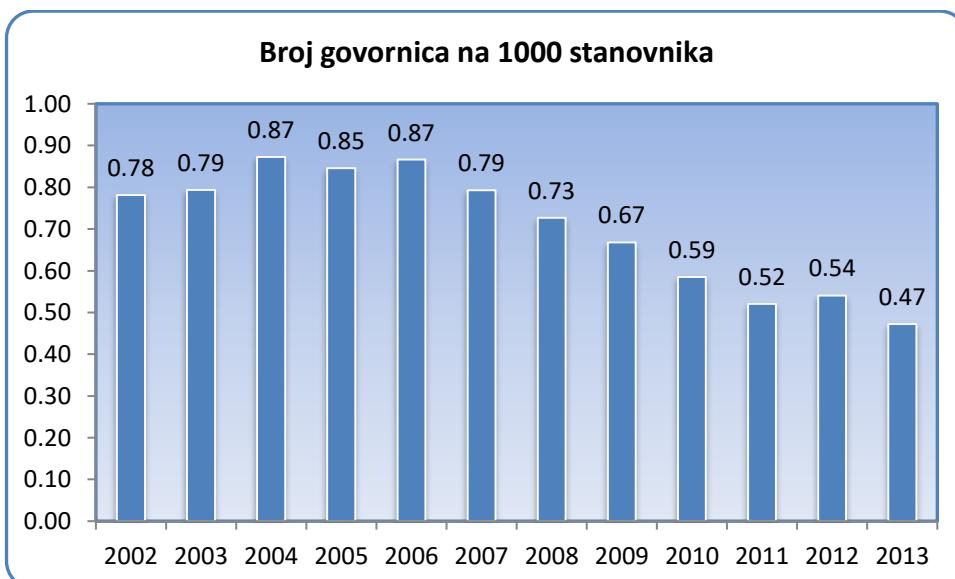
Tabela 6. prikazuje broj javnih telefonskih govornica za sva tri dominantna operatora u periodu 2003.-2013. godina. Posljednja kolona tabele daje broj govornica na 1000 stanovnika u Bosni i Hercegovini.

Tabela 6: Broj javnih telefonskih govornica u BiH (2003.-2013. godina)

Broj javnih telefonskih govornica u BiH					
Telekom operator/godina	BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	BiH	Broj govornica na 1000 stanovnika u BiH
2003.	1.549	906	586	3.041	0,79
2004.	1.542	1.236	576	3.354	0,87
2005.	1.512	1.256	483	3.251	0,84
2006.	1.465	1.430	459	3.354	0,87
2007.	1.427	1.235	409	3.071	0,79
2008.	1.399	1.163	233	2.795	0,73
2009.	1.349	1.073	145	2.567	0,67
2010.	1.284	732	233	2.249	0,59
2011.	1.181	714	106	2.001	0,52
2012.	1.129	851	98	2.078	0,54
2013.	1.062	663	89	1.814	0,47

Izvor: Izvještaji BH Telekoma, Telekoma Srpske i HT-a Mostar

Zabilježen je pad ukupnog broja javnih telefonskih govornica u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu (Slika 8).

Slika 8. Grafički prikaz broja govornica na 1000 stanovnika

Slijedi pregled najznačajnijih aktivnosti iz djelovanja javnih operatora fiksne telefonije tokom 2013. godine, koje se odnose na povećanje asortimana ponude različitih telekomunikacijskih usluga.

2.1.1. Govorne telefonske usluge

Javni operatori fiksne telefonije su sa 01.01.2013. godine izvršili usklađivanje cjenovnika sa Pravilom 67/2012 o modelu rebalansa cijena govornih telefonskih usluga u Bosni i Hercegovini.

Tokom 2013. godine nastavljen je trend akcijskih ponuda u kojima se nudi zasnivanje pretplatničkog odnosa u fiksnoj mreži po povoljnijim cijenama i uz dodatne beneficije u početnom periodu korištenja usluga.

U ponudi ISDN usluga, BH Telecom je izvršio unapređenje postojeće ISDN BRA ponude, uz uvođenje dodatnih tarifnih paketa Phone 8 i Phone 23 za fizička lica, te BizPhone 20 i BizPhone 50 za pravna lica.

Telekom Srpske je u 2013. godini najavio ukidanje ISDN usluge. Za sve postojeće korisnike ISDN usluge kojima se iz tehničkih razloga ne može osigurati nastavak korištenja ISDN usluge, daje se mogućnost zasnivanja pretplatničkog odnosa za POTS ili IP Centrex usluge, kao i mogućnost raskida ugovora.

Izvršena je izmjena cijena i uslova korištenja PrePaid usluge u fiksnoj telefoniji Telekoma Srpske. Period važenja startne dopune je skraćen, te je uvedena mogućnost dopune prepaid računa putem elektronske dopune. Izvršeno je produženje perioda, po isteku perioda važenja dopune na prepaid računu, u kojem korisnici mogu da primaju dolazne pozive i ostvaruju odlazne pozive prema hitnim službama i korisničkom servisu sa 90 dana na 120 dana, uz skraćenje perioda u kojem korisnik može podnijeti zahtjev za ponovno uspostavljanje PrePaid usluge sa 90 na 60 dana.

Za uslugu IP Centrex, Telekom Srpske je izvršio sniženje cijene pristupa u slučaju kada se usluge realizuje putem optičkog kabla. Za korisnike standardnog IP Centrex priključka omogućava se korištenje grupnih usluga Plan pozivanja i Muzika na čekanju.

Uz saglasnost Agencije, Telekoma Srpske je uveo mogućnost za korisnike koji imaju vlastitu kućnu centralu da se putem te centrale uz primjenu IP protokola direktno povežu na mrežu Telekoma Srpske.

BH Telecom je izvršio unapređenje ponude usluge IP Centrex na način da su uvedene dodatne usluge: Automatska sekretarica i Presretanje poziva. Također, uvedena je nova usluga korištenja IP telefonskih aparata BH Telecoma. BH Telecom omogućava korisnicima korištenje jednog IP telefonskog aparata, uz naknadu, na svakom IP Centrex priključku/broju.

2.1.2. Korisničke grupe

Ponuda TopTim usluge BH Telecoma unaprijeđena je uvođenjem nove usluge TopPhone. TopPhone usluga podrazumijeva integriranu ponudu tarifnog paketa gorone usluge i smart mobilnog telefona. Preplatnicima Tim paketa u okviru TopTim usluge omogućeno je aktiviranje TopPhone usluge za mobilne priključke.

BH Telecom uveo je uslugu Grupni budžet, koja poslovnim korisnicima asemblirane usluge daje mogućnost kreiranja grupnog bužeta. Grupni budžet predstavlja sumu redovnih popusta asemblirane

ponude, na nivou preplatničkog računa, kojeg poslovni korisnici mogu iskoristiti za kupovinu terminalne opreme iz ponude asemblerirane usluge.

Telekom Srpske uveo je izmjene uslova korištenja paketa usluga „fiksna + mobilna“. Paket „fiksna + mobilna“ podrazumijeva integriranu ponudu po jednog fiksnog i mobilnog priključka. Izmjena u odnosu na postojeću ponudu je ukidanje povoljnijeg tarifiranja poziva sa fiksnog na mobilni priključak, koji se tretirao kao poziv prema prijatelj broju iz mobilne mreže. Umjesto toga, uvodi se tarifiranje svih usluga po važećem cjenovniku za prepaid uslugu u fiksnoj telefoniji i po važećem cjenovniku za tarifni model „HIT“ u mobilnoj telefoniji.

2.1.3. Usluge pristupa Internetu

BH Telecom je izvršio promjenu naziva usluge ADSL pristup Internetu u xDSL pristup Internetu. Izvršeno je prestrukturiranje postojeće ponude netFlat paketa, uz smanjenje broja paketa, te povećanje pristupnih brzina za sve pakete i sniženje mjesecne pretplate za pojedine pakete. Uvedeni su novi paketi sa većim pristupnim brzinama netFlat 25, netFlat50, netFlat Pro Silver i netFlat Pro Gold.

U ponudi usluga fiksnog pristupa BiHnetu zagarantovanim/dijeljenim opsegom, u sklopu ponude Business Pro – zagarantovan propusni opseg BH Telecoma, uveden je novi paket sa pristupnom brzinom 200 Mbps.

U promotivnoj akciji, BH Telecom je nudio preplatnicima net 2G prelazak na jedan od netFlet paketa i ostvarivanje prava na mjesечnu naknadu u iznosu od 1 KM u periodu od 3 mjeseca, uz zaključivanje ugovora na 24 mjeseca.

U dijelu usluge javne mreže za prenos podataka - Dedicated server (zakupljeni server), BH Telecom je uveo novi paket Server 4, uz unapređenje postojeće ponude, sniženje cijene za dodatni i prekoračeni promet, uvođenje dodatne opcije flat promet, te uvođenje benefita po osnovu obaveznog trajanja ugovora od 12 mjeseci.

Telekom Srpske je također izvršio izmjene u ponudi ADSL usluge za rezidencijalne i poslovne korisnike. Novom ponudom za rezidencijalne korisnike definišu se veće pristupne brzine u okviru postojećih tarifnih modela, uz zadržavanje postojećih mjesecnih pretplata. Također, definisane su cijene priključka ADSL Flat usluge sa modemima. Ove izmjene odnose se i na ponudu integrisane usluge fiksne telefonije, pristupa Internetu i IPTV za rezidencijalne korisnike.

Izmjene u ponudi ADSL Flat usluge za poslovne korisnike se odnose na uvođenje tri nova tarifna modela NetBiz+1, NetBiz+2 i NetBiz+3 sa većim pristupnim brzinama.

Telekom Srpske je izvršio sniženje cijena usluge direktni pristup Internetu na maloprodajnom i veleprodajnom nivou. Na veleprodajnom nivou snižene su cijene mjesecne pretplate za oko 15%, odobrava se popust na mjesечnu pretplatu u iznosu od 25% za sve korisnike koji zaključe ugovor sa minimalnim periodom trajanja od 2 godine. Novom maloprodajnom ponudom snižavaju se cijene mjesecne pretplate za sve pristupne brzine osim 64 Kb/s u rasponu od 8% do 25%, snižava se cijena uspostavljanja usluge na osnovnoj lokaciji za pristupne brzine od 3 Mb/s i veće sa 500 KM na 250 KM za sve korisnike koji potpišu ugovor sa minimalnim periodom trajanja od 2 godine.

HT Mostar je izvršio proširenje ponude tarifnih modela za usluge prenosa podataka za korisnike fiksnih usluga koje se realizuju putem GSM mreže. Ponuda tarifnih paketa FIX GSM usluge, HOMEBOX Super i OFFICE BOX (namijenjena poslovnim korisnicima) proširuju se sa podatkovnim tarifama, paketi MI S, MI M, MI L i MI XL.

2.1.4. Iznajmljene linije

BH Telecom je izvršio korekciju cijene pristupa usluzi za slučaj vodova koji se realizuju preko više operatora. S obzirom da je članom 4.4. Pravila 20/2003 o utvrđivanju graničnih cijena iznajmljenih linija u Bosni i Hercegovini predviđeno da se u slučaju vodova koji se realizuju preko više operatora vrši raspodjela prihoda od priključka i mjesecne pretplate u jednakim dijelovima, bazirano na gornjim graničnim cijenama, BH Telecom je izvršio povećanje cijene pristupa na nivo gornjih graničnih cijena.

2.1.5. Ostale usluge prenosa podataka

U dijelu usluga za prenos podataka, HT Mostar je u ponudu uveo uslugu Privatna mreža i Privatna mreža na međuoperatorskom nivou na određeno vrijeme. Usluga Privatna mreža - Virtual Private Network (VPN) je namijenjena poslovnim korisnicima i omogućava povezivanje udaljenih lokacija u korporativnu virtualnu privatnu mrežu. Usluga Privatna mreža temelji se na IP/MPLS tehnologiji koja ujedinjava karakteristike dosadašnjih klasičnih mreža (sigurnost i kvaliteta usluge) i IP mreže (skalabilnost i fleksibilnost mreže).

2.1.6. Multimedijalni paketi

U ponudi multimedijalnih paketa, sva tri operatora su izvršila uvođenje novih paketa, uz unapređenje uslova korištenja postojećih.

BH Telecom je u sklopu usluge Moja TV uveo nove multimedijalne pakete Moja TV BH (u okviru paketa nude programske sadržaje lokalnih TV stanica), Moja TV Basic (osnovni IPTV paket), Moja TV Phone (uključuje osnovni IPTV paket i 1500 minuta besplatnih razgovora prema fiksnim mrežama u BiH uz plaćanje uspostave poziva od 0,029 KM/pozivu, kao i neograničen SMS promet unutar fiksne mreže BH Telecoma), Moja TV Net speed (uključuje osnovni IPTV paket i neograničeno korištenje Interneta na fer osnovi pristupne brzine do 40/1 Mbps), Moja TV Full i Moja TV Full Speed (uključuju osnovni IPTV paket i 1500 minuta besplatnih razgovora prema fiksnim mrežama u BiH uz plaćanje uspostave poziva od 0,029 KM/pozivu, kao i neograničen SMS promet unutar fiksne mreže BH Telecoma, te neograničen pristup Internetu).

Za postojeće pakete Moja TV Net, Moja TV Full i Moja TV Premi izvršeno je sniženje cijena mjesecne pretplate te za pakete Moja TV Phone, Moja TV Full i Moja TV Premi uvode mogućnost izbora jednog telefonskog broja iz BH Mobile mreže prema kojem se pozivi naplaćuju po cijeni sa popustom. Također, izmjenjena je cijena prenosa podataka u mobilnoj mreži (paket Moja TV Premi), te je uvedeno sniženje cijene mjesecne naknade za korištenje dodatnog Set Top Box uređaja za rezidencijalne korisnike Moja TV usluge.

U okviru usluge Moja webTV sa prepaid načinom korištenja, izvršeno je proširenje liste TV stanica. Kroz promotivnu ponudu, novim rezidencijalnim korisnicima BH Telecoma odobren je popust od 50% na cijenu mjesecne pretplate za prva tri mjeseca korištenja.

Vezano za multimedijalnu uslugu Open, Telekom Srpske je izvršio izmjene cijena i uslova korištenja *open quadro* integrisanog paketa usluga fiksne telefonije, mobilne telefonije, pristupa Internetu i IPTV usluge za rezidencijalne korisnike. U odnosu na postojeću ponudu, preciznije su definisani uslovi i

naknade promjene paketa usluga unutar open quadro paketa usluga kada je korisnik pod ugovornom obavezom po osnovu kupovine LED televizora i/ili mobilnog telefona.

Za poslovne korisnike usluge Open, snižene su cijene mjesecne pretplate za tarifni model Open Biz TV, priključka dodatnog IPTV prijemnika i mjesecne naknade za korištenje dodatnog IPTV prijemnika. Također, uvedena je mogućnost realizacije IPTV usluge i paketa integrisane ponude usluga fiksna telefonija, pristupa Internetu i IPTV usluge uz korištenje 4-portnog ISDN modema.

Od 01.08.2013. godine Telekom Srpske primjenjuje skraćeni probni period korištenja usluge u okviru paketa koji sadrže IPTV uslugu, skraćenje izvršeno sa 30 dana na 15 dana.

U sklopu promotivnih ponuda, Telekom Srpske je postojećim korisnicima nudio popust na mjesecnu pretplatu u iznosu od 50% za prva 2/4 mjeseca, uz uslov potpisivanja ugovora na 12/24 mjeseca. Također, provedena je promotivna ponuda prenosnih računara za postojeće rezidencijalne korisnike OPEN TRIO i OPEN TRIO PLUS paketa. Za korisnike kojima je istekao minimalni period trajanja ugovora i kojima je prosječni račun u zadnjih 6 mjeseci iznosi više od 150 KM sa uključenim PDV-om, odobrava se kupovina prenosnog računara po cijeni od 1 KM uz uslov zaključenja ugovora sa minimalnim periodom trajanja od 24 mjeseca.

Ponuda HT Mostara obogaćena je novim TRIO start paketom integrisanih usluga, koji uključuje IPTV uslugu, fiksnu telefonsku uslugu i ADSL pristup Internetu. U odnosu na postojeću ponudu, korisnicima TRIO paketa povećava se bonus uključen u mjesecnu pretplatu (umjesto uključenih 200 besplatnih minuta za pozive prema fiksnim telefonskim mrežama u BiH korisnicima se odobrava bonus od 400 besplatnih minuta za pozive prema fiksnim telefonskim mrežama u BiH i 50 besplatnih minuta prema fiksnim mrežama u Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori).

2.1.7. Ostale usluge

Agencije je svim operatorima koji pružaju govorne telefonske usluge u fiksnim mrežama izdala uputu za obračun poziva prema službi informacija. S obzirom da usluga pristupa službi informacija za davanje informacija iz imenika predstavlja element univerzalnih usluga koje se nude korisnicima, te u cilju osiguravanja optimalnih uslova za njenu primjenu, Agencija je naložila svim operatorima da prilikom sačinjavanja cjenovnika za korištenje date usluge, za pozive prema kratkim brojevima iz opsega 118a(b) primijene princip obračuna po pozivu. Ovo se primjenjuje kako u slučaju pristupa vlastitoj službi informacija, tako i za pristup službi informacija drugog operatora.

BH Telecom je izvršio usklađivanje cijena u okviru usluge „Poziv prema kratkim brojevima službi informacija drugih operatora“. Uvedeno je tarifiranje poziva prema kratkim brojevima službi informacija drugih operatora po pozivu, umjesto tarifiranja po minuti. Cijene poziva prema kratkim brojevima službi informacija drugih operatora utvrđuju se u iznosu 0,30 KM/poziv za pozive iz fiksne mreže i 0,33KM/poziv za pozive iz mobilne mreže BH Telecom-a.

Telekom Srpske definiše jedinstvenu cijenu poziva ka brojevima informacija drugih operatora u BiH, koja se izjednačava sa cijenom poziva ka brojevima informacija Telekoma Srpske.

HT Mostar je u ponudu uveo uslugu Call Completion. Usluga je namijenjena korisnicima fiksne i mobilne mreže i omogućava da se nakon kontakta korisnika sa agentom pozivnog centra službe informacija 1188, vrši automatska uspostava poziva prema traženom broju.

U pogledu uslova korištenja negeografskih brojeva, Telekom Srpske uvodi besplatno slanje inicijalne SMS poruke za numeraciju 091. Od 10.09.2013. godine naknada za iznajmljivanje jednog pozivnog broja za uslugu teleglasanje i iznajmljivanje kapaciteta za jedan događaj teleglasanja po pozivnom broju se ne naplaćuje.

BH Telecom je uveo u ponudu usluga bht e-račun. Aktivacijom usluge pretplatnik se opredjeljuje za primanje mjesecnog računa za sve ili pojedine usluge na unaprijed specificiranu e-mail adresu. Usluga je besplatna.

2.2. Dozvola za obavljanje djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga

Donošenjem Pravila 68/2013 o obavljanju djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga („Službeni glasnik BiH“ broj 17 od 05.03.2013.) došlo je i do promjene naziva Dozvole. Umjesto naziva Dozvola za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga, koristi se naziv Dozvola za obavljanje djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga. Operatori su dobili nove obrasce dozvola u skladu sa važećim Pravilom, ali to nije utjecalo na njihove redovne aktivnosti. Donošenjem Pravila 68/2013 za ove operatore stvoreni su preduslovi za postepeni prelazak sa postojećeg sistema licenciranja na sistem generalne autorizacije.

Tokom 2013. godine nije se mijenjao broj nosilaca Dozvole za obavljanje djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga. Dozvolu je dobila kompanija Austrofon d.o.o. Tuzla, a zbog neplaćanja dozvola je ukinuta kompaniji Mitel – Line d.o.o. Pale. Slijedi pregled operatora nosilaca Dozvole za obavljanje djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga zaključno sa 31.12.2013. godine.

Tabela 7: Pregled operatora nosilaca Dozvole za obavljanje djelatnosti davaoca fiksnih javnih telefonskih usluga

R. br.	Naziv kompanije	Adresa
1.	T3 d.o.o. Sarajevo	Tvornička br.3 71000 Sarajevo
2.	AirABA d.o.o. Sarajevo	Hamdije Čemerlića br.2 71000 Sarajevo
3.	ELTA - KABEL d.o.o. Doboj	Svetog Save br.26 74000 Doboj
4.	Blicnet d.o.o. Banja Luka ²	Majke Jugovića br. 25 78000 Banja Luka

² Promjena poslovnog imena “Aneks” društvo sa ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka u “Blicnet” društvo sa ograničenom odgovornošću za telekomunikacije Banja Luka izvršena je kod Okružnog privrednog suda Banja Luka Rješenjem o registraciji broj: 057-0-Reg-13-001493 od 30.07.2013. godine. Skraćena oznaka firme je: “Blicnet” d.o.o. Banja Luka.

5.	Logosoft d.o.o. Sarajevo	Igmanska br.9 71000 Sarajevo
6.	EuroproNET Bosnia d.o.o. Sarajevo	Fra Andjela Zvizdovića br. 1/8 (A) 71000 Sarajevo
7.	AKT.Online d.o.o. Sarajevo	Fra Andjela Zvizdovića br.1 A/21 71000 Sarajevo
8.	M&H Company d.o.o. Sarajevo	Terezije bb 71000 Sarajevo
9.	Telemach d.o.o. Sarajevo	Džemala Bijedića br. 216 71000 Sarajevo
10.	Telrad Net d.o.o. Bijeljina	Srpske vojske bb 76300 Bijeljina
11.	Voiptel Net d.o.o. Brčko Distrikt	TC Sloboprom S, Bulevar mira 5 76100 Brčko distrikt
12.	Dasto Semtel d.o.o. Bijeljina	Račanska br. 98 76300 Bijeljina
13.	Austrofon d.o.o. Tuzla	Albina i Franje Herljevića br.7 75000 Tuzla

2.3. Mobilne komunikacije 2G – GSM usluge

U Bosni i Hercegovini postoje tri operatora koji posjeduju Dozvolu za pružanje GSM usluga. To su:

JP BH Telecom d.d. Sarajevo,

Telekomunikacije Srpske a.d. Banja Luka,

JP Hrvatske Telekomunikacije d.o.o. Mostar.

U Tabeli 8. su dati elementi razvoja mobilne telefonije za vremenski period 2003-2012. godine sa aspekta instaliranih kapaciteta i broja preplatnika.

**Tabela 8: Instalirani kapaciteti i broj pretplatnika licenciranih mobilnih operatora u BiH
(2003.-2012. godina)**

Telekom operator		BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	Bosna i Hercegovina
2003.	numeracijski prostor	600.000	600.000	-	-
	post-paid	111.279	59.024	-	-
	pre-paid	409.771	328.787	-	-
	ukupno pretpl.	521.050	387.811	-	-
2004.	numeracijski prostor	900.000	700.000	200.000	1.800.000
	post-paid	105.481	53.721	59.400	218.602
	pre-paid	610.254	439.985	138.600	1.188.839
	ukupno pretpl.	715.735	493.706	198.000	1.407.441
2005.	numeracijski prostor	950.000	700.000	280.000	1.930.000
	post-paid	113.354	52.329	59.526	225.209
	pre-paid	703.905	506.000	159.253	1.369.158
	ukupno pretpl.	817.259	558.329	218.779	1.594.367
2006.	numeracijski prostor	1.200.000	820.000	330.000	2.350.000
	post-paid	105.790	79.211	70.295	210.504
	pre-paid	849.529	550.137	251.254	1.677.312
	ukupno pretpl.	927.284	638.983	321.549	1.887.816
	GPRS pretpl.	187.700	69.773	34.959	292.432
2007.	numeracijski prostor	1.450.000	1.600.000	800.000	3.550.000
	post-paid	97.725	80.809	84.617	263.151

	pre-paid	971.559	799.528	416.187	2.187.274
	ukupno pretpl.	1.069.284	880.337	500.804	2.450.425
	GPRS pretpl.	97.725	120.604	105.393	323.722
2008.	numeracijski prostor	1.600.000	1.600.000	800.000	4.000.000
	post-paid	114.840	118.696	93.096	326.632
	pre-paid	1.311.950	990.990	549.464	2.852.404
	ukupno pretpl.	1.426.790	1.109.686	642.560	3.179.036
	GPRS i WAP pretpl.	316.183	243.757	186.053	745.993
2009.	numeracijski prostor	2.000.000	1.900.000	900.000	4.800.000
	post-paid	115.832	162.807	93.711	372.350
	pre-paid	1.135.635	1.068.682	615.397	2.819.714
	ukupno pretpl.	1.251.467	1.231.489	709.108	3.192.064
2010.	numeracijski prostor	2.100.000	2.000.000	1.000.000	5.100.000
	post-paid	121.670	185.387	113.881	420.938
	pre-paid	1.184.581	1.158.619	249.562	2.592.762
	ukupno pretpl.	1.306.251	1.344.006	363.443	3.013.700
2011.	numeracijski prostor	2.100.000	2.100.000	1.200.000	5.400.000
	post-paid	156.679	205.099	156.424	518.202
	pre-paid	1.204.869	1.172.670	275.542	2.653.081
	ukupno pretpl.	1.361.548	1.377.769	431.966	3.171.283
2012.	numeracijski prostor	2.600.000	2.100.000	1.600.000	6.300.000

	post-paid	183.165	216.548	175.719	575.432
	pre-paid	1.310.040.	1.194.621	272.238	2.776.899
	ukupno pretpl.	1.493.205	1.411.169	447.957	3.352.331

Izvor: Izveštaji BH Telecom, Telekom Srpske i HT Mostar

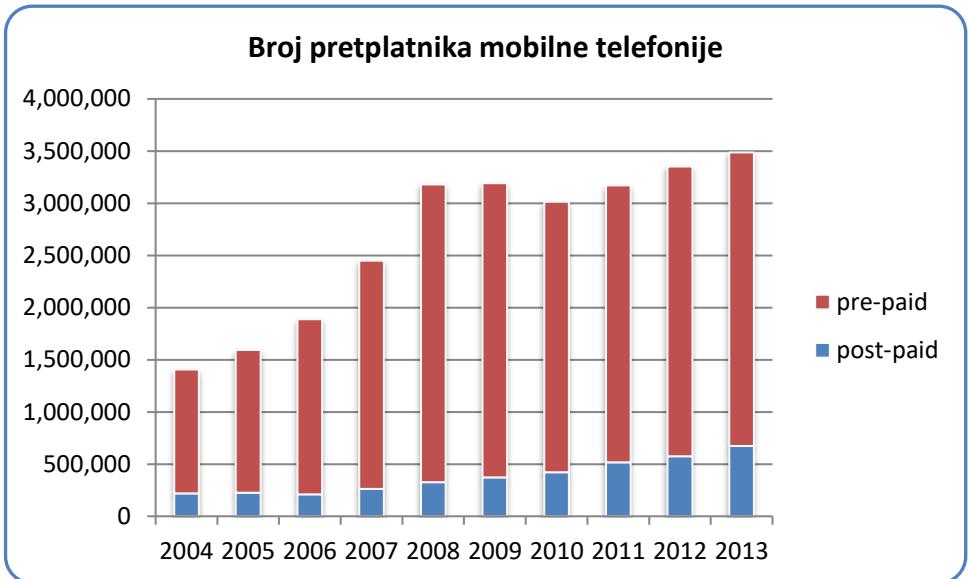
U Bosni i Hercegovini postoje i dva operatora koji su registrovani kao davaoci mobilnih javnih telefonskih usluga i koji pružaju usluge mobilne telefonije na osnovu komercijalnih ugovora sklopljenih sa nosiocima Dozvola za pružanje GSM usluga. To su IZI Mobil koji radi na osnovu ugovora sa Mtelom i Blicnet koji ima sklopljen ugovor sa BH Telecomom. S obzirom na kasni početak rada u 2013. godini, Blicnetu nije dostavljen upitnik za 2013. godinu.

U Tabeli 9. su dati elementi razvoja mobilne telefonije za 2013. godinu sa aspekta instaliranih kapaciteta i broja preplatnika.

Tabela 9: Instalirani kapaciteti i broj preplatnika mobilnih operatora u BiH u 2013. godini

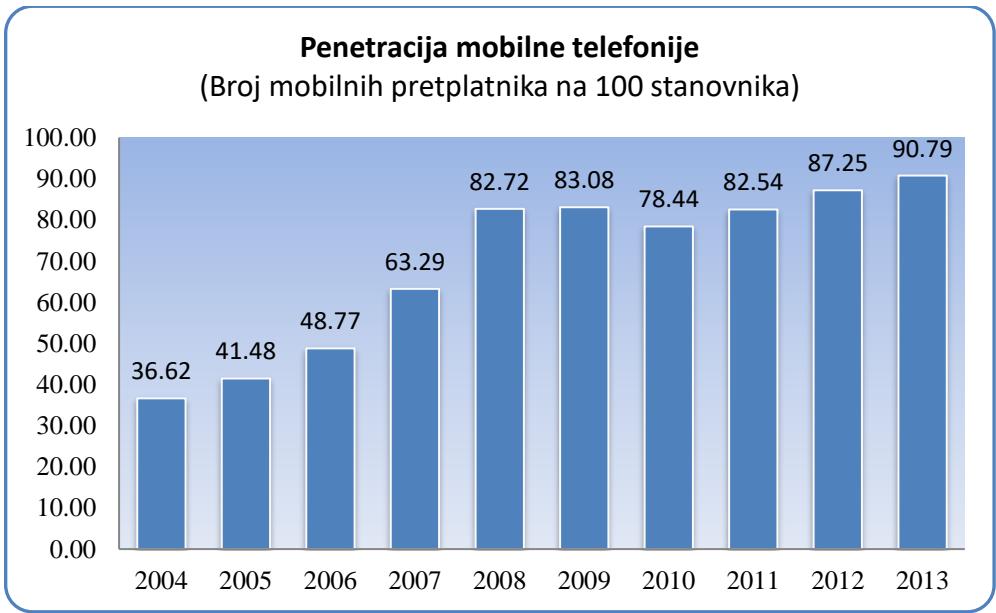
Telekom operator		BH Telecom	Telekom Srpske	HT Mostar	IZI mobil	Bosna i Hercegovina
2013.	numeracijski prostor	2.950.000	2.100.000	1.600.000		6.650.000
	post-paid	207.787	279.832	185.673		673.292
	pre-paid	1.339.784	1.186.910	278.928	9.405	2.815.027
	ukupno preplatnika	1.547.571	1.466.742	464.601	9.405	3.488.319

Broj mobilnih preplatnika u Bosni i Hercegovini na dan 31.12.2013. godine je bio 3.488.319 sa indeksom rasta u odnosu na 2012. godinu 104,06. Ovaj broj preplatnika je dobiven u skladu sa jedinstvenom definicijom aktivnog prepaid i postpaid preplatnika za sve SMP operatore u mobilnoj telefoniji, koja je usklađena sa normama Evropske komisije i ITU. Broj prepaid preplatnika je i dalje višestruko veći u odnosu na broj postpaid preplatnika (Slika 9).

Slika 9. Broj preplatnika mobilne telefonije u BiH (2004.- 2013. godina)

Nivo penetracije (broj mobilnih preplatnika na 100 stanovnika) mobilne telefonije u BiH na kraju 2013. godine je iznosio 90,79%. Dijagram na Slici 10. prikazuje penetraciju mobilne telefonije u vremenskoj seriji od 2004. do 2013. godine.

Slika 10. Broj preplatnika mobilne telefonije u BiH na 100 stanovnika (2004-2013. godina)

2.3.1. Asortiman mobilnih telefonskih usluga

Tokom 2013. godine operatori mobilnih komunikacija proširili su asortiman ponude različitih usluga, kao što su: paketirane usluge, usluge prenosa podataka u mobilnim mrežama, akcijske ponude u posebnim vremenskim terminima, diferencirane cijene roaminga i dr.

2.3.1.1. Paketirane usluge

U ponudi usluga mobilne telefonije, učestale su izmjene postojećih i uvođenja novih paketa usluga.

BH Telecom je uveo novu uslugu „mControl“. Usluga je namijenjena novim i postojećim korisnicima mobilne telefonije. Aktivacijom usluge, preplatniku se dodjeljuju dva računa: prepaid račun sa dvije komponente i to bonus račun koji se automatski dopunjava sa određenim novčanim iznosom kredita i određenom količinom besplatnog prometa i prepaid račun koji korisnik sam nadopunjuje i postpaid račun za plaćanje mjesecne preplate. U okviru usluge „mControl“, preplatnik ima mogućnost izbora tri paketa: „Control 10“ sa mjesечnom preplatom od 10,00 KM , „Control 20“ sa mjesечnom preplatom od 20,00 KM i „Control 40“ sa mjesечnom preplatom od 40,00 KM. U slučaju da korisnik potroši sav novčani iznos i besplatni promet, koji mu je dodijeljen po osnovu preplate, ima mogućnost da dopuni svoj račun kao redovni prepaid korisnik.

Također, uvedena je nova tarifna opcija BH Telekoma pod nazivom „do 200% više“. Tarifna opcija je namijenjena novim ili postojećim postpaid korisnicima mobilne telefonije koji potpišu ugovor na 12/24 mjeseca. Na osnovu ugovora korisnici ostvaruju pravo na popust na cijene razgovora unutar BH Mobile mreže i prema fiksnim mrežama u BiH, kao i na cijene SMS i MMS poruka unutar BiH u iznosu od 10% do 50% u zavisnosti od dužine ugovora i tarifnog paketa. Također, odobrava se bonus u vidu besplatnog mobilnog Interneta.

Za postojeće korisnike BH Telekoma, izmijenjeni su uslovi korištenja M tarifnih paketa, na način da se korisnicima ukida bonus u vidu 10 MB besplatnog paketskog prenosa podataka uključen u mjesечnu preplatu, te da novčani bonus ne mogu koristiti za usluge u roamingu. Za prepaid korisnike, izvršeno je određeno skraćenje rokova važenja dopuna manje vrijednosti.

Za pakete Phone i Biz Phone, multimedijalne pakete i tarifnu opciju „do 200% više!“, BH Telecom je uveo povoljnije uslove za plaćanje benefita u slučaju prijevremenog raskida ugovora sa obaveznim trajanjem zbog prelaska na neku od integrisanih usluga.

Kao dodatnu pogodnost za korisnike, BH Telecom je uveo uslugu plaćanja računa putem mobilnog telefona, pri čemu se tereti tekući račun klijenta.

Telekom Srpske je uveo novi tarifni model "KOMBINUJ Student". Korisnici ovog tarifnog modela mogu postati svi punoljetni studenti, državlјani BiH, koji posjeduju važeći indeks i koji nemaju navršenih 30 godina života. Iz ponude je povučen tarifni model ISIC KOMBINUJ. Po karakteristikama tarifni model "KOMBINUJ Student" je sličan tarifnom modelu ISIC KOMBINUJ, sa razlikom da novi tarifni model postavlja starosnu granicu za aktivaciju i što strani studenti ne mogu zasnovati preplatnički odnos uz kupovinu mobilnog telefona. Tarifni model predstavlja kombinaciju prepaida i postpaida. Korisniku se ispostavlja mjesecni račun u visini preplate, a račun se dopunjava iznosom preplate uvećane za bonus.

Za nove i postojeće prepaid korisnike mobilne telefonije, Telekom Srpske je uveo nove uslove za odobravanje bonusa. Kupovinom prepaid paketa sa telefonom novi korisnik dobiva priključak sa iznosom od 6,00 KM na glavnom računu, te ostvaruje pravo na ekstra bonus u iznosu od 44,00 KM, podijeljenih na 11 mjeseci, pod uslovom da korisnik najmanje jednom mjesечно izvrši dopunu računa. U okviru prepaid tarifnog modela HIT mobilne telefonije Telekoma Srpske, izvršena je izmjena cijena i uslova Friends&Family usluge. Predviđena je mogućnost uključenja 2 Friends&Family broja za sve nove i postojeće korisnike prepaid tarifnog modela HIT, umjesto 3 Friends&Family broja u prethodnim ponudama. Uz to, povećana je cijena uspostave poziva prema Friends&Family broju sa 0,06 KM na 0,0855 KM po pozivu. Korisnicima kojima se isključi treći postavljeni Friends&Family broj omogućeno je da do kraja 2013. godine, koriste pogodnosti u vidu promo ponude "Svaki drugi SMS besplatan".

U 2013. godini definisane su i cijene dodatnih usluga za korisnike mobilne telefonije Telekoma Srpske (CLIP, CLIR, ponovna aktivacija postpaid korisničkog broja nakon izmirenja dugovanja, zabrana svih odlaznih poziva, zabrana odlaznih međunarodnih poziva, preusmjeravanje poziva, poziv na čekanju, zadržavanje veze, konferencijska veza i sl).

U pogledu postpaid tarifnih modela, od 01.09.2013. godine ukidaju se tarifni modeli KOMBINUJ 10, KOMBINUJ 20 i KOMBINUJ 30. Za postpaid tarifni model MOJ MIX Telekom Srpske je izvršio sniženje cijene priključka sa 10,00 KM na 1,00 KM. Uvedena je i dodatna tarifna opcija X factor za pristup sadržajima istoimenog TV programa.

Za poslovne korisnike TOTAL GROUP usluga Telekoma Srpske, uveden je kombinovani postpaid - prepaid tarifni model „Kombinuj Biz G50“. Korištenje tarifnog modela „KOMBINUJ BIZ G50“ omogućeno je korisnicima Total Group usluge čija VPN grupa broji 50 i više članova. Također, za korisnike TOTAL GROUP usluge čija VPN grupa ima 50 i više članova uvedeni su tarifni modeli G50 FLEX i G50 FLAT, sa dodatnim bonusima. Za korisnike tarifnih modela KOMBINUJ BIZ snižene su cijene poziva prema svim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH sa 0,17 KM na 0,14 KM po minuti.

Ponuda za TOTAL GROUP korisnike tarifnih modela proširena je i za mogućnost izbora do dvije Partner VPN grupe koje mogu biti iz mreže Telekoma Srpske ili mreže MTS u Srbiji ili Mtel u Crnoj Gori. Do sada su Partner VPN grupe mogle biti samo iz mreže Telekoma Srpske. Pored toga, za korisnike Total Group usluga predviđene su brojne pogodnosti u kupovini paketa mobilnih telefona.

HT Mostar je za prepaid korisnike uveo novi tarifni model pod nazivom !hej Savršena. Novi tarifni model nudi pogodnosti u vidu nižih cijena razgovora unutar BiH u odnosu na postojeće prepaid pakete i mogućnost dodatnih mjesecnih bonus paketa. Primjenjene su i nove cijene za *haloo* korisnike. Za postojeće i nove *haloo* korisnike izvršeno je sniženje cijena poziva prema drugim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH sa 0,17 KM/min na 0,15 KM/min uz ukidanje naknade za uspostavu poziva, te se snižava cijena SMS poruka unutar BiH.

Izvršene su i izmjene Super 50 i Super 80 postpaid tarifnih modela mobilne telefonije HT Mostar. Svim novim i postojećim korisnicima tarifnih modela Super 50 i Super 80 povećava se bonus uključen u mjesecnu pretplatu izražen u besplatnim minutama prema svim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH i besplatnim SMS/MMS porukama prema svim mobilnim mrežama u BiH.

U sklopu ponude za korisničke grupe, HT Mostar uvodi Super Family tarife koje predstavljaju kombinaciju pojedinačnih Super tarifa i prepaid (!hej) tarifa. Minimalan broj članova grupe je dva člana, od kojih jedan mora biti postpaid i on je nosilac grupe a drugi može biti ili postpaid ili prepaid. Maksimalan broj članova grupe iznosi 7 i to 4 postpaid i 3 prepaid člana.

Za poslovne korisnike, HT Mostar uvodi u stalnu ponudu tarifnu opciju Biznis INO. Poslovni korisnici koji aktiviraju tarifnu opciju Biznis INO, uz mjesecnu naknadu u iznosu od 5,00 KM imaju mogućnost povoljnijih poziva prema međunarodnim destinacijama, kao i povoljnije pozive u roamingu. Uz poslovne grupe PRO ili Biznis tarifu sa 5 ili više aktivnih postpaid mobilnih priključaka, uvedene su dodatne usluge, kao što su: besplatni pozivi unutar poslovne grupe bez naplate uspostave poziva, interni broj za jednostavnije pozivanje unutar poslovne grupe, uvođenje takozvanog profila za postpaid člana poslovne grupe čime se tom korisniku određuju pravila komuniciranja unutar poslovne grupe (mogućnost biranja različitih vrsta poziva), mogućnost uključenja prepaid i FIX GSM člana u poslovnu grupu i sl. Uvedene su i dodatne tarifne opcije ERONET, Fiksna, Ostale mobilne, Sve mreže i SMS namjenjene poslovnim korisnicima PRO i Biznis, koje njihovim korisnicima, uz određenu

mjesečnu naknadu daju pravo na povoljnije cijene za pozive prema mobilnim i fiksnim mrežama u BiH, odnosno za SMS poruke prema mobilnim mrežama u BiH.

2.3.1.2. Usluge prenosa podataka u mobilnim mrežama

BH Telecom je uveo mjere kontrole podatkovnog prometa roamingu. Usluga omogućava slanje poruke upozorenja postpaid korisnicima paketa za prenos podataka o samoj aktivnosti korištenja usluge prenosa podataka u roamingu, te omogućava uvid u količinu ostvarenog prometa. Korisnik mSurf, mInternet, mNet, mFlat i TopPhone paketa obavještava seputem besplatne SMS poruke nakon pokretanja aktivnosti prenosa podataka u roamingu te dosezanja praga od 20,00 KM i 200,00 KM na mjesечnom nivou. Po dosezjanju mjesecnog utroška u visini od 500,00 KM korisniku će se do kraja obračunskog perioda, odnosno do ponovne aktivacije usluge, na zahtjev korisnika privremeno onemogućiti korištenje usluge prenosa podataka.

Telekom Srpske je snizio cijenu priključka za usluge prenosa podataka u mobilnoj telefoniji za usluge Homenet i Officenet sa 10,00 KM na 1,00 KM.

Za tarifni model FRENDnet za sve nove prepaid korisnike, izvršeno je proširenje ponude paketa za uslugu prenosa podataka u mobilnoj telefoniji. Kupovinom određenog paketa korisnik dobiva USB modem, priključak FRENDnet sa iznosom od 4,00 KM na računu koji važi 30 dana od dana aktivacije i bonus od 1 GB mobilnog Interneta (APN:frendnet) koji može koristiti unutar m:tel mreže i koji važi 30 dana od dana aktivacije.

Telekom Srpske je snizio cijenu mjesecne pretplate za korisnike m:web usluge tarifnog modela m:web 2 GB sa 20,00 na 15,00 KM.

U domenu aplikacija, Telekom Srpske je uveo novi paket usluga pod nazivom Praćenje vozila. Paket usluga Praćenje vozila realizovan je u saradnji sa poslovnim partnerima, koji nabavljaju i instaliraju GPS/GPRS uređaj u vozila korisnika. Sam GPS/GPRS uređaj, kao i njegova ugradnja u vozilo naplaćuju se u skladu sa važećim cjenovnikom poslovnih partnera.

Telekom Srpske je uveo u ponudu m:music servis, čime je omogućeno slušanje muzičkih sadržaja.

HT Mostar je uveo ponudu CSD usluge prenosa podataka (eng.Circuit Switch Data), kao dodatne usluge uz podatkovne tarife za poslovne korisnike (usluga se koristi za alarmnu dojavu ili praćenje vozila).

Nova usluga Telekoma Srpske „Podijeli dopunu“ prepaid korisniku omogućava prenos iznosa dopune sa jednog na drugi prepaid račun. Prenos određenog iznosa dopune se sa glavnog računa prenosi na glavni račun onoga kome se prebacuje dopuna. Pri tome period važenja glavnog računa prepaid korisnika kojem je izvršena dopuna se ne mijenja, a dopunu može koristiti jedino ukoliko mu je račun aktiviran.

2.3.1.3. Akcijske ponude

Brojni su primjeri akcijskih ponuda namijenjenih korisnicima mobilne telefonije.

Svi operatori nude posebno pogodnosti za pretplatnike koji prenesu broj u njihovu mrežu.

Promotivnom akcijom Prenesi, BH Telecom korisnicima koji prenesu broj odobrava bonus od 300 min prometa prema mobilnoj i fiksnoj mreži BHT, 300 SMS poruka prema mobilnoj i fiksnoj mreži BHT, 300 MB podatkovnog prometa unutar BHMobil mreže u tri obroka.

BH Telecom je proveo akcija Ultra Plus 1 paketa za nove korisnike mobilne telefonije pod nazivom „Proljeće 2013“. Ultra Plus 1 paket u prodajnoj akciji uključuje: mobilni telefon, Ultrastart paket sa 5,00 KM na računu i opciju jednogodišnje dodjele bonus prometa u iznosu od 50 SMS poruka i 50 minuta prometa mjesечно unutar BH Mobile mreže. Promotivna akcija „Ultra Free period“ za prepaid korisnike mobilne telefonije omogućava dokup paketa prometa: Ultra Free 100+100+100 po cijeni 3,00 KM (uključuje 100 minuta prometa prema fiksnoj i mobilnoj mreži BHT, 100 SMS prema fiksnoj i mobilnoj mreži BHT i 100 MB mobilnog Interneta unutar BHT mreže) opcija važi 48 sati; Ultra Free 100+100 po cijeni 2,00 KM (uključuje 100 min prometa prema fiksnoj i mobilnoj mreži BHT, 100 SMS prema fiksnoj i mobilnoj mreži BHT) opcija važi 24 sata.

Promotivno-prodajna akcija BH Telecoma „Moj prvi SMARTPHONE“ namjenjena je svim prepaid i postpaid korisnicima mobilne telefonije. Korisnici koji su u toku akcije kupili smartphone ostvarili su pravo na bonus od 5 GB mobilnog Internet prometa. U promotivnoj akciji pod nazivom Free O-zone, BH Telecom je omogućio korisnicima besplatan WLAN pristup Internet mreži.

Promotivna akcija pod nazivom „Buy&Surf“ namjenjena je prepaid korisnicima BH Mobile mreže. prepaid korisnicima Ultra, Ultra Priča, Ultra Piši i Ultra Fun tarifnih modela, koji imaju aktiviranu uslugu prenosa podataka omogućava se korištenje opcije dokupa Internet prometa.

Za kupovinu na prodajnim mjestima distributera, BH Telecom je nudio promotivnu ponudu telefona, uz dodjelu bonus prometa. U promotivnoj akciji „Plati za 30 gledaj 60 dana ili plati za 90 gledaj 180 dana“ nuđena je Moja web TV usluga za prepaid način korištenja.

Za korisnike koji prenesu broj u mrežu Telekoma Srpske, odobravan je popust na dan rođenja u iznosu 50% na cijenu poziva unutar mobilne mreže TS i SMS unutar mreže TS kao i prema drugim mobilnim mrežama u BiH, te popust u visini od 50% na mjesecnu pretplatu za prva 2/4 mjeseca za određene tarifne pakete. Provedena je i promotivna ponuda FREND prepaid paketa sa mobilnim telefonom za penzionisana lica, za korisnike uz kupovinu ulaznica za koncert, te za one prepaid korisnike koji u promotivnom periodu izvrše dopunu korisničkog računa elektronskim putem u određenom iznosu.

Za korisnike mobilnih mreža u BiH koji su u promotivnom periodu prenijeli broj u mrežu HT Mostara odobreni su dodatni bonusi. Prepaid korisnicima koji su prenijeli broj i nadopunili račun sa 10 KM i više, svaki mjesec do kraja 2013. godine dodijeljeno je 50 besplatnih minuta razgovora prema svim mobilnim i fiksnim mrežama u BiH. Privatnim i poslovnim preplatnicima mobilnih mreža koji su u promotivnom periodu prenijeli broj u mobilnu mrežu HT Mostar, uz uslov potpisivanja ugovora na 24 mjeseca dodijeljeno je 50% više uključenih minuta u iznos mjesecne naknade narednih šest mjeseci.

Promotivna akcija za *haloo* korisnike koji su dopunili račun bonovima određene vrijednosti uključivala je dodjelu dodatnih bonus minuta prometa, koje se mogu potrošiti prema ostalim mobilnim mrežama u BiH. Također, korisnicima!hej Savršena prepaid tarife, uz nadopunu bona od 10,00 i 20,00 KM, u promotivnom periodu dodijeljen je dvostruko veći bonus MB Internet prometa.

2.3.1.4. Cijene roaminga

Operatori nude povoljnije cijena poziva u roamingu sa partnerskim mrežama.

BH Telecom je izvršio proširenje ponude usluge Partnerska mreža sa mrežama Telenor RS (Srbija) i Telekom Slovenija. Posebne cijene roaming prometa u partnerskim mrežama vrijede za postpaid korisnike i za Camel prepaid roaming.

BH Telecom predviđa brisanje usluge SMS Roaming info, uz uvođenje integralnih cijena roaminga u cjenovnik usluga.

U promotivnom periodu Telekom Srpske je nudio tarifnu opciju Putni paket MTEL CG u okviru Moj meni za Prepaid korisnike, kada se nalaze u mreži m:tel Crna Gora, kao i promotivne cijene usluge roaming za postpaid i prepaid korisnike m:tel mobilne mreže u mrežama partnerskih operatora T-Mobile Hrvatska i Cosmote Grčka.

2.3.1.5. Ponuda IZI mobila i Blicneta (SP)

IZI mobil d.o.o. Sarajevo, koji od 2012. godine djeluje po osnovu registracije za pružanje mobilnih telefonskih usluga, tokom 2013. godine nudio je dodatne pogodnosti za pozive prema inostranstvu, i to za pozive prema mreži IZI mobile Slovenije, prema tri odabrana broja iz mreža EU zemalja, te prema svim mrežama u Švedskoj i Holandiji.

U drugoj polovini 2013. godine operator Blicnet d.o.o. Banja Luka registrovan je kao novi davalac mobilnih telefonskih usluga. Blicnet pruža mobilne telefonske usluge po osnovu Ugovora o pristupu servis provajdera mobilnoj mreži sklopljenog sa BH Telecomom. Mobilne usluge nude se u sklopu Duo, Trio i Quadro paketa usluga integrisanih sa uslugama fiksne telefonije, pristupa Internetu i TV uslugama.

2.4. Razvoj mreže u mobilnim komunikacijama i pokrivenost 3G – UMTS

I tokom 2013. godine BH Telecom, Telekom Srpske i HT Mostar, u skladu sa obavezama propisanim Dozvolom za pružanje mobilnih usluga na univerzalnim mobilnim telekomunikacijskim sistemima (u daljem tekstu: UMTS dozvola), nastavili su aktivnosti na razvoju UMTS mreža u Bosni i Hercegovini. Ukupan broj instaliranih baznih stanica kod BH Telekoma iznosio je 463 na kraju 2013. godine. Što se tiče broja korisnika, na dan 31.12.2013. godine, BH Telecom je ukupno imao 6.475 3G podatkovnih korisnika (USB stick i mini laptop), dok je 3G korisnika bilo 685.294. Pod 3G korisnicima se podrazumijevaju svi korisnici koji imaju 3G mobitele, jer imaju mogućnost korištenja 3G usluga. Pokrivenost stanovništva BiH iznosila je 87,05%.

Pokrivenost mrežom putnih pravaca kod Telekoma Srpske je iznosila 27,70%, a pokrivanje stanovništva BiH je 71,36%. Instalirani pretplatnički kapacitet na dan 31.12.2013. godine iznosio je 1.500.000. Iskorištenost kapaciteta (broj pretplatnika/instalirani pretplatnički kapacitet) iznosila je 99,74%. Broj instaliranih baznih stanica je iznosio 432.

Kod HT Mostara na dan 31.12.2013. pokrivenost stanovništva BiH je iznosila 71,5%, a broj instaliranih 3G baznih stanica je bio 342.

2.5. Javni mrežni operatori

U toku 2013. godine, na osnovu Pravila 66/2012 o obavljanju djelatnosti operatora javnih elektronskih komunikacijskih mreža („Službeni glasnik BiH“, broj 85/12 od 29.10.2012.) Agencija je pokrenula

više aktivnosti. Jedna od njih je reizdavanje dozvola na novim obrascima, pri čemu su obrasci starih dozvola za sve nosioce zamijenjeni novim. Sve dozvole izdate na novim obrascima tretiraju se kao nove dozvole koje važe od dana izdavanja. Sljedeća aktivnost bila je objedinjavanje više dozvola za različita područja djelovanja čiji je nosilac ista firma u jednu dozvolu sa više aneksa. Primjeri ovakvih firmi su BHB Cable TV Lukavac, Focus – M Milići i TXTV Tuzla. Iz Pravila 66/2012 je proizašla i obaveza ISP operatora koji rade na nelicenciranom frekvencijskom opsegu da dobiju mrežnu dozvolu, što predstavlja aktivnost koja se prenijela i u 2014. godinu.

U 2013. godini nije bilo izmjena naknada za mrežne dozvole, tako da su iznosi naknada sljedeći:

- dozvola na općinskom nivou – 1.000 KM;
- dozvola na lokalnom nivou – 3.000 KM;
- dozvola na regionalnom nivou – 5.000 KM;
- dozvola na nacionalnom nivou – 30.000 KM.

Krajem 2013. godine na području Bosne i Hercegovine bilo je licencirano 78 mrežnih operatora.

2.6. Pružanje Internet usluga

U Tabeli 10 je prikazan broj dozvola Davalaca Internet usluga (ISP) u periodu 2005-2013. godina. Tokom 2013. godine izdate su četiri dozvole (Alvatel d.o.o. Zenica, NetMont d.o.o. Kozarska Dubica, Media-Net BH d.o.o. Sarajevo i Amb-Net d.o.o. Živinice) dok je deset dozvola prestalo važiti. Razlozi povlačenja dozvola su: neplaćanje naknada (Tehni NET d.o.o. Tržačka Raštela, A Tel d.o.o. Visoko i Tehnimedia d.o.o. Kakanj) i zahtjev korisnika (CATV SAT d.o.o. Bosanski Brod, Vision d.o.o. Zenica, Krk Sistemi d.o.o. Bihać i Teleinformatica d.o.o. Sarajevo). Firme ViNet d.o.o. Visoko i Art Company d.o.o. Kiseljak su brisane iz sudskeg registra jer ih je kupio Telamach d.o.o. Sarajevo, dok je firmu NF-Tel d.o.o. Pale kupio Blicnet d.o.o. Banja Luka. Kao rezultat ovakvih kretanja, na kraju 2013. godine na tržištu BiH je djelovalo 69 ISP-ova.

Tokom 2013. godine nije bilo promjena naknada za obradu zahtjeva za izdavanje dozvole za pružanje Internet usluga, kao ni za održavanje dozvole na godišnjem nivou.

Tabela 10: Broj ISP dozvola u BiH (2005.-2013. godina)

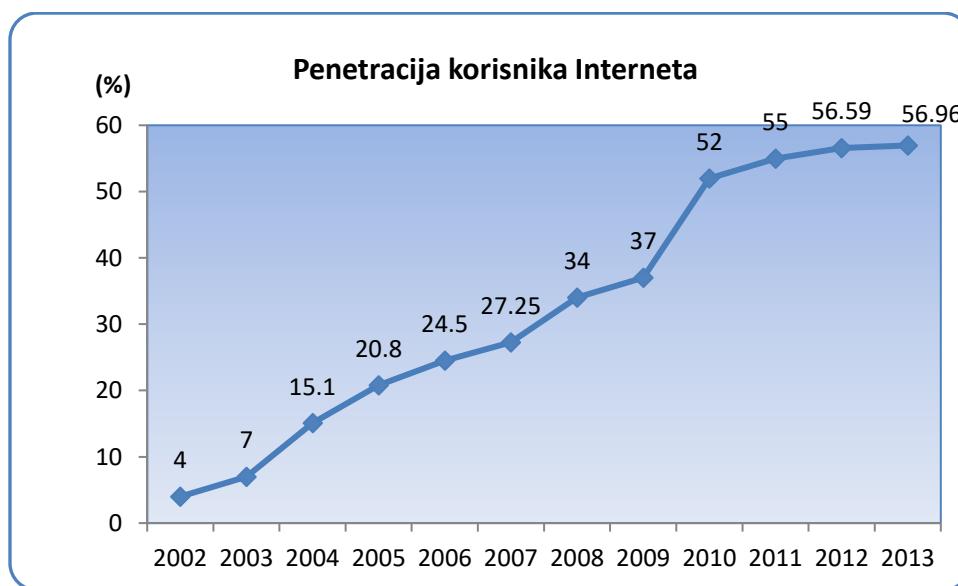
Godina	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Broj ISP operatora	42	52	60	66	77	75	80	75	69

U Tabeli 11. je dat broj korisnika Interneta u periodu 2004-2013. godina. Broj korisnika Interneta je procijenjen na osnovu broja pretplatnika kojeg su dostavili ISP-ovi.

Tabela 11: Broj korisnika Interneta u BiH (2004.-2013. godine)

Godina	Broj korisnika Interneta	Indeks
2004.	585.000	-
2005.	805.185	137,64
2006.	950.000	117,99
2007.	1.055.000	111,05
2008.	1.307.585	123,94
2009.	1.421.540	108,71
2010.	2.000.000	140,69
2011.	2.113.100	105,66
2012.	2.174.250 ³	102,89
2013.	2.188.429	100,65

Zabilježen je rast broja korisnika Interneta u 2013. godini u odnosu na 2012. godinu sa indeksom rasta koji iznosi 100,65.

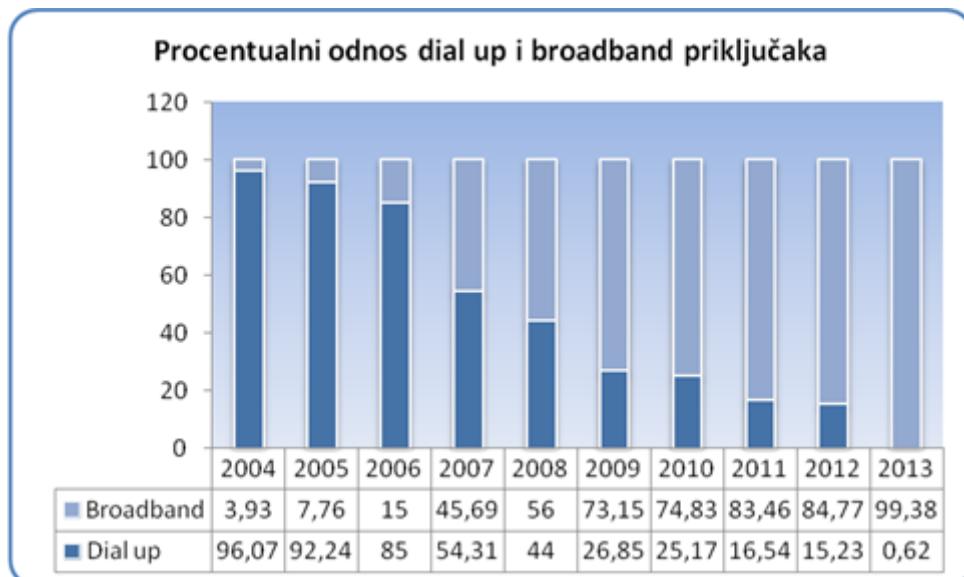

Slika 11: Slika penetracije Internet korisnika u BiH (2002.-2013. godina)

Po vrsti pristupa Internetu, u Bosni i Hercegovini u upotrebi su dial-up pristup (putem analognog modema i ISDN) sa 3.219 pretplatnika, te širokopojasni pristup (eng. Broadband) sa 515.443

³Broj korisnika Interneta za 2012. godinu (2.174.250) se u ovome Godišnjem izvještaju razlikuje od broja korisnika Interneta (2.184.500) u Godišnjem izvještaju za 2012. godinu. Razlog su korekcije podataka koje su operatori dostavljali nakon objavljivanja Godišnjeg izvještaja za 2012. godinu.

preplatnika na dan 31.12.2013. godine. Značajan pad broja korisnika dial-up pristupa u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu posljedica je uvođenja jedinstvene definicije aktivnog dial-up preplatnika. Penetracija širokopojasnih preplatnika u odnosu na ukupno stanovništvo BiH iznosi 13,42%. U strukturi širokopojasnih priključaka i dalje prednjači ADSL pristup sa 57,14% od ukupnog broja širokopojasnih priključaka, uz porast kablovskog pristupa Internetu i FWA priključaka u odnosu na prethodnu godinu.

Slika 12: Odnos dial-up i broadband priključaka u BiH (2004-2013. godine)

Broj kablovskih priključaka porastao je za 17,01%, dok je broj FWA priključaka porastao za 3,90%. Broj širokopojasnih preplatnika je dostigao 99,38% od ukupnog broja Internet preplatnika.

Tabela 12: Broj korisnika paketa usluga u BiH (2011.-2013.)

Paket usluga Double-play	2011.	2012.	2013.
Televizija i Internet	45.494	36.590	61.204
Fiksna telefonija i Internet	17.523	22.985	25.511
Fiksna telefonija i televizija	25.823	42.555	58.375
Paket usluga Triple-play			
Fiksna telefonija, Internet i televizija	30.940	61.176	96.574
Paket usluga Quadriple-play			
Fiksna telefonija, Internet, televizija i mobilna telefonija	864	999	3.052

Izvor: Izvještaji operatora

U posmatranom periodu ostvaren je značajan rast korisnika paketa usluga koji operatori nude na tržištu. U Tabelama 12 i 13 dat je broj korisnika paketa usluga i korisnika skupa usluga u periodu 2011-2013. godina. Paketi usluga (eng. bundle) su usluge koje operatori nude krajnjim korisnicima u paketima po jedinstvenoj cijeni (tzv. cijena po paketu), što podrazumijeva da korisnik nema mogućnost utjecaja na karakteristike paketa, dok skup usluga podrazumijeva da krajnji korisnik bira dvije ili više usluga u okviru jednog preplatničkog ugovora i jednog računa, pri čemu korisnik pored odabira usluga, može odabrati i karakteristike usluga kao što su brzine, cijene i dr.

Tabela 13: Broj korisnika skupa usluga u BiH (2011.- 2013.)

Dvije usluge	2011.	2012.	2013.
Televizija i Internet	42.844	77.789	68.371
Fiksna telefonija i televizija	495	762	1.128
Tri usluge			
Fiksna telefonija, Internet i televizija	160	142	207

Izvor: Izvještaji operatora

2.7. Zaštita krajnjih korisnika

Sa ciljem sveobuhvatnog definisanja obaveza operatora telekomunikacija u pogledu pružanja javnih telekomunikacijskih usluga korisnicima u Bosni i Hercegovini, Agencija je u martu 2013. godine donijela Pravilo 69/2013 o uslovima pružanja javnih telekomunikacijskih usluga i odnosima s krajnjim korisnicima.

Pravilo je usvojeno u sklopu prelaska sa sistema licenciranja na sistem generalne autorizacije i temelji se na osnovnim odredbama o pružanju telekomunikacijskih usluga iz Zakona o komunikacijama, na propisima i dozvolama donesenim na osnovu tog zakona, kao i drugim važećim zakonima i propisima Bosne i Hercegovine koji se prvenstveno tiču zaštite potrošača i zaštite privatnosti korisnika. U cilju harmoniziranja sa regulatornim okvirom Evropske unije, Pravilom su obuhvaćene odredbe Direktive 2002/22/EC o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u odnosu na elektroničke komunikacijske mreže i usluge iz 2002. godine i izmijenjenom i dopunjrenom Direktivom 2009/136/EC iz 2009. godine.

U cilju osiguravanja transparentnosti usluge i pravne sigurnosti za korisnike, Pravilo detaljno propisuje obaveze operatora u pogledu utvrđivanja uslova poslovanja i sklapanja ugovora sa korisnicima. Ovi postupci su u dosadašnjoj praksi, temeljenoj na osnovnim odredbama Zakona o komunikacijama, propisima i dozvolama Agencije, bili različito interpretirani od strane operatora.

Pravilom je propisan obavezan sadržaj Općih uslova poslovanja, način opisa usluga, kao i struktura cjenovnika. Također, propisani su obavezni elementi preplatničkog ugovora, kao i prava korisnika u pogledu sklapanja ugovora van poslovnih prostorija i zasnivanja usluga na daljinu. Kao važni elementi preplatničkog odnosa, posebno su definisani uslovi prenosa preplatničkog ugovora, privremeno isključenje terminalne opreme, te prestanak i raskid preplatničkog ugovora.

U pogledu cijena i obračuna usluga, utvrđeni su obavezni elementi cjenovnika i prikaz računa. U cilju zaštite korisnika od prekomjerne potrošnje, Pravilo predviđa mjere praćenja potrošnje i upućivanja upozorenja korisnicima od strane operatora, te mogućnost besplatne zabrane odlaznih poziva za pojedine kategorije poziva. Posebnim odredbama o oglašavanju, identifikuju se i zabranjuju postupci

neprimjerenog i prijevarnog reklamiranja usluga, koji korisnike usluga mogu dovesti u zabludu u pogledu svojstva i cijena telekomunikacijskih usluga. U sklopu posebnih obaveza operatora, obrađena su pitanja pristupa uslugama sa dodatnom vrijednošću, zaštita privatnosti i tajnost telekomunikacija.

Pravilo je objavljeno u „Službenom glasniku BiH“ broj: 28/13 od 15.04.2013. godine. Svim operatorima javnih telekomunikacijskih usluga propisana je obaveza usklađivanja Općih uslova poslovanja s odredbama ovog Pravila, devet mjeseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Regulatorna agencija za komunikacije cjeni da će primjena ovog Pravila značiti uspostavljanje viših standarda u zaštiti prava i interesa korisnika javnih telekomunikacijskih usluga u Bosni i Hercegovini.

2.8. Rebalans cijena govornih telefonskih usluga u BiH

U skladu sa Pravilom 67/2012 o modelu rebalansa cijena govornih telefonskih usluga u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 94/2012 od 26.11.2012.), operatori su uskladili svoje cjenovnike sa odredbama Pravila, koje se odnose na primjenu naredne faze rebalansa tarifa (2013-2015. godine) i dostavili ih Agenciji na saglasnost. U novembru 2013. godine Agencija je nakon provedene analize dala saglasnosti na izmjene cjenovnika telekom operatorima, sa datumom stupanja na snagu od 01.01.2014. godine.

Cijene *pristupne takse*, utvrđene od strane telekom operatora su vrlo ujednačene i iznose 29,00 KM (Telekom Srpske), odnosno 30,00 KM (BH Telecom i HT Mostar). Granična cijena ove usluge iznosi 30,00 KM.

Pravilo 67/2012 propisuje *graničnu vrijednost mjesecne preplate* za fizička lica u iznosu 13,65 KM, za pravna lica u iznosu 16,40 KM, za socijalni paket u iznosu 4,20 KM, dok za posebni paket preplata iznosi 15,60 KM. Također, definisan je *bonus uključen u mjesecnu preplatu* u vrijednosti prvih 80 besplatnih minuta u nacionalnom prometu u vlastitoj fiksnoj mreži za fizička i pravna lica korisnike osnovnog i posebnog paketa, dok je za korisnike socijalnog paketa definisan bonus u vrijednosti prvih 100 besplatnih minuta u nacionalnom prometu u vlastitoj fiksnoj mreži. BH Telecom i Telekom Srpske definisali su bonus uključen u mjesecnu preplatu za sve kategorije pretplatnika u skladu sa Pravilom 67/2012, dok je HT Mostar zadržao postojeću vrijednost bonusa, odnosno za sve kategorije korisnika definisan je bonus u vrijednosti prvih 100 besplatnih minuta u nacionalnom prometu u vlastitoj fiksnoj mreži.

Cijene mjesecne preplate, za fizička lica, utvrđene od strane telekom operatora su u rasponu od 10,30 KM do 13,00 KM što je niže za 25%, odnosno 5% od definisane granične cijene.

Cijene mjesecne preplate, za pravna lica, kod sva tri telekom operatora, su na nivou granične cijene (16,40 KM).

Cijene razgovora unutar fiksne mreže pojedinog operatora su sljedeće: BH Telecom 0,033 KM/min (31,3% niže u odnosu na graničnu cijenu), HT Mostar 0,035 KM/min (27% niže u odnosu na graničnu cijenu) i Telekom Srpske 0,040 KM/min (17% niže u odnosu na graničnu cijenu). Definisana granična cijena za ovu uslugu iznosi 0,048 KM/min.

Cijene razgovora iz vlastite fiksne mreže prema drugim fiksnim mrežama u BiH na nivou su granične cijene i iznose 0,048 KM/min.

Cijene razgovora iz fiksne mreže prema vlastitoj mobilnoj mreži su vrlo ujednačene i iznose 0,18 KM/min (BH Telecom), što je za 5% niže od granične cijene, odnosno 0,19 KM/min (Telekom Srpske i HT Mostar) što je na nivou granične cijene od 0,19 KM/min.

Međunarodni razgovori podijeljeni su u tri zone: susjedne, evropske i vanevropske zemlje.

Cijene međunarodnih razgovora za susjedne zemlje utvrđene od strane telekom operatora kreću se u rasponu od 0,30 KM/min do 0,44 KM/min, što je 32% niže u odnosu na graničnu cijenu, odnosno na nivou granične cijene (0,44 KM/min).

Cijene međunarodnih razgovora za ostale evropske zemlje utvrđene od strane telekom operatora kreću se u rasponu od 0,70 KM/min do 0,767 KM/min, što je 9% niže u odnosu na graničnu cijenu, odnosno na nivou granične cijene (0,767 KM/min).

Cijene međunarodnih razgovora za vanevropske zemlje utvrđene od strane telekom operatora su u rasponu od 0,70 KM/min do 1,016 KM/min što je 31% niže u odnosu na graničnu cijenu, odnosno na nivou granične cijene (1,016 KM/min).

2.9. Interkonekcija

U toku 2013. godine, Agencija je nastavila svoje redovne aktivnosti na praćenju procesa interkonekcije koji je definisan postojećim Referentnim interkonekcijskim ponudama (RIP dokumenti). Praćenje procesa interkonekcije uključuje posredovanje i rješavanje sporova između interkonektovanih operatora, analizu i registraciju novih ugovora o interkonekciji i aneksu postojećih ugovora, te iniciranje izmjena aktuelnih RIP dokumenata, kao i davanje saglasnosti na inicijative SMP operatora za izmjene i dopune RIP dokumenata.

Postojeći RIP dokumenti SMP operatora, na osnovu kojih je omogućena interkonekcija na fiksne mreže, tokom 2013. godine pretrpjeli su određene izmjene i dopune koje su nastale zbog provođenja mjera proisteklih iz nalaza Analize tržišta 7, od kojih je najvažnija izmjena cijene terminacije u mobilne mreže.

Ove izmjene su primijenjene i u nekadašnjim RIP-dim dokumentima (RIP za direktnu interkonekciju nosilaca dozvole za pružanje fiksnih javnih telefonskih usluga na mobilnu mrežu), ali su pored njih načinjene još neke. Došlo je do izmjene imena same referentne ponude, tako da se od 2013. godine ove ponude nazivaju RIP-mob dokumenti (RIP za mobilnu mrežu). Naime, zbog činjenice da se uslovi ovih ponuda od 2013. godine primjenjuju ne samo na odnose alternativnih operatora sa JP BH Telecomom d.d. Sarajevo, Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka i JP Hrvatske Telekomunikacije d.d. Mostar, već i na međusobne odnose JP BH Telecoma d.d. Sarajevo, Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka i JP Hrvatske Telekomunikacije d.d. Mostar naziv ove referentne ponude je prilagođen novom stanju.

Iz istih razloga promijenjena su i imena Referentnih interkonekcijskih ponuda za mobilne mreže, raniji skraćeni naziv RIP-m. Aktuelni naziv ovog dokumenta je Referentna interkonekcijska ponuda za interkonekciju i pristup mobilnog virtuelnog mrežnog operatora mobilnoj mreži. Nova skraćena oznaka je RIP-mvno dokument. Kao i u prethodnom slučaju, novi naziv jasno odražava namjenu ovih dokumenata, a to su omogućavanje interkonekcije i pristupa mobilnim mrežama isključivo mobilnim virtuelnim mrežnim operatorima (MVNO). Osim izmjene naslova i izmjena proisteklih iz obaveza nametnutih Analizom tržišta 7, dokument nije pretrpio druge izmjene i dopune.

Sve gore navedene izmjene stupile su na snagu u oktobru 2013. godine.

Tokom 2013. godine nije sklopljen nijedan ugovor između SMP i alternativnih operatora na osnovu RIP-mob i RIP-mvno dokumenta.

Tabela 14: Pregled interkonekcijskih ugovora u BiH (stanje na dan 31.12.2013. godine)

SMP operator	Operator	Broj ugovora
BH Telecom	AirABA d.o.o. Sarajevo AKT.ONLINE d.o.o. Sarajevo Blicnet d.o.o. Banja Luka EuropUNET Bosnia d.o.o. Sarajevo Logosoft d.o.o. Sarajevo T3 d.o.o. Sarajevo „M&H“ Company d.o.o. Sarajevo Voiptel Net d.o.o. Brčko Telemach d.o.o. Sarajevo	9
Telekom Srpske	AirABA d.o.o. Sarajevo AKT.ONLINE d.o.o. Sarajevo Blicnet d.o.o. Banja Luka EuropUNET Bosnia d.o.o. Sarajevo T3 d.o.o. Sarajevo ELTA-KABEL d.o.o. Doboj Telrad Net d.o.o. Bijeljina Dasto Semtel d.o.o. Bijeljina Telemach d.o.o. Sarajevo	9
HT Mostar	AirABA d.o.o. Sarajevo EuropUNET Bosnia d.o.o. Sarajevo Blicnet d.o.o. Banja Luka Telemach d.o.o. Sarajevo	4

Tokom 2013. godine sklopljen je interkonekcijski ugovor između Telemacha i HT Mostar, dok je raskinut interkonekcijski ugovor između Mitel – Line i Telekoma Srpske.

2.10. Izrada i primjena regulatornog okvira za numeraciju telefonskih usluga

Regulatorni okvir za oblast numeracije za telefonske usluge u Bosni i Hercegovini određen je Pravilom 38/2008 Plan brojeva za telefonske usluge u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 105/08 i 95/11) i Pravilom 39/2008 Upravljanje planom brojeva za telefonske usluge u BiH („Službeni glasnik BiH“ broj 105/08, 95/11 i 47/12). U 2013. godini nije bilo dopuna i izmjena ovih pravila.

U okviru aktivnosti na obradi prispjelih zahtjeva postojećih nosilaca dozvola i novih korisnika koji su podnijeli zahtjev za dodjelu telefonske numeracije, u toku 2013. godine, Agencija je izdala 92 dozvole za korištenje telefonskih brojeva (pojedinačni brojevi i blokovi brojeva), te 32 rješenja i 3 zaključka za ukidanje dodijeljenih dozvola. Pored navedenih, Agencija je izdala 16 dodatnih akata koji se odnose na postupke dodjeljivanja nove i otkazivanja postojeće numeracije za pružanje telefonskih usluga.

U cilju da iznosi naknada koje Agencija naplaćuje telekom operatorima za korištenje telefonske numeracije budu u skladu sa količinom i namjenom dodijeljenih numeracijskih resursa, te da se novim iznosima naknada postigne njihovo racionalnije korištenje, pri čemu se vodilo računa da finansijska izdvajanja operatora nemaju negativan utjecaj na razvoj tržišta telekomunikacija u Bosni i Hercegovini, Agencija je donijela Pravilo 70/2013 o naknadama za dozvole za korištenje blokova telefonskih brojeva, pojedinačnih negeografskih brojeva, kratkih brojeva i kodova za potrebe mreže i signalizaciju („Službeni glasnik BiH“ broj 71/13 od 16.09.2013.).

U skladu sa Pravilom 39/2008, napravljena je Instrukcija o načinu podnošenja zahtjeva i obrascima dozvola za korištenje pojedinačnih negeografskih/kratkih brojeva, blokova brojeva i kodova za potrebe mreže i signalizaciju. Uz Instrukciju, izrađen je obrazac Zahtjeva za dodjelu telefonske numeracije sa uputama za njegovo popunjavanje. Svi dokumenti su objavljeni na web stranici Agencije.

2.11. Primjena usluge prenosivosti telefonskih brojeva

Regulatorni okvir za uslugu prenosivosti telefonskih brojeva u Bosni i Hercegovini određen je odredbama koje proizlaze iz Pravila 62/2012 o prenosivosti telefonskih brojeva („Službeni glasnik BiH“, broj 47 od 18.06.2012. godine). U toku 2013. godine stupilo je na snagu Pravilo o izmjenama i dopuni Pravila 62/2012 o prenosivosti telefonskih brojeva („Službeni glasnik BiH“, broj 39 od 21.05.2013. godine).

Agencija je Pravilo o izmjenama i dopuni Pravila 62/2012 o prenosivosti telefonskih brojeva donijela vodeći se primjedbama operatora koji pružaju fiksne javne telefonske usluge. Primjedbe su se odnosile na postojanje i vremensko trajanje govornog upozorenja korisnicima o prenesenom broju sa tumačenjem da govorno upozorenje destimuliše pretplatnike za korištenje usluge prenosivosti telefonskih brojeva. Odredbama Pravila o izmjenama i dopuni Pravila 62/2012 o prenosivosti telefonskih brojeva potpuno je ukinuta govorna poruka, pa i u slučajevima kada se radi o korisnicima koji biraju prenesene brojeve za koje je cijena poziva veća u odnosu na cijenu poziva kada nisu bili preneseni. Ovim Pravilom izmijenjen je mehanizam uključivanja gorovne poruke i zvučnog signala za pozive prema prenesenim brojevima, tako da korisnici koji žele da se upozoravaju gorovnom porukom

i zvučnim signalom kada biraju prenesene brojeve to ostvaruju na vlastiti zahtjev kod operatora čije telefonske usluge koriste.

U 2012. godini nije bila u primjeni usluga prenosivosti telefonskih brojeva u mobilnim mrežama u Bosni i Hercegovini zbog nespremnosti JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar za njeno pružanje. Kako je JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar izvršio prilagodbu svojih komutacijskih sistema za pružanje usluge prenosivosti brojeva i u mobilnim mrežama, ta je usluga postala dostupna svim korisnicima u Bosni i Hercegovini od 01.01.2013. godine.

Prema izvještaju upravitelja CADB, do 31.12.2013. godine u fiksnoj telefonskoj mreži Bosne i Hercegovine uspješno je preneseno 9.390 telefonskih brojeva, dok je u mobilnoj telefonskoj mreži preneseno 6.316 telefonskih brojeva. Procenat prenesenih brojeva u fiksnoj telefonskoj mreži u odnosu na ukupan broj aktivnih pretplatničkih linija iznosi 1,05%, dok je taj procenat u mobilnoj telefonskoj mreži 0,18%.

2.12. Analiza tržišta

Sa ciljem osiguravanja uslova za poticanje daljeg razvoja konkurenčije na tržištu telekomunikacija, Regulatorna agencija za komunikacije (Agencija) je u 2012. godini započela postupak analize tržišta u skladu sa Pravilom 54/2011 o analizi tržišta elektronskih komunikacija („Službeni glasnik BiH“ broj: 85/11).

2.12.1. Analiza tržišta 7

U maju 2013. godine okončana je prva analiza tržišta koja je rađena u skladu sa metodologijom EU, Analiza tržišta poziva koji završavaju u individualnim mobilnim mrežama – veleprodajni nivo (Analiza tržišta 7). U postupku analize ovog tržišta, Agencija je izvršila definisanje relevantnog tržišta, a na osnovu podataka dostavljenih od operatora izvršena je procjena postojanja operatora sa značajnom tržišnom snagom, te su predložene regulatorne mjere koje je potrebno nametnuti proglašenim operatorima sa značajnom tržišnom snagom.

Prijedlog Analize tržišta 7 razmatran je u postupku javnih konsultacija u periodu 22.01. – 08.03. 2013. godine. Nakon provedenih javnih konsultacija, Agencija je utvrdila konačan tekst Analize tržišta 7 i izvršila objavljivanje ovog dokumenta putem službene web stranice Agencije dana 31.05.2013. godine.

U zaključcima provedene analize, Agencija je nalažila operatorima JP BH Telecom d.d. Sarajevo, Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka i JP Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar, kao proglašenim operatorima sa značajnom tržišnom snagom na tržištu terminacije poziva u vlastitu javnu mobilnu telefonsku mrežu, nezavisno od mreže u BiH u kojoj je poziv započeo (veleprodajno tržište), regulatorne obaveze pružanja pristupa elementima mreže i njihovog korištenja, obavezu osiguranja jednakog tretmana – nediskriminacije, obavezu transparentnosti, obavezu kontrole cijena i vođenja troškovnog računovodstva i obavezu odvajanja računovodstvenih evidencija.

Sve propisane obaveze, sa izuzetkom obaveze vođenja troškovnog računovodstva, predstavljale su nadogradnju već postojećih obaveza koje je Agencija u prethodnom periodu većim dijelom nametnula

putem Pravila o interkonekciji i Pravila o pristupu izdvojenoj lokalnoj petlji, kroz odobrene referentne interkonekcijske ponude i za pristup izdvojenoj lokalnoj petlji, kao i putem dodjeljenih dozvola za pružanje telekomunikacijskih mreža i usluga. Obaveze koje se odnose na odvajanje računovodstvenih evidencija i vođenje troškovnog računovodstva bit će provedene u skladu sa dinamikom realizacije projekta uvođenja računovodstvenog odvajanja i troškovnog računovodstva u telekomunikacijama u Bosni i Hercegovini, o čemu će se Agencija posebno oglasiti.

Tabela 15: Pregled cijena terminiranja u mobilne mreže u BiH u periodu 1.1.2013. – 1.7.2015.

	Važeća cijena 1.1.2013.	1.7.2013.	1.1.2014.	1.7.2014.	1.1.2015.	1.7.2015.
Cijena terminacije [KM/min]	0,17	0,144	0,122	0,104	0,085	0,070

U pogledu obaveze kontrole cijena, Agencija je utvrdila da su do 01.07.2015. godine operatori dužni dostići cijenu terminiranja u iznosu od 0,07 KM/min, u nekoliko koraka (Tabela 15).

2.12.2. Analiza tržišta 3

Tokom 2013. godine, Agencija je započela i postupak Analize tržišta završavanja (terminacije) poziva u individualne javne telefonske mreže na fiksnoj lokaciji – veleprodajni nivo (Analiza tržišta 3). Prijedlog Analize tržišta 3 razmatran je u postupku javnih konsultacija u periodu 30.9. – 8.11. 2013. godine. Nakon provedenih javnih konsultacija, Agencija je nastavila izradu konačnog teksta Analize tržišta 3, što se prenijelo u 2014. godinu.

2.13. Projekat: „Nadgledanje regulacije i razvoja tržišta elektronskih komunikacija i ICT usluga u zemljama proširenja“

U sklopu procesa priprema za priključenje Evropskoj uniji zemalja regiona jugoistočne Europe gdje spada i Bosna i Hercegovina, Evropska komisija definisala je Projekat pod naslovom: „Nadgledanje regulacije i stanja razvijenosti tržišta elektronskih komunikacija i ICT usluga u zemljama proširenja“. U cilju izvršenja tog zadatka, formirana je zajednička radna grupa od predstavnika ministarstava i regulatora iz 10 zemalja (od Hrvatske do Turske). Projekat je trajao tri godine (2008-2010.), a za njegovo vođenje ispred Evropska komisija bila je zadužena konsultantska kuća Cullen International (Cullen Int.).

U februaru 2011. godine, Evropska komisija je u saradnji sa Cullen Int. organizovala inicijalni sastanak za novi Projekat (2011-2013.) pod istim nazivom i sa istim ciljem, kao što je bio prethodni. U Projektu, predstavnici relevantnih institucija (regulatorna tijela i ministarstva) svake zemlje su učestvovali u dostavljanju traženih podataka i izvještaja, na temelju kojih su eksperti Cullen Int. sačinjavali komparativnu analizu i sintezu stanja na tržištu elektronskih komunikacija svake promatrane zemlje i kumulativno za region. Predstavnici zemalja ovog regiona dali su doprinos u radu Projekta i svojim direktnim učešćem na zajedničkim forumima koji su bili organizovani svakih osam

mjeseci. To znači da su u trogodišnjem periodu bila organizovana četiri foruma u okviru ovog Projekta. Na taj način Evropska komisija nastavila je proces praćenja dinamičkog razvoja tržišta elektronskih komunikacija, postignutog stupnja liberalizacije ovog tržišta, kao i efikasnosti regulacije i provedbe kompletne telekom reforme u svakoj državi regiona.

U skladu sa definisanim zadacima i na temelju praćenja regulacije i razvoja tržišta elektronskih komunikacija i ICT usluga, Agencija je i tokom 2013. godine dostavljala podatke o tarifama, statistikama telekomunikacijskog tržišta i informacijskom društvu, kao i institucionalne i regulatorne informacije o uspostavljanju regulatornog okvira u Bosni i Hercegovini.

Predstavnici Agencije učestvovali su u radu Foruma III, održanom u Izmiru (Turska), u februaru 2013. godine, kao i u radu Foruma IV, organizovanom u Budvi (Crna Gora) u oktobru prošle godine. Na skupovima su razmatrani nacrti izvještaja pod naslovom: „Supply of services in monitoring regulatory and market developments for electronic communications and information society services in Enlargement Countries“, sačinjenih od strane Cullen Int., a na temelju podataka koje dostavljaju nadležne institucije u zemljama proširenja. Također, posebno su razmatrana određena aktuelna pitanja u regulaciji tržišta, kao što su: univerzalni servisi u telekomunikacijama sa aspekta benefita za korisnike, analiza tržišta u telekomunikacijama i konkurentnost, finansiranje i izvori finansiranja regulatornih tijela, i dr.

Krajem 2013. godine uspješno je završen ovaj Projekat, tako da početkom 2014. godine slijedi pokretanje novog trogodišnjeg projekta od strane EC koji ima istovjetan cilj, metodologiju rada i rezultate za naredni period.

2.14. Saradnja sa međunarodnim institucijama i učešće na međunarodnim skupovima

Slijedi pregled aktivnosti u okviru saradnje sa međunarodnim institucijama, kao i učešća na skupovima međunarodnog karaktera:

Dostava odgovora na upite ITU (više upitnika iz različitih oblasti);

Forum III po Projektu EC: „Nadgledanje regulacije i stanja razvijenosti tržišta elektronskih komunikacija i ICT usluga u zemljama proširenja“, 22-23. februar 2013. godine, Izmir

Međunarodni skup EURASIA, „Razvoj broadbanda u regionu“, 26-28. marta 2013 godine, Istanbul;

Međunarodne konferencije WSIS 2013 i WTPF 2013, u organizaciji ITU, 13-17. maja, Ženeva;

36. Međunarodni skup MIPRO 2013., 20-24. maja, Opatija;

IX. Međunarodni simpozijum INTSIKT 2013 „Telekomunikacije u vanrednim uslovima“, 3. i 4. juna, Tuzla;

Globalni simpozij regulatora - GSR 13, u organizaciji ITU, 3-5. jula, Varšava;

Regionalna konferencija regulatora u sklopu INFOFESTA, u organizaciji EKIP Crna Gora i ITU, 30. septembra i 1. oktobra, Budva;

„QSSITMS Masters 2013 event“, 24. oktobra, Sarajevo;

Međunarodna konferencija ICAT 2013 – XXIV International Conference on Information, Communication and Automation Technologies, 30. oktobra, Sarajevo;

Forum IV po Projektu EC: „Nadgledanje regulacije i stanja razvijenosti tržišta elektronskih komunikacija i ICT usluga u zemljama proširenja“, 30-31. oktobar 2013. godine, Budva

Regionalni forum za razvoj (RDF-EUR) u organizaciji ITU, 25. novembra, Beograd;

Regionalni pripremni sastanak (RPM-EUR 13) u organizaciji ITU, 26. i 27. novembra, Beograd;

Sastanak sa Upravom HAKOM-a, 5. i 6. decembra, Zagreb;

Sastanak sa Koordinatorom grupe za Strateški plan u okviru ITU, 9. i 10. decembra, Ženeva;

Sastanak TDAG-a, u cilju pripreme za WTDC-14, u okviru ITU, 11-13. decembra, Ženeva;

Regionalni sastanak Rhode&Schwarz korisnika, 19-21. decembra, Ljubljana.

3. AKTIVNOSTI U OBLASTI UPRAVLJANJA RADIOFREKVENCIJSKIM SPEKTROM

3.1. Fiksna služba

3.1.1. Mikrovalni linkovi

Korištenje mikrovalnih linkova u 2013. godini od strane privatnih mrežnih operatera i ISP provajdera karakterizira stagnacija u razvoju backbone dijelova mreže, što je vjerovatno posljedica generalne ekonomske krize i recesivnog stanja privrede, a djelomično i posljedica iscrpljenosti slobodnih frekvencijskih resursa na glavnim backbone trasama. Povremene aktivnosti na izmjenama ili puštanju novih veza odvijaju se na pristupnim dijelovima prenosne mreže.

Širenje mreže linkova konstantno se bilježi kod tri dominantna telekom operatera u pristupnom dijelu na višim frekvencijskim opsezima (13-38 GHz), što je uglavnom uzrokovan povećanim zahtjevima GSM/UMTS mreža mobilnih operatera u pružanju širokopojasnih usluga. Trend rasta broja linkova u pristupnom dijelu mreže nastavlja se i u mreži državnih organa sigurnosti kojom rukovodi Agencija za identifikacijske isprave IDDEEA (ex CIPS), zahvaljujući sve većem broju korisnika koji se uključuju u ovu mrežu.

3.1.1.1. Aktivnosti na licenciranju linkova dominantnih telekom operatera

Tokom 2013. godine nastavljen je proces usklađivanja mikrovalnih veza prema referentnoj CEPT regulativi (usklađivanje sa propisanim referentnim kanalnim rasporedima) započet u 2012. godini koordiniranim aktivnostima Agencije i tri operatera. Sa manjim odstupanjima, tri telekom operatera pridržavala su se dogovorenih rokova te je krajem 2013. broj neusklađenih veza smanjen na minimum. Nastavljena je kontinuirana obrada velikog broja zahtjeva za izdavanje dozvola.

Pregled broja izdatih dozvola telekom operaterima tokom 2013. godine, dat je u tabelama 16, 17, i 18:

Tabela 16: BH Telecom d.d. Sarajevo

Opseg	Broj izdatih dozvola
18 GHz	3
23 GHz	2
26 GHz	3
Ukupno	8

(Za veći broj zahtjeva koji su u postupku obrade, izdavanje dozvola okončat će se u 2014.godini)

Tabela 17: Hrvatske telekomunikacije d.d. Mostar

Opseg	Broj izdatih dozvola
13 GHz	11
18 GHz	91
Ukupno	102

Tabela 18: Telekomunikacije RS a.d. Banja Luka

Opseg	Broj izdatih dozvola
6L (5.925 - 6.425 GHz)	1
6U (6.425 - 7.125 GHz)	1
7L (7.125 - 7.425 GHz)	2
7U (7.425 - 7.725 GHz)	2
8 (7.725 - 8.275 GHz)	6
15 GHz	20
18 GHz	8
23 GHz	31
26 GHz	1
Ukupno	72

3.1.1.2. Aktivnosti na licenciranju linkova ostalih komercijalnih operatera

Statistički podaci o izdatim dozvolama za fiksne mikrovalne linkove komercijalnim operaterima (mrežnim i ISP operaterima, broadcast operaterima) i izdatim saglasnostima organima sigurnosti dati su u tabeli 19.

Tabela 19: Pregled izdatih dozvola za mikrovalne linkove – ostali operateri

Kategorija	Dvosmjerni linkovi	Jednosmjerni linkovi	Međunarodni linkovi	UKUPNO (2013.)
Nove dozvole/ Producenja	30	8	-	38
Izmjene dozvola	10	-	1	11
Povučene dozvole	4	2	2	8
Saglasnosti	33			33

Ukupan pregled broja mikrovalnih linkova tačka-tačka po kategorijama korisnika u licencnim opsezima zaključno sa krajem 2013.godine, dat je u tabeli 20.

Tabela 20: Pregled korištenja fiksnih mikrovalnih linkova* po kategorijama korisnika i opsezima

RF opseg	Dominantni telekom operateri	Ostali mrežni operateri	Javni RTV servisi	RTV-stanice	Posebne kategorije**	UKUPNO:
do 400 MHz				101/101	2/2	103/103
do 1,5 GHz				59/59	8/8	67/67
2 GHz			13/34	17/17		30/51
3,4-3,8 GHz		1/1	5/18		2/2	8/21
3,8-4,2 GHz			5/17			5/17
6L (5,9-6,4 GHz)	20/78	15/43	2/5			37/126
6U (6,4-7,1 GHz)	37/125	24/55				61/180
7L (7,1-7,4 GHz)	19/27	5/5	1/2		18/23	43/57
7U (7,4-7,7 GHz)	13/15	2/4	5/10		62/95	82/124
8 (7,7-8,5 GHz)	82/131	4/4	11/38		16/26	113/199
10-10,68 GHz			4/11	77/77		81/88
11 (10,7-11,7 G)	2/2	3/8	6/12	20/20	93/93	124/135
13 GHz	51/54	12/18			7/11	70/83
15 GHz	343/345				10/10	353/355
18 GHz	660/667	6/6			22/22	688/695
23 GHz	757/758	3/3			4/5	764/766
26 GHz	69/69				9/9	78/78
38 GHz	20/20		1/1			21/21
Mobilni linkovi			6/6		6/6	12/12
UKUPNO:	2073/2291	75/147	59/154	274/274	259/312	2740/3178

* U tabeli je dat broj radiotrasa/broj radiokanala.

**Posebnim kategorijama korisnika ne izdaju se obavezno pojedinačne dozvole za radiouređaje. U ovu grupu spadaju oružane snage, IDDEEA (CIPS), policije, službe državne sigurnosti, EUFOR, EUPM, zatvorene grupe korisnika i sl.

U poređenju sa 2011. i 2012. godinom, evidentan je najveći porast korištenja u opsegu 18 GHz (infrastrukturne mreže tri dominantna telekom operatera), te konstantan porast u opsezima 11, 13 i 26 GHz (pristupne mreže organa državne sigurnosti i tri dominantna telekom operatera). U opsegu 15 GHz bilježi se stalan pad zbog napuštanja NATO opsega i prelaska u druge opsege namijenjene komercijalnom korištenju.

Tabela 21: Uporedni prikaz 2011/2012/2013

RF opseg	11 GHz	13 GHz	15 GHz	18 GHz	23 GHz	26 GHz
2011.	78/89	32/42	414/418	503/505	800/801	16/16
2012.	103/114	44/57	390/392	588/593	780/781	43/43
2013.	124/135	70/83	353/355	688/695	764/766	78/78

3.1.2. Aktivnosti na licenciranju MMDS sistema u opsegu 11,7-12,5 GHz

Na osnovu stalnog javnog poziva objavljenog 29.03.2011. godine za dodjelu dozvola za korištenje bloka frekvencija u opsegu 11,7-12,5 GHz za MMDS sistem na području općina u BiH, izvršena je dodjela 10 dozvola sljedećim operaterima:

Aneks d.o.o. Banja Luka (općina Goražde/Federacija BiH)

Elta Kabel d.o.o. Doboј (općina Brčko, općina Mrkonjić Grad)

Ćutuk d.o.o. Žepče (općine Kiseljak, Kreševo, Fojnica, Zavidovići, Žepče)

BH Telecom d.d. Sarajevo (općina Brčko)

Dalekovod d.o.o. Bihać (izmjena dozvola, povlačenje dozvole za općinu Velika Kladuša)

Telinea d.o.o. Bihać (općina Velika Kladuša, općina Bužim)

Blicnet d.o.o. (općine Banja Luka, Prijedor, Laktaši, Goražde/Federacija BiH), prenos dozvola sa korisnika Aneks d.o.o.

Povučene dozvole:

Tehni-net d.o.o. Cazin, na zahtjev korisnika

Za pojedinačne radiostanice u MMDS sistemima izdato je 20 dozvola:

Aneks d.o.o. Banja Luka (stanica Petibor/općina Goražde)

Telinea d.o.o. Bihać (stanice Keserovića Brdo, Maskare, Sokolac, Brdari, Rostovo)

Elta Kabel d.o.o. Doboј (stanice Borić, Kukavčijak, Hotel Krajina)

Neon Solucije d.o.o. Kalesija (stanica Donje Dubrave)

WiracNet d.o.o. Gračanica (stanica JATA stub)

Ćutuk d.o.o. Žepče (stanice Ćubren, Matorac, Klek, Palež, Martinski Vis)

Blicnet d.o.o. (stanice Klinički centar Banja Luka, Kozara Lisina, Petibor), prenos dozvole sa korisnika Aneks d.o.o.

BH Telecom d.d. Sarajevo (stanica Silos Brčko)

Povučene dozvole:

Tehni-net d.o.o. Cazin (dozvole za tri stanice), na zahtjev korisnika

U poređenju sa prethodnim godinama bilježi se konstantan rast broja izdatih dozvola za radiostanice, što jasno govori o širenju sistema za jednosmjernu distribuciju RTV kanala.

3.1.3. Aktivnosti na licenciranju frekvencijskog opsega 410,00-415,85/420,00-425,85 MHz za pružanje usluga fiksne gorrone telefonije i prenosa paketa podataka

Izdato 6 dozvola za CDMA bazne stanice: Dasto Semtel d.o.o. Bijeljina, stanice na području Sarajeva, Banja Luke i Mostara, Kmür Foča, Irac Tuzla, Silos Bijeljina

Povučene dozvole:

Dasto Semtel d.o.o. Bijeljina, izdato Rješenje za prijevremeni prestanak važenja dozvole za korištenje frekvencija u opsegu 400 MHz, na zahtjev korisnika. U toku 2014.g potrebno je utvrditi mogućnost raspisivanja javnog poziva za slobodne frekvencijske resurse.

3.2. Satelitska služba

Postupanje po zahtjevima stranaka i vođenje postupaka za izdavanje dozvola za satelitske radiostanice kao i njihovo održavanje redovna je aktivnosti Oblasti upravljanja radiofrekvencijskim spektrom. Kao i prethodnih godina, težište aktivnosti za ovaj radiokomunikacijski servis uglavnom je usmjeren na praćenje i održavanje izdatih dozvola za zemaljske satelitske stanice koje su uvezane sa trajanjem Općih dozvola iz oblasti emitovanja i telekomunikacija ili dozvola za VSAT stanice koje su izdate organizacijama koje koriste ovaj vid komunikacije za vlastite potrebe kao zatvorena grupa korisnika na rok važenja od 5 godina. Što se tiče zemaljskih satelitskih stanica većina dozvola vezana je za dozvole za televizijsko emitovanje i svoj program emituju putem satelita.

U prethodnim godinama evidentiran je pad korištenja ove vrste komunikacija, dok su u 2013. godini sve ranije izdate dozvole ostale važeće. Radio-televizija Mostar TV 1 je u skladu sa rekonstrukcijom unutar društva RTV-TV 1 d.o.o. podnijela zahtjev za prenos dozvole na TV1 d.o.o. U skladu sa zahtjevom stranke, izdato je Rješenje o prestanku važenja dozvole za zemaljsku satelitsku stanicu korisnika Radio-televizija Mostar – TV1 d.o.o. i pokrenuta procedura izdavanja nove dozvole za

korisnika Televizija jedan d.o.o., te izdata dozvola za satelitsku stanicu koja je uvezana sa dozvolom za televizijsko emitovanje.

Početkom 2013. godine izdata je dozvola za satelitsku stanicu Ambasade Ruske Federacije. Nakon pribavljenе saglasnosti Ministarstva vanjskih poslova o reciprocitetu korištenja radiofrekvencija vezano za plaćanje naknada i državnog doprinos, dozvola je izdata, a korisnik uvršten u kategoriju koji su oslobođeni navedenih plaćanja.

Postupajući po zahtjevu stranaka za izdavanje privremenih dozvola obrađeni su zahtjevi za izdavanje privremenih dozvola za prenosnu SNG satelitsku stanicu Hrvatskoj radio-televiziji u trajanju od 7 dana i to za periode 27.02.2013. – 05.03.2013 i 11.09.2013. – 17.09.2013. godine.

U sklopu redovnih aktivnosti izvršena je obrada zahtjeva i sačinjeni su odgovori na upite o uslovima korištenja satelitskih stanica u Bosni i Hercegovini kompanija Sales Link Telecommunicazioni i Info Free Lens TV za upotrebu i korištenje SNG satelitske stanice u BiH, kompaniji Inmarsat vezano za korištenje dodatnog opsega za potrebe mobilnih satelitskih komunikacija, odgovor na upit kompanije Accesspartnership vezano za licenciranje satelitskih stanica VSAT u Ku opsegu za zatvorenu grupu korisnika i za diplomatsko konzularna predstavništva, upit kompanije Hyde&Associated u vezi sa produženjem dozvola za korisnike, upit Ambasade Poljske za licenciranje satelitskih stanica. Pored toga, izvršena je analiza zahtjeva TV K3 vezano za emitovanje putem satelita. S obzirom da TV K3 emitovanje putem satelita ostvaruje putem satelitske platforme za koju postoji dozvola Oblasti telekomunikacija, a ne posjeduju vlastitu infrastrukturu, korisniku nije potrebna dozvola iz oblasti radiokomunikacija.

Izvršena je obrada zahtjeva kompanije A.T.Communications za pokrivanje teritorije BiH satelitskom mrežom Israeli Networks. Nakon tehničke analize, upućen je dopis Ministarstvu komunikacija i prometa.

U decembru je izvršeno produženje trajanja dozvola za satelitske stanice čije trajanje ističe 31. 12. 2013. godine korisnicima: Bamcard dd Sarajevo, Raiffeisen bank dd BiH i Ambasada SAD-a u BiH, te su u skladu sa važećim pravilom izdate dozvole za naredni period od 5 godina.

3.3. Mobilna služba

3.3.1. Kopnena mobilna služba

U toku 2013. godine poduzete su značajne aktivnosti na uređenju radiospektra koji se koristi u kopnenoj mobilnoj službi. Nastavljene su aktivnosti iz 2012. godine kojima je izvršena potpuna izmjena procesa izdavanja dozvola za mobilne sisteme. Ova izmjena zahtjevala je uspostavljanje novog sistema vođenja baza podataka izdatih dozvola kao i automatizacija cijelog procesa. Završena je analiza i konsolidacija postojećih podataka o trenutnim korisnicima i izdatim dozvolama u prethodnom rješenju MS Access bazi podataka. Prema tome izvršena je djelomična migracija podataka u iznosu od oko 60% iz prethodnog sistema evidencije te je formiran potpuno novi informacijski sistem baziran na softverskom rješenju ICS Manager.

Replaniranje opsega obuhvaćenih preporukom ECC T/R 25-08, kojom je propisan novi frekvencijski plan i raspored frekvencija u opsegu 30 – 921 MHz, prema kojem je izrađeno i RAK Pravilo 50/2010,

aktivno je nastavljeno i u 2013. godini. S obzirom da veliki broj korisnika iz opravdanih razloga nije uspio na vrijeme izvršiti usklađivanje tehničkih parametara definisanih u RAK Pravilu 50/2010 kojim je i definisan rok 31.12.2013. godine za potpuno provođenje preporuke ECC T/R 25-08, na osnovu opsežne analize generalni direktor je donio Odluku o produženju roka za provođenje na 31.12.2014. godine.

Pored toga, u toku 2013. godine aktivno je rađeno na izradi nove Odluke o državnom doprinosu za korištenje radiofrekvencijskog spektra. Dio Odluke koji se odnosi na kopnenu mobilnu službu u potpunosti je izmijenjen, te je dosadašnji, potpuno neadekvatan i tehnički neusaglašen način naplate korištenja frekvencija, zamijenjen novom filozofijom naplate prema pojedinačnoj dodijeljenoj frekvenciji.

Agencija je aktivno učestvovala u radu radne grupe formirane od strane Vijeća ministara sa ciljem raspodjele radiofrekvencijskog opsega dodijeljenog na korištenje policijskim tijelima u Bosni i Hercegovini. Agencija je preuzeila obavezu prikupljanja, konsolidacije i analize dosadašnjih načina korištenja RF spektra za kopnene mobilne radiokomunikacijske sisteme policijskih tijela i službi sigurnosti u BiH te predložila opsege i način daljeg rada i koordinacije korištenja. Aktivnim učešćem Agencija je izradila konačni prijedlog raspodjele radiofrekvencijskih kanala za potrebe policijskih službi u Bosni i Hercegovini i isti je u fazi konačnog usvajanja.

Iako smo se u 2013. godini susretali sa kadrovskim ograničenjima (nedovoljan broj uposlenika) i složenim administrativno-tehničkim procedurama, u ovom segmentu rada postignuti su zapaženi rezultati:

Broj riješenih upravnih postupaka u 2013. godini: 112

Broj izdatih dozvola u 2013. godini: 810 dozvola za 87 korisnika (Tabela 7.)

Iznos naplate naknada za dozvole u 2013. godini: 141.862,95 KM

Iznos naplate državnog doprinosa u 2013. godini: 303.709,35 KM (u 2012. godini naplaćeno je 267.200,00)

Tabela 22. Pregled izdatih dozvola po korisnicima u kopnenoj mobilnoj službi u 2013. godini.

<i>Red.br.</i>	<i>Korisnik</i>	<i>broj dozvola</i>
	A&M Security d.o.o.	2
	Aluminij d.d. Mostar	7
	Ambasada Velike Britanije Sarajevo	5
	Ambasada Republike Austrije	1
	Ambasada Republike Srbije	1
	Ambasada Republike Turske	1
	Ambasada Sjedinjenih Američkih Država Sarajevo	5
	Arcelor Mittal Zenica d.o.o.	48

	Arny Company ARNY TAXI	2
	Avaz d.o.o. Sarajevo	2
	Avaz roto press d.o.o. Sarajevo	2
	Bakrac Security d.o.o. Bihac	2
	BH Telecom d.d. Sarajevo	1
	BIHAMK ASISTENCIJA d.o.o. Sarajevo	3
	Centralna banka BiH - Centralni ured Sarajevo	2
	Centralna banka BiH - Filijala Brčko	1
	Centralna banka BiH - Glavna banka Republike Srpske Banja Luka	1
	Centralna banka BiH - Glavna jedinica Mostar	1
	CENTRALNO GRIJANJE d.d. Tuzla	3
	CONDOR d.o.o. Zenica	3
	Delegacija Evropske unije za Bosnu i Hercegovinu	1
	Demix d.o.o. Radio Taxi Kiseljak	3
	Dobrovoljno vatrogasno društvo „Stari Vitez“, Vitez	2
	EFT Rudnik i Termoelektrana Stanari d.o.o.	1
	Elektroprenos BiH a.d. Banja Luka	68
	Elite Security d.o.o.	2
	ELNOS BL d.o.o. Banja Luka	2
	ELZAS d.o.o. Sarajevo	1
	Fond Memorijala	4
	Gama AA d.o.o. Sarajevo	2
	Hercegovačka gorska služba spašavanja	1
	HOLAND-COMPANY d.o.o. Sarajevo	4
	Integra inženjering d.o.o.	3
	Integral inženjering a.d. Laktasi	1
	JP BH Pošta d.o.o. Sarajevo	1

	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo	77
	JP Elektroprivreda BiH d.d. Sarajevo, ZD Rudnici Kreka d.o.o. Tuzla	52
	JP Komunalac d.d. Gradačac	8
	JP Komunalno Brčko d.o.o.	4
	JP Međunarodni aerodrom Sarajevo d.o.o.	18
	JP Međunarodni aerodrom Tuzla d.o.o.	4
	JP Park prirode Blidinje d.o.o.	3
	JP ŠUME TUZLANSKOG KANTONA d.d. KLADANJ	4
	JP VODOVOD I KANALIZACIJA d.o.o. Zenica	10
	JU Kantonalna bolnica Zenica	4
	JZU Dom zdravlja Gradiška	2
	KALE-TAXI d.o.o. Sarajevo	2
	Kancelarija Vijeća Evrope u Sarajevu	1
	Kantonalna uprava civilne zaštite Sarajevo	3
	KJKP Sarajevagas d.o.o. Sarajevo	9
	KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo	118
	KOSAL d.o.o.	3
	KP Vodovod i kanalizacija a.d. Istočno Sarajevo	3
	MH ERS MP a.d. Trebinje - Rudnik i Termoelektrana Ugljevik a.d.	6
	MH ERS MP a.d. Trebinje, ZEDP Elektro-Bijeljina a.d.	65
	MH ERS Trebinje, ZP Elektro-Doboj a.d.	32
	MH ERS Trebinje, ZP HE na Trebišnjici a.d.	49
	Moj TAXI d.o.o.	1
	Nafaka d.o.o. Tuzla	2
	Općina Cazin - Služba za civilnu zaštitu	8
	Općina Novi Grad Sarajevo - Služba civilne zaštite	2
	Općina Vogosca - Služba civilne zaštite	5

	Općinska služba civilne zaštite - Općina Srebrenik	4
	Općinska vatrogasna služba Sanski Most	2
	Probalkan d.o.o.	2
	Rafinerija nafte Brod a.d. Brod	5
	Rafinerija ulja Modriča a.d. Modriča	2
	RMU Banovići d.d.	34
	Samir & Emir d.o.o.	3
	Sector Security d.o.o.	16
	Služba civilne i protivpožarne zaštite Bosanska Krupa	4
	Služba civilne zaštite Općine Novi Travnik	2
	Služba za zajedničke poslove institucija BiH	3
	Služba za zajedničke poslove organa i tijela Federacije BiH	5
	SOKO BH d.o.o.	3
	SPD Jahorina	1
	Štab civilne zaštite Istočna Ilidža	2
	Teritorijalna vatrogasna jedinica Doboj	2
	Teritorijalna vatrogasna jedinica Srbac	2
	TETA d.o.o. Sarajevo	2
	Udruženje prevoznika Kes Taxi Istočna Ilidža	2
	Udruženje za zaštitu prava TAXI 8	1
	UZOSD MOBIL TAXI Banja Luka	2
	UZOSD Sekcija „Banjalučki radio taksi“	3
	Veleposlanstvo Republike Hrvatske	2
	VODOVOD društvo za vodovod i kanalizaciju d.o.o. Mostar	11
	Željeznice Republike Srpske a.d. Doboj	11
	UKUPNO	810

3.4. Zrakoplovna, pomorska služba i služba radioterminacije i radionavigacije

Kao i u kopnenoj mobilnoj službi, u toku 2013. godine poduzete su značajne aktivnosti na uređenju ovih radiokomunikacijskih sistema. Završen je proces revizije započet u 2012. Godini, a koji je obuhvatao proces izdavanja dozvola. Formiran je novi informacijski sistem koji je omogućio detaljniji sistem vođenja baza podataka kao i automatizaciju cijelokupnog procesa izdavanja dozvola. Završena je i potpuna harmonizacija procesa izdavanja dozvola sa najnovijim međunarodnim ITU i evropskim CEPT standardima.

Pored toga, u toku 2013. godine aktivno je rađeno na izradi nove Odluke o državnom doprinisu za korištenje radiofrekvencijskog spektra na dijelu koji se odnosi na predmetne radiokomunikacijske službe. Filozofija naplate nije promijenjena ali su izvršene potrebne izmjene kojima se dodatno pojašnjava postojeći sistem naplate čime su otklonjene sve nejasnoće po pitanju ovih službi.

U skladu sa gore navedenim, i u ovim službama ostvaren je vidan napredak. U okviru 19 upravnih postupaka izdato je 37 dozvola za 21 korisnika (Tabela 23.)

Tabela 23: Pregled izdatih dozvola po korisnicima u zrakoplovnoj, pomorskoj, radiodeterminacijskoj i radionavigacijskoj službi u 2013. godini

<i>Red.br.</i>	<i>Korisnik</i>	<i>broj dozvola</i>
	Aero klub Tuzla	1
	Aeroklub Bihać	5
	AVIO TRANS d.o.o. Sarajevo	1
	DMP TIM d.o.o.	1
	Egil Erlingsen	1
	Goran Udovičić	1
	Helikopterski servis RS	2
	Helikopterski servis RS	2
	ICAR-AIR d.o.o. Tuzla	1
	Irfan Mujagić	1
	Izudin Ahmetlić	1
	JP B&H Airlines d.o.o. Sarajevo	2
	Ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH	1
	Ministarstvo unutrašnjih poslova RS Banja Luka	1
	Muhidin Štitkovac	1
	Petrol Electronic d.o.o.	1

	Republička uprava civilne zaštite RS	9
	Safet Dervišević	1
	SBA Communications d.o.o. Sarajevo	1
	Tin Brdar	1
	Vazduhoplovni servis RS	2
	UKUPNO	37

3.5. Radiodifuzna služba

3.5.1. Analogna radiodifuzija

3.5.1.1. Javni servisi

Postupajući u skladu sa Zakonom a na osnovu zahtjeva JVRTS BiH, izdati su dodatni tehnički uslovi za emitovanje u cilju poboljšanje signala javnim servisima i to:

Radio-televiziji BiH i Federalnoj televiziji na području općine Stolac i

BH Radio 1 na području Zenice,

a odobrena je i izmjena postojećih tehničkih uslova za emitovanje:

Radio-televiziji BiH u Potocima - općina Mostar zbog problema u prijemu signala BHT1 na repetitoru Drežnica – Jasenjani,

Radio-televiziji BiH na lokaciji Bratilo - općina Kladanj, zbog problema u kvalitetnom prijemu programa BHT1. Kao razlog neželjenih smetnji navedeno je emitovanje programa RTRS-a na istoj frekvenciji sa lokacije Veliki Žep.

Federalnoj televiziji na lokaciji Krstac – općina Teočak, zbog smetnji u prijemu signala sa Vlašića i

Federalnoj televiziji na lokaciji Mikuljača - općina Mostar, zbog problema u prijemu programa FTV na području Čitluka i Širokog Brijega.

3.5.1.2. FM BC Radiostanice

Bolje iskorištenje dodijeljenog frekvencijskog resursa odobreno je radijskim stanicama „Radio Posušje“ u Mostaru i Informativni centar „Mir Međugorje“ u Olovu.

Do izmjene postojećih tehničkih uslova za emitovanje došlo je u slučajevima Radio Herceg-Bosna (više lokacija), „Radio Kontakt“ u Banjaluci, „BH Radio 1“ u Zenici, „BN Radio“ na Kozari, „Naša djeca“ u Zenici, te „Radio BIR“ u zonama Stolac i Bužim.

Povučen je aneks za Bugojno stanice Radio TNT (na njihov zahtjev), te promijenjeni aneksi „Radio TNT“ zbog osnivanja drugog programa, kao i aneksi zbog promjene imena radiostanica Radio Hayat-Studio Slobodni Igman“ u „Ritam radio“, „RP Novi Travnik“ u „Drukčiji radio“.

Odbijeni su zahtjevi Radio RTRS-a za emitovanje sa Hrgud-Parić, „Radio BIR“ za emitovanje s Lisca, „Radio Balkan“ i „Radio Kontakt“ u Banjoj Luci.

Primijenjena je nova definicija na stanice koje imaju 2 i više programa o naplati dozvole i državnog doprinosa.

Radiostanici „Radio Kastel“ dodijeljen PI kod za RDS funkciju.

Urađeni podaci o pokrivanju signalom, na zahtjev stanica „Radio 7“ i „Radio TNT“, „Radio Herceg-Bosne“.

Održani sastanci sa stanicama Radio Vikom (oko razdiobe stanice na dva pravna subjekta i tehničkim pitanjima koja idu uz to), Balkan i Kontakt (oko njihovog zajedničkog preseljenja na Starčevicu), NES (oko izmjene linkovskih lokacija i mogućnosti izmjene emisione lokacije), HardRock (oko promjene emisione lokacije)

Iz baza obrisane stanice koje su ostale bez dozvole zbog dugova: „Radio BM“, „Radio Soli“, „TV Tuzlanska“

Povučena dozvola za srednji val stanici „Radio 7“ (ex.Radio Tuzla) na njihov zahtjev

3.5.1.3. TV stanice

Bolje iskorištenje dodijeljenog frekvencijskog resursa odobreno je TV Hayat u okolini Tuzle. Do izmjene postojećih tehničkih uslova za emitovanje došlo je u slučajevima: Pink BH Company i TV Kanal 3 - izmještanje predajnika na lokaciji Šibovi – Banja Luka zbog problema sa korištenjem postojeće infrastrukture.

3.5.2. Digitalna radiodifuzija

Pripremljeni tehnički uslovi za korištenje multipleksa A u okviru Odluke o načinu korištenja Multipleks-A, a za potrebe zemaljskog digitalnog televizijskog emitovanja u Bosni i Hercegovini do 01.12.2013. godine, jer su raniji tehnički uslovi istekli krajem 2011. godine. U ovim tehničkim uslovima nalaze se frekvencijski resursi koji nisu iz frekvencijskog opsega namijenjenog za digitalnu dividendu I i II što je posebno bitno za dalji razvoj mobilnih mreža novih generacija u BiH iz istovremeno osiguranje JRTVS BiH nesmetanog dugoročnog korištenje frekvencija.

U okviru aktivnosti DTT foruma, napravljene su korekcije u Akcionom planu tj. usaglašeni datumi zbog odlaganja odluke o usvajanju. Ovaj prijedlog proslijeđen je Ministarstvu komunikacija i prometa da ga uputi na usvajanje.

Aktivno učestvovali u radu konferencije „Digitalizacija u BiH: jučer, danas sutra“ koja je održana u Sarajevu u okviru projekta SEE Digi, kao i u radu prve i druge transnacionalna konferencija SEE Digi.TV.

3.6. Radioamaterska služba

Radioamaterski savezi i asocijacije u 2013. godini nastavili su uspješnu saradnju sa regulatorom. Cijeli proces izdavanja dozvola u proteklom periodu bio je u funkciji jačanja i promocije radioamaterizma u BiH, kao društvene djelatnosti od javnog značaja, a od strane RA asocijacija i saveza prepoznat je i kao određeni vid promocije telekomunikacijske kulture u BiH.

Ustaljena je praksa da se sa radioamaterskim savezima i asocijacijama održavaju redovni godišnji sastanci, na kojima se razmatraju najznačajnija pitanja međusobne saradnje, analize i primjene postojeće regulative. Na sastanku u Mostaru, održanom u oktobru 2013., razmatran je i rad Konsultativne komisije, koja djeluje kao savjetodavno tijelo, i čiji članovi su najistaknutiji radioamateri. Također, etička pitanja i planovi za postavljanje repetitorske mreže bili su na dnevnom redu ovog sastanka. Dogovoreni su konkretni oblici dalje saradnje.

U proteklom periodu, Agencija je izdala oko 750 dozvola za radioamaterske znakove. Također, Agencija je nastavila i proces registracije radiouređaja u BiH, tako da je u 2014. godini registrovano 440 novih amaterskih radiouređaja. Pored izdavanja dozvola za radioamaterske znakove i radioamaterske uređaje, Agencija je izdala i dozvole za specijalne i takmičarske radioamaterske znakove, kao i 5 HAREC certifikata za BiH radioamatere u inostranstvu. Na osnovu Pravila o izmjenama i dopunama Pravila 28/2007 o radioamaterskoj službi, izdata su rješenja za 4 jednoslovna radioamaterska znaka.

3.7. Međunarodna koordinacija frekvencija

Provjera elektromagnetne kompatibilnosti rada stanica susjednih zemalja sa našim stanicama te provjera usklađenosti naših stаница sa planiranim stanicama susjednih zemalja i stanicama koje su za svoj rad do bile saglasnost od naše administracije kao i analiza objavljenih baza podataka stаница u informacijskom sistemu ITU-a BRIFIC u smislu provjere zajedničkog rada bez štetnih smetnji, korespondencija usklađena sa odredbama regionalnih sporazuma GE84 i GE06 kao međunarodna koordinacija frekvencija stalna su aktivnost Oblasti upravljanja spektrom.

Evidentno je povećanje broja zahtjeva za koordinaciju frekvencija digitalnih kanala zbog prelaska susjednih administracija sa analognog na digitalno emitovanje, u 2013. godini naročito iz Republike Hrvatske i Austrije iako je većina koordinacijskih zahtjeva sa Republikom Hrvatskom rješavana kroz održavanje bilateralnih koordinacijskih sastanaka.

Aktivnost na ovim poslovima intenzivirana je još od prije nekoliko godina zbog prelaska sa analognog na digitalno emitovanje u susjednim zemljama. U 2013. bio je povećan broj zahtjeva iz Republike Mađarske koji je bilo potrebno analizirati u smislu kompatibilnosti rada sa BH stanicama. Radi se o novim kanalima koji nisu obuhvaćeni planom GE06, a koje je administracija Mađarske dodatno planirala u cilju proširenja digitalnog plana.

Susjedne administracije traže replaniranje postojećeg plana GE 06 s obzirom na gubitak kanala 61-69 ranije namijenjenog za radiodifuziju koji je sada na primarnoj osnovi dodijeljen mobilnoj službi (digitalna dividenda 1). S tim u vezi potrebno je napraviti provjeru elektromagnetne kompatibilnosti sa svim postojećim planovima. Također, započet je proces replaniranja BH plana GE06 televizijskih

kanala u smislu nalaženja novih kanala zbog nemogućnosti rada na ranije dodijeljenim kanalima iznad 60.

U 2013. godini rađena je i analiza pojedinačnih slučajeva u cilju kvalitetnijeg servisiranja radio i TV programom prilikom čega je potrebno proceduru proračuna elektromagnetne kompatibilnosti te utjecaja planova susjednih zemalja na rad BiH stanica.

U sklopu redovnih aktivnosti kontinuirano se analiziraju i objave u ITU master registru Međunarodne unije za telekomunikacije kroz BBIFC. Tako su u toku 2013. godine napravljene analize BRIFIC-a od 2735 do 2758. Također su rađene tehničke analiza tih zahtjeva u smislu elektromagnetne kompatibilnosti sa BiH TV analognim i digitalnim kanalima.

Pokrenuta je procedura međunarodne koordinacije za rad stanice Kozara 99.3 MHz, te upućen zahtjev Republici Hrvatskoj za puštanje u rad ovog predajnika.

U skladu sa gore navedenim, obrađeni su zahtjevi susjednih administracija kao što je prikazano u sljedećoj tabeli:

Administracija	FM (broj stanica)	T-DAB (broj stanica)	DVB-T (broj stanica)
Hrvatska	101	-	17
Slovenija	16	-	-
Austrija	4	2	12
Mađarska	11	-	48

Iz oblasti fiksne službe, u sklopu koordinacije međunarodnih mikrovalnih veza tačka-tačka završena je koordinacija 3 mikrovalne veze sa Republikom Hrvatskom:

-izmjena 1 postojeće linkovske veze

-otkazivanje 2 veze.

3.7.1. Koordinacijski sastanci

U toku 2013. godine održana su dva koordinacijska sastanka sa administracijama Republike Hrvatske i Republike Crne Gore vezano za koordinaciju frekvencija.

Bilateralni koordinacijski sastanak BiH – Crna Gora

U periodu 5-6. aprila 2013. godine održan je koordinacijski sastanak na kojem je usaglašeno i dogovoreno 295 FM BC frekvencija Bosne i Hercegovine i 160 FM frekvencija Crne Gore. Ovom prilikom potpisani je protokol između Regulatorne agencije za komunikacije i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost Crne Gore vezano za koordinaciju frekvencija u koji su uključeni tehnički parametri olakšane metode koordinacije između BiH i MNE koji će služiti kao osnova za buduću razmjenu koordinacijskih zahtjeva. Također je dogovoren da se pristupi izradi prijedloga za

koordinacijske zahtjeve iz oblasti mobilnih komunikacija GSM, UMTS, LTE i dr. što će omogućiti neometan rad ovih servisa u pograničnom dijelu dviju zemalja.

Bilateralni koordinacijski sastanak BiH – Hrvatska

Bilateralni koordinacijski sastanak između ekspertnih timova administracija HRV i BiH održan je 2. i 3. oktobra 2013. godine, na poziv Hrvatske agencije za poštu i elektroničke komunikacije. Na sastanku je učestvovalo 5 predstavnika Regulatorne agencije za komunikacije i 7 predstavnika HAKOM-a. Ovo je bio još jedan u nizu koordinacijskih sastanaka održanih u duhu dobrosusjedskih odnosa (od 2002., kada su uspostavljeni principi koordinacije i tehnička osnova na kojoj se zasnivaju procedure koordinacije između dviju administracija godine, održano je 11 sastanaka).

Na sastanku su razmatrana 103 zahtjeva FM BC Bosne i Hercegovine i 120 zahtjeva za FM BC Republike Hrvatske. Od toga je uspješno iskoordinirano 52 FM BC stanica BiH i 46 FM BC stanica R Hrvatske. Saglasnost je postignuta i za 22 BiH i 19 HRV stanica uz navedene uslove i napomene ograničenja. Pored toga za TV je koordinirana 51 BiH DVB-T stanica BiH i 15 HRV stanica – zamjenski kanali za kanale 61-69 koji su bili planirani za DVB-T, a sada namijenjeni za mobilne komunikacije.

3.7.2. Otklanjanje smetnji

Otklonjene su smetnje koje je Radio-televizija BiH imala zbog problema u kvalitetnom prijemu programa BHT1 na repetitoru Drežnica – Jasenjani i na repetitoru Bratilo – Kladanj, kao i smetnje koje je imala Federalna televizija, a koje su se odnosile na probleme u prijemu vlastitog signala sa matičnih objekata, kao i smetnje na području Čitluka i Širokog Brijega koji su jednim dijelom nastale kao posljedica rada repetitora na istom TV kanalu. Dalje aktivnosti, u koordinaciji sa Odjelom za monitoring, obuhvatale su i rješavanje:

Prijave smetnje Hrvatske Agencije za el. komunikacije na UMTS opsegu 1900 MHz, područje Vukovar-Osijek-Otok (izvor smetnje na području BiH),

MIBO žalbe na visoko el. magnetno zračenje u krugu sjedišta firme,

FACE TV prijave smetnje na satelitskom downlinku (izvor smetnje link u vlasništvu Agencije za identifikacijske isprave IDDEEA),

Prijave smetnje Agencije za identifikacijske isprave IDDEEA na pristupnom sistemu u opsegu 3.6-3.8 GHz na stanici Grdonj,

Prijave smetnje Hrvatske Agencije za el. komunikacije na UMTS sistemu, područje Sl. Broda,

Prijave smetnje KTV Zavidovići,

Razmatrana je žalba BHB Cable TV d.o.o. i Telinea d.o.o. na emitovanje nekodiranih kanala u općini Sanski Most od strane kablovskog operatera No Limit Technology d.o.o. te,

Razmatrana žalba BHB Cable TV d.o.o. na emitovanje nekodiranih kanala u općini Mrkonjić Grad od strane kablovskog operatera Elta Kabel d.o.o. Doboj.

3.8. Regulativa iz oblasti upravljanja spektrom

3.8.1. Pravila u oblasti radiokomunikacija

Prijedlog Pravila o korištenju opsega 3.4-3.8 GHz u BiH referencira se na odredbe izmijenjene CEPT odluke (11)06 o harmoniziranom frekvencijskom rasporedu u opsezima 3.4-3.6 GHz i 3.6-3.8 GHz. Nadležna CEPT grupa PT1 koja radi na ovom predmetu izradila je dva izvještaja koji su usvojeni u 2013. godini (Rep 49 o tehničkim uslovima harmonizacije za zemaljske bežične sisteme u 3.4-3.8 GHz i Rep 203 o najmanjim restriktivnim tehničkim uslovima za MFCN-Mobile/Fixed Communication Networks u 3.4-3.8 GHz). U decembru 2013. završene su javne konsultacije na prijedlog izmijenjene odluke i njeno finalno usvajanje očekuje se na ECC sastanku u martu 2014.

Pripremljeni prijedlog Pravila uključuje preporučene tehničke elemente izmijenjene evropske odluke sa rasporedom blokova temeljenim na određenim bh. specifičnostima i postojećem korištenju blokova od strane organa državne sigurnosti. Usvajanje Pravila planirano je za period II-III kvartal 2014. godine.

U drugoj polovini 2013. godine obavljene su javne konsultacije o korištenju RF opsega 11,7-12,5 GHz u BiH nakon 2016. godine. Na upit upućen korisnicima dozvola za blok frekvencija u opsegu 11,7-12,5 GHz kao i novim potencijalnim korisnicima o budućim planovima za investiranje u ovaj sistem, Agenciji su dostavljeni odgovori firmi: Telemach d.o.o. Sarajevo, Stokić d.o.o. Doboј, BH Telecom d.d. Sarajevo, Telinea d.o.o. Bihać, Fokus-M d.o.o. Milići, TXTV d.o.o. Tuzla. Većina odgovora odnosila se na:

- prijedlog produženja važenja dozvola nakon kraja 2016. godine (prijedlog da se uskladi trajanje dozvole sa trajanjem dozvola za mrežnog operatora i dr.),
- mogućnost proširenja mreže za bežičnu distribuciju TV programa, dobro iskustvo u korištenju ovog opsega i zadovoljstvo korisnika ovih usluga,
- prijedlog da se razmotri mogućnost dozvole dva bloka frekvencija za jednog korisnika,
- ukidanje ograničenja zračenja antena baznih stanica na ugao $180^\circ \pm 60^\circ$, jer nije bilo smetnji prijemnom satelitskom servisu u ovom opsegu.

Nakon analize pristiglih odgovora, sačinjen je nacrt Pravila o korištenju RF opsega 11,7-12,5 GHz u BiH za jednosmjernu bežičnu distribuciju TV kanala. U postupku je njegova dodatna obrada u pogledu jasnog definiranja pojedinih tehničkih elemenata nakon čega će se nacrt Pravila uputiti na javne konsultacije.

Radi usklađivanja sa Pravilom 50/2010 o planu korištenja radiofrekvencijskih opsega 29,7 - 68 MHz, 68 - 87,5 MHz, 146 – 174 MHz, 380 -399,9 MHz, 406,1 - 430 MHz, 440 - 470 MHz, 862 - 876 MHz, 915 - 921MHz za PMR/PAMR izrađen je prijedlog odluke kojom se produžava važenje dozvola u mobilnoj službi do kraja 2014 godine.

U sklopu aktivnosti na procesu uvođenja digitalne TV u Bosni i Hercegovini, izvršena je koordinacija unutar Oblasti RF spektra vezano za izradu kriterija, uslova i dokumentacije koja je pokrenuta za objavu tendera za dodjelu Multiplexa B.

Na osnovu dugogodišnje prakse u primjeni Odluke VM o državnom doprinosu za korištenje radiofrekvencijskog spektra, Oblast upravljanja radiofrekvencijskim spektrom inicirala je izmjenu navedene odluke. Izrađen je radni materijal nove "Odluke o naknadi za korištenje radiofrekvencijskog spektra" uz obrazloženja i pravni osnov predloženog radnog materijala dostavljen Ministarstvu komunikacija i prometa BiH.

U cilju efikasnog rada Oblasti upravljanja spektrom donešene su pisane interne procedure postupka izdavanja dozvola i naloga za fakturisanje naknada za sve dozvole koje se izdaju u oblasti upravljanja RF spektrom i dopuna procedura u posebnim slučajevima dozvola, čime se omogućava da se kod prvog izdavanja dozvole u okviru rješenja izvrši obračun i naloži plaćanje od dana izdavanja dozvole do kraja tekuće godine, te primjenu procedure izdavanja naloga za fakturisanje uz osiguranje adekvatne kontrole ispostavljenih naloga. Propisanim procedurama predviđeno je da se kod svih dozvola obračunski period poklapa sa periodom izdavanja dozvole uz obavezu poštivanja roka od dvije sedmice za izdavanje naloga za fakturisanje državnog doprinosa od trenutka izdavanja dozvola, u skladu sa instrukcijom interne revizije. Procedurama je obuhvaćeno pravovremena dostava naloga za fakturisanje u finansijsko računovodstveni sektor, ukoliko je rok dospjeća posljednji dan u mjesecu, potrebno je da se nalozi dostave najkasnije do 5. u narednom mjesecu.

3.8.2. Žalbe korisnika

U 2013. godini radi neplaćanja propisanih naknada za korištenje radiofrekvencijskog spektra i naknada za dozvole u radiokomunikacijama dva puta je doneseno Rješenje o suspenziji dozvole nosiocu dozvole „Dalekovodi“ d.o.o. te rješenje o oduzimanju dozvole firmi „Tehninet“ d.o.o.

Upućen je odgovor po zahtjevu Tužilaštva BiH za dostavu dokumentacije (zahtjev za dostavu kopije Dozvole u zrakoplovu), odgovor Torus d.o.o za plaćanje duga nastalog na ime neplaćene fakture za državni doprinos izdate od strane Agencije i izdavanje rješenja o prijevremenom prestanku važenja dozvole, te Obavijest korisniku Ventus d.o.o. o obavezi plaćanja naknade za dozvole u radiokomunikacijama.

Izjašnjenje po žalbi ili izrada prijedloga rješenja po žalbama korisnika i proslijedivanje istih Vijeću na nadležno postupanje dati su u sljedećim slučajevima:

BHRT BHR 1 – izjašnjenje po žalbi na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1:02-07-765/13 od 09. 10. 2013. godine: žalba odbijena kao neblagovremena;

BHRT-BHT-1 na Rješenje UP1-02-07-758/12 od 17. 12. 2012.;

BHRT BHT 1 na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1 02-07-713/13 od 09.10.2013.;

BHRT BHT 1 na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1 02-07-97/13 od 16. 01. 2013.;

BHRT BHT 1 na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1 02-07-90/13 od 16. 01. 2013.;

BHRT na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1 02-07-907/13 od 09. 10. 2013.;

RTV F BiH na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1 02-07-98/13 od 16. 10. 2013.;

RTV F BiH na prвostepeno rješenje Agencije broj UP1 02-07-91/13 od 16. 01. 2013.;

U skladu sa Zakonom o administrativnim taksama poslane su Opomene za neplaćanje administrativnih taksi po uloženim žalbama i dostavljeno je 6 opomena BHRT i RTV FBiH.

3.8.3 Izuzimanje od plaćanja

Česti su upiti korisnika o uslovima koje moraju ispunjavati kako bi bili oslobođeni od plaćanja naknada za dozvole u radiokomunikacijama i naknada za državni doprinos za korištenje spektra.

Izužeća su jasno definirana Pravilom o naknadama i Odlukom o državnom doprinosu. Obrađeno je više upita vezano za oslobađanje od plaćanja propisanih naknada i u toku tih postupaka tražena su očitovanja od nadležnih institucija.

- BH DCA za dostavu informacije o tome ko je uključen u službu potrage i spašavanja u cilju oslobađanja od plaćanja državnog doprinosa za korištenje RF spektra, a u skladu sa pravilima Agencije;
- Rješavanje predmeta JP Park prirode Blidinje po zahtjevu za oslobađanje plaćanja naknade za državni doprinos za korištenje radiofrekvencijskog spektra;
- Odgovor Udruženje pilota i vlasnika aviona BiH po zahtjevu za oslobađanje od plaćanja propisanih naknade za dozvole u radiokomunikacijama;
- Izdavanje rješenja o storniranju računa izdatog korisniku Kapetanija Brčko Distrikta s obzirom da su isti oslobođeni plaćanja naknada za dozvole u radiokomunikacijama u skladu sa pravilima Agencije;
- Odgovor po zahtjevu Edvarda Krište za izdavanje dozvole u radiokomunikacijama i izuzimanje od plaćanja propisanih naknada.

3.9. Ostali aspekti upravljanja spektrom

3.9.1. Ekonomski aspekt upravljanja RF spektrom

Na osnovu Pravila 59/2011 Naknade za dozvole u radiokomunikacijama u Bosni i Hercegovini (Službeni glasnik BiH br. 103/11), obračunate su naknade postojećih nosilaca dozvola u radiokomunikacijama za period 01.01.2013. - 31.12.2013. godine za RTV stanice, kopnene mobilne sisteme, zrakoplovne i pomorske stanice, satelitske stanice i VSAT terminale, CATV 11,7-12,5GHz te mikrovalne linkove tačka-tačka i tačka-više tačaka.

Izdati su nalozi za ispostavljanje računa po osnovu državnog doprinosu za korištenje RF spektra za nove dozvole u skladu sa članom 16. (Obveznici s novim dozvolama) Odluke Vijeća ministara Bosne i Hercegovine o državnom doprinosu za korištenje radiofrekvencijskog spektra (Sl. glasnik BiH br. 1/07). Pored novih korisnika izdati su nalozi i za sve postojeće korisnike za naplatu državnog doprinosu.

Iako je visina naknada po osnovu dozvola za korištenje RF spektra smanjena, i dalje se može uočiti da veliki broj korisnika RF spektra kasni sa izmirenjem svojih obaveza. S tim u vezi, konstantno je prisutan veliki broj rješenja o naplati potraživanja donesenih u prvostepenom upravnom postupku po službenoj dužnosti. U 2013. godini pokrenuta su 284 upravna postupka po službenoj dužnosti za naplatu nenaplaćenih potraživanja po osnovu Dozvola u radiokomunikacijama za korisnike koji nisu izmirili dugovanja po osnovu ispostavljenih računa za dozvole za korištenje RF spektra, od čega najveći broj rješenja za dozvole u emitovanju.

Pored navedenog, u toku 2013. godine napravljene su sljedeće ekonomske analize:

- Ekonomска analiza žalbe po rješenju o odbijanju zahtjeva za dodjelu bloka frekvencija za Telinea d.o.o.,

- Ekonomski analiza zahtjeva BH Telecom-a u frekvencijskom opsegu 11.7-12.5 GHz, te
- Ekonomski analiza zahtjeva „Elta-kabel“ d.o.o. Doboj za dodjelu Dozvole za korištenje bloka frekvencija.

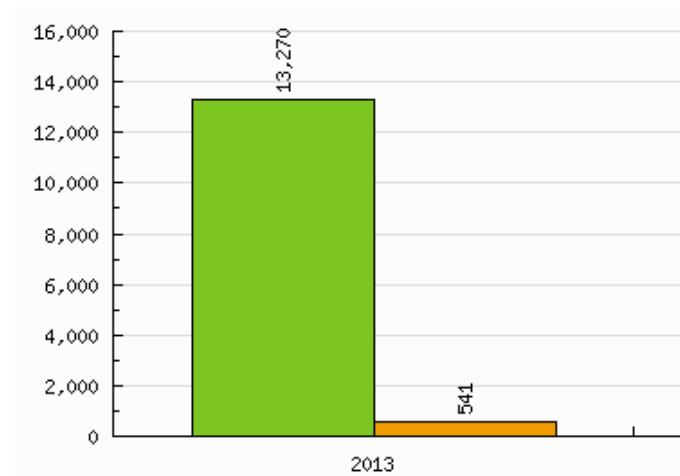
3.9.2. Održavanje portala

Završena je migracija na novu platformu (MS SQL) i nakon perioda otklanjanja manjih nedostataka i prilagođavanja promjenama u okruženju, portal je ponovno pušten u rad polovinom 2013. g. Do kraja 2013. završen je i unos i ažuriranje referentnih dokumenata u Plan namjene i korištenja. Nova platforma omogućava dalje širenje i ugrađivanje novih funkcionalnosti u budućim periodima, prema dinamici razvoja ostalih informacijskih sistema u Oblasti i njihovog mogućeg uvezivanja.

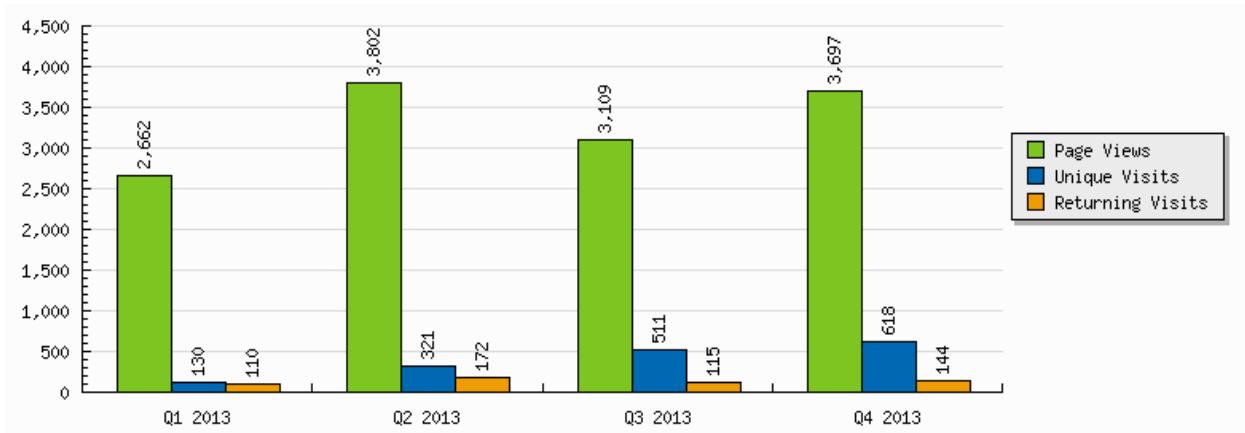
Portal omogućava potpunu dinamičku pretragu Plana namjene i korištenja po opsezima, namjenama, korištenjima ili propisima. Druga funkcija je kalkulator troškova potencijalnih korisnika po osnovu dozvola u radiokomunikacijama koja omogućava da svaki konkretan planirani zahtjev, i prije predavanja zahtjeva, dobije informaciju o izdacima koji korisnika očekuju po datoj osnovi. Uslijed izmjena Odluke o državnom doprinosu za korištenje RF spektra, tokom 2014. godine bit će vršene izmjene na kalkulatoru.

Treća funkcija je preuzimanje obrazaca za podnošenje zahtjeva za dozvolu – direktno iz oblasti „dokumenti“ ili iz samog plana nakon pretrage po linku, što omogućava dodatnu informaciju korisniku informaciju da li je u željenom opsegu moguće podnijeti zahtjev i dodijeliti dozvolu ili ne. Četvrta funkcija proizašla je iz obaveze prema CEPT i izvršena je i prvobitnom verzijom portala, prije prelaska na novu platformu, a odnosi se na međunarodnu obavezu objave Plana namjene i korištenja u EFIS-u, evropskom informacijskom sistemu o Planovima namjena i dodjele RF spektra u CEPT.

Statistika posjeta pokazuje da je tokom 2013. Godine portal korišten više od 13.000 puta, uz 541 ponovljenu posjetu. Slika 13. prikazuje broj posjeta stranice i broj ponovljenih posjeta (bazirano isključivo na cookie aplikaciji – korisnici koji se nakon sat ili više ponovno vraćaju na portal) dok naredna slika prikazuje broj posjeta po kvartalima 2013. godine.

Slika 13. Broj posjeta stanice i ponovljenih posjeta

Slika 14. Broj posjeta portala spektar.rak.ba po kvartalima 2013. godine

3.9.3. Učešće na međunarodnim sastancima

Radna grupa FM (Frequency Management) zadužena je unutar CEPT-a za predlaganje regulative iz oblasti upravljanja RF spektrom. Na sastancima ove grupe analizira se, diskutuje i formira finalni prijedlog propisa kojima se uređuje korištenje spektra te takav finalni prijedlog upućuje na ECC usvajanje. Za harmonizirano korištenje spektra na evropskom području, obaveza je članica CEPT-a da svoju nacionalnu regulativu usklađuju sa CEPT propisima i po potrebi, svojim prijedlozima utječu na finalne dokumente, te je stoga sudjelovanje u radu FM grupe od ključnog značenja za nacionalna regulatorna tijela.

Na 77. sastanku WGFM u Amsterdamu (Holandija), 20-24. maja razmatrane su teme: rad na regulativi u opsegu 3.4-3.8 GHz (grupa PT1 završila izvještaj o BEM, za kanalnu raspodjelu se očekuju upute ECC-a); rad na širokopojasnim DA2GC sistemima u opsezima 1900-1920 MHz, 2010-2025 MHz i 5855-5875 MHz (sistemi mobilne javne komunikacije sa avionima); sharing FS/FSS u opsegu 17.7-19.7 GHz; širokopojasni PPDR u opsezima 400-470 MHz i 694-790 MHz; razmatranje raspoloživosti opsega 2300-2400 MHz za MFCN u režimu dijeljenog pristupa; kompatibilnost GSM-R i javnih mobilnih mreža; osnovni opseg za Point-to-Multipoint (nP2M) sisteme u 430-470 MHz; Wi-Fi u 5 GHz opsezima; usvojen izvještaj o 2GHz neuparenim opsezima; usvojen prijedlog odluke o harmonizaciji opsega 1452-1492 MHz za MFCN Supplemental Downlink za javne konsultacije; usvojen prijedlog dopune odluke o osnovnim opsezima za digitalni zemaljski mobilni PMR/PAMR u 80 MHz, 160 MHz i 400 MHz opsezima; usvojene izmjene preporuke SRD 70-03 za alarne, mikrofone, nespecifične aplikacije, te usvojena procedura za ažuriranje Evropske tabele plana namjene.

Predstavnici Oblasti za uređenje RF spektra učestvovali su na sastanku ITU zajedničke radne grupe JTG 4-5-6-7, koji je održan od 21-28. novembra u Ženevi, Švicarska. To je bio prvi sastanak nove zajedničke radne grupe JTG 4-5-6-7, koja je osnovana na Svjetskoj radio konferenciji, WRC-12, a koja je odgovorna za pripremu tačaka 1.1 i 1.2 dnevnog reda na WRC-15. U skladu sa tim, na narednim sastancima razmotrit će se dodatni izvori spektra za mobilne službe na primarnoj osnovi i identifikacija dodatnih frekvencijskih opsega za međunarodne mobilne telekomunikacije (IMT), kako bi se olakšao razvoj zemaljskih mobilnih širokopojasnih aplikacija, u skladu s Rezolucijom 233 [COM6 / 8] (WRC 12). Rezultati ITU-R studija ispituju se, u skladu s Rezolucijom 232 [COM5/10]

(WRC 12), na korištenju frekvencijskog opsega 694-790 MHz za mobilne u Regiji 1. S obzirom da predstavnici Oblasti za upravljanje radiospektrum učestvuju u radu Svjetske radio konferencije, u okviru priprema za narednu konferenciju WRC-15 bilo je potrebno da prisustvuju na ovim pripremnim sastancima zajedničkih radnih grupa.

Na 34. ECC sastanku koji je održan u Toulouseu, Francuska, usvojene su dvije odluke ECC/DEC i 3 izvještaja CEPT-a te razmatrano niz aktuelnih tema za oblast upravljanja spektrom (neupareni 2 GHz opseg, harmonizacija spektra za bežične mikrofone i bežične video kamere (PMSE oprema), digitalna dividenda 700 MHz, tehnički uslovi korištenja bežičnih pristupnih sistema u opsegu 3400-3800 MHz i sl.)

Učešće na 35. ECC sastanku Berlin, Njemačka: Na ovom sastanku usvojena su 3 izvještaja CEPT-a i jedan dodatak izvještaju, usvojene su 4 odluke ECC/DEC, dvije odluke ECC date na javne konsultacije te razmatrano niz aktuelnih tema za oblast upravljanja spektrom (digitalna dividenda 700 MHz, PMSE, PPDR, 2 GHz, koegzistencija BWA i radiodifuzije i sl.)

3.9.4. Obuke i seminari

Prisustvovanje na obuci u organizaciji Direkcije za evropske integracije (DEI) na teme: Pravo EU, Pretraživanje i pronalaženje dokumentacije EU i predstavljanje ključnih dokumenata, usklađivanje zakonodavstva - vrste, načini i tehnike uskladivanja;

Učestvovanje na Okruglom stolu predloženog Vijeća za funkcionalnu koordinaciju nadzora nad tržištem vezano za upotrebu radio i telekomunikacijske terminalne opreme u organizaciji Agencije za nadzor tržišta;

U periodu od 28. maja do 24. juna uposlenici Oblasti upravljanja spektrom učestvovali su na ITU Centres of Excellence for Europe distance learning kursu „Broadband and Next Generation Networks“ koji se sastojao se od 4 modula od po jedne sedmice.

3.9.5. Ostale aktivnosti

Izvršena je izmjena Dozvole za pružanje mobilnih usluga na univerzalnim mobilnim telekomunikacijskim sistemima BH Telecoma d.d. u dijelu dodijeljenih blokova: povučeni blokovi TDD 1900-1905 MHz i FDD blokovi 1920-1935/2110-2125 MHz; dodijeljeni novi blokovi TDD 1915-1920 MHz i FDD 1965-1980/2155-2170 MHz. Izmjena dodjele blokova izvršena je zbog konstantnih smetnji izazvanih radom nedozvoljenih privatnih DECT aparata u dijelu spektra dodijeljenog BH Telecomu. Zabrana rada i eliminisanje ovih aparata je dugotrajan proces te je bio opravdan zahtjev BH Telecoma za izmjenu dozvole;

Izdata je saglasnost Agenciji za identifikacijske isprave IDDEEA za korištenje TDD načina rada u dodijeljenim FDD blokovima 2x21 MHz u opsegu 3.6-3.8 GHz, na zahtjev IDDEEA-e, zbog potrebe povećanja kapaciteta prometa krajnjih korisnika IDDEEA mreže;

Urađen je prijedlog raspodjele RF spektra 1800 MHz za LTE u tri varijante: dodatna dodjela od 5MHz za sva tri telekom operatora; „refarming“ spektra u kojem bi sva tri telekom operatora dobila po 20 MHz a ostatak bi se mogao dodijeliti novom korisniku i treća varijanta dodjele po 25 MHz za tri operatora;

Izdata je saglasnost BH Telecomu za privremeno korištenje opsega 1800 MHz za potrebe prezentacije opreme i funkcionalnosti za LTE u trajanju od 90 dana (10.08.2013. – 07.11.2013.) na području općina CENTAR i STARI GRAD, Sarajevo;

Održana je prezentacija opreme i funkcionalnosti LTE u organizaciji Nokia Siemens Networks d.o.o. Sarajevo; prezentacija organizovana po odobrenju Agencije za korištenje uparenog bloka širine 20 MHz u opsegu 2.6 GHz

„Radio Avaz-Vražići“ – riješen je spor sa emisijskom lokacijom.

Izvršena je provjera lokacije Mahnjača za potrebe monitoring stanice u saradnji i na zahtjev Odjela za monitoring.

Pokrenuta je međunarodna koordinacija za izmještanje predajnika sa Lipovca na Kozaru.

Dato je objašnjenje stanic „ASK Radio“ u vezi sa izgradnjom nove emisione lokacije.

Urađena je analiza potencijalnih mјernih stanica za potrebe monitoringa.

Odgovoreno je na zahtjev NTV-STUDIO ARENA za dostavu potvrde o pokrivenosti TV signalom koji se odnosio na pokrivanje teritorije općine (Grada) Bijeljine, koja im je neophodna za učešće na tenderu za prenos sjednica Skupštine općine (Grada) Bijeljine.

Analizirana je procedura pribavljanja identifikacijskog koda za mrežu digitalnih predajnika u našoj zemlji (DVB Identifikatora za Bosnu i Hercegovinu). Ovaj kod će služiti za identifikaciju mreže prilikom digitalnog emitovanja.

Dostavljeno je stručno mišljenje na prijedlog Standardnog operativnog postupka za međuresornu koordinaciju prilikom primanja i/ili upućivanja međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju – analiziran je sporazum koji je dostavilo Ministarstvo sigurnosti BiH, te prijedlog izmjene vezano za poglavje koje se odnosi na upravljanje RF spektrom.

4. PODRUČJE ZA RADIO-MONITORING, INFORMACIJSKO-TEHNIČKU PODRŠKU I KONTROLU POŠTIVANJA USLOVA DOZVOLA

Izvještaj o radu je podijeljen u tri odjeljenja:

Radio-monitoring

Informacijsko-tehnika podrška

Kontrola poštivanja uslova dozvola

4.1. Odjeljenje za radio-monitoring

Odjeljenje za radio-monitoring osigurava jednu od osnovnih funkcija za rad Agencije – monitoring rada korisnika dozvola u skladu sa općim i posebnim uslovima dozvole i obuhvata sljedeće aktivnosti:

Redovni poslovi monitoringa;

Izgradnja i održavanje mreže monitoring stanica u BiH;

Izrada regulative u oblasti mjerena i kontrole;

Međunarodna saradnja.

4.1.1. Redovni poslovi radio-monitoringa

Funkcija monitoringa radiofrekvencijskog spektra sastoje se iz niza aktivnosti koje za cilj imaju:

monitoring rada korisnika u skladu sa općim i posebnim uslovima dozvole radi omogućavanja rada bez štetnih smetnji bilo na lokalnom, regionalnom ili globalnom nivou, tako da korisnici radiofrekvencijskog spektra mogu koegzistirati jedan s drugim;

prikupljanje značajnih informacija kao što su:

- iskorištenost radiospektra,
- verifikacija pravilne upotrebe tehničkih parametara korisnika dozvola Agencije,
- detekcija i identifikacija nelegalne upotrebe radiospektra,
- generisanje i verifikacija frekvencijskih zapisa za potrebe planiranja i upravljanja radiospektrom.

Otklanjanje smetnji u radiospektru, bilo na lokalnom, regionalnom ili međunarodnom nivou, radi omogućavanja davaocima usluga radiokomunikacija da egzistiraju jedni pored drugih sa minimiziranim instalacijama i troškovima;

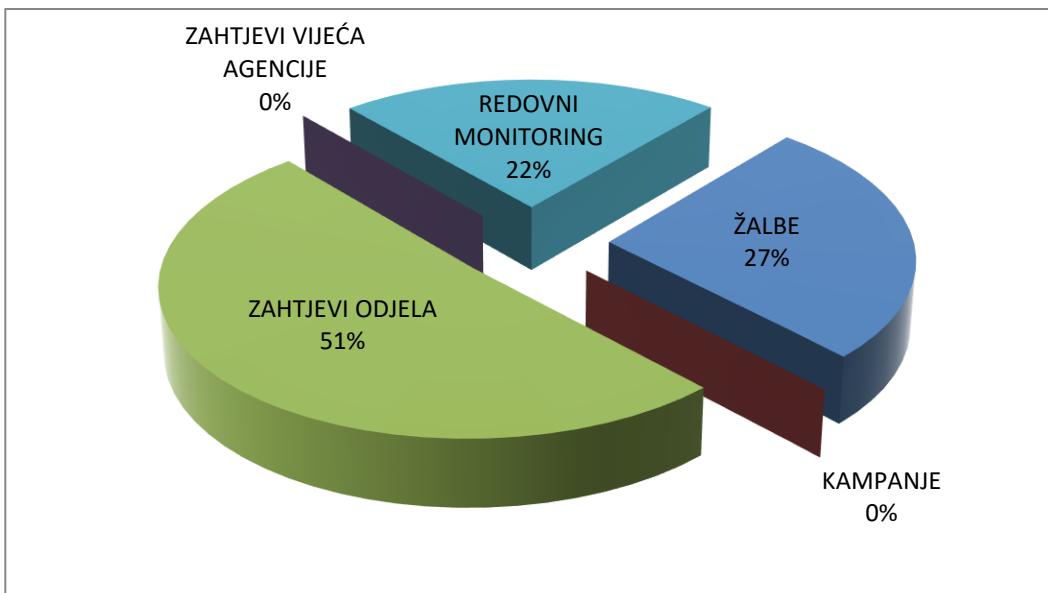
Izdavanje zaključaka o privremenim mjerama radi usklađivanja rada sa tehničkim parametrima izdatih dozvola;

Kontrola i nadzor usklađenosti emitovanog radio i TV programa sa pravilima i kodeksima Agencije;

Redovno izvještavanje o rezultatima mjerena, analizama mjernih rezultata i predlaganje mjera za efikasno korištenje radiofrekvencijskog spektra;

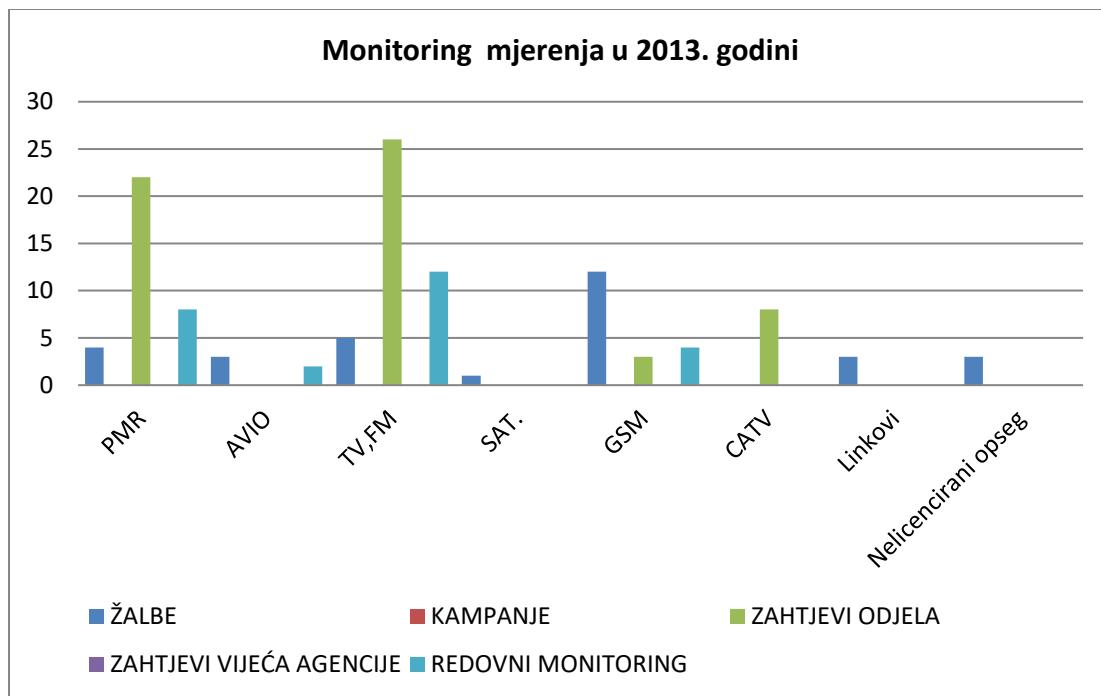
U sklopu redovnih aktivnosti, monitoring se obavlja na osnovu zahtjeva koji dolaze iz različitih izvora kao što su: žalbe, zahtjevi specijalizovanih odjela, Vijeća Agencije, za potrebe kampanja koje organizuje Agencija, planirani redovni monitoring, kontrola.

Sljedeći grafikon pokazuje statistiku obavljenih poslova po ovoj kategorizaciji:

Slika 15. Statistika obavljenih aktivnosti po osnovu monitoringa, zahtjeva, žalbi

Na narednoj slici prikazana je statistika obavljenih mjerjenja prema vrsti zahtjeva i servisima:

Slika 16. Statistika obavljenih mjerena po vrsti zahtjeva

Ukupan broj slučajeva, na kojima je rađeno u 2013. godini bio je 116.

U 2013. godini, u okviru redovnog monitoringa, izvršena je provjera stanja u PMR opsegu na području Bijeljine, Banje Luke, Sarajeva, Bihaća, Cazina i Mostara. Također, u navedenom periodu izvršena je kontrola i mjerjenje nivoa zračenja na višepredajničkim lokacijama: Grdonj, Ivovik, Malič i Mikuljača. U okviru poslova redovnog monitoringa rađena je kontrola i mjerjenja FM i TV stanica kao i kontrola rada FM i TV stanica kojima je izrečena mjera suspenzije.

Radio-monitoring je u 2013. godini izvršio mjerena i provjeru zauzetosti PMR frekvencija na više lokacija na čitavom području BiH. Na osnovu zahtjeva područja upravljanja radiofrekvencijskim spektrom urađena su mjerena i skeniranje FM i TV opsega na području Zenice, Bijeljine i na šest lokacija na području Hercegovine u svrhu provjere zauzetosti spektra i traženja novih frekvencija. Na osnovu zahtjeva područja emitovanja urađen je monitoring FM stanica na više lokacija u svrhu utvrđivanja prestanka rada nakon što je stanicama upućeno rješenje o oduzimanju dozvola.

Također, izvršeno je mjerjenje FM i TV opsega a vezano za smetnje u linkovskim vezama na području Tuzle i Kozare. U 2013. godini, na području BiH urađena je kontrola osam kablovskih distributera u svrhu provjere da su nosioci dozvole postupili po revidiranom Aneksu 1, odnosno da ne vrše reemitovanje programa Nova TV a za jednog nosioca dozvole je izvršena provjera rada u skladu sa Pravilom 58/2011.

U 2013. godini, vezano za žalbe na smetnje u UMTS opsegu rađena su mjerena na više područja i lokacija u BiH. Otkrivanje izvora navedenih smetnji, zahtjevalo je višestruka i dugotrajna mjerena na navedenim područjima. Pored toga, vršena su mjerena kao i otkrivanja izvora smetnji, po međunarodnim žalbama u avio i UMTS opsegu. Na osnovu žalbi na smetnje u GSM i opsegu 420MHz – 423MHz urađena su mjerena na području Sarajeva i Zenice. U 2013. godini Agencija je primila veći broj žalbi i zahtjeva građana, a vezano za provjeru jačine nivoa elektromagnetsnog zračenja predajnika u naseljenim mjestima. U 2013. godini primjetan je manji broj žalbi od telekom operatera i korisnika mobilne telefonije na smetnje izazvane neovlaštenim korištenjem bežičnih telefona i drugih bežičnih uređaja koji ne rade na frekvencijama uskladišenim s evropskim standardima te uzrokuju smetnje u UMTS opsegu. Evidentno je smanjenje upotrebe GSM/UMTS ometača, iako se isti i dalje sporadično instaliraju i koriste bez znanja i saglasnosti Agencije.

4.1.2. Projekat izgradnje mreže monitoring stanica u BiH

Projekat proširenja izgradnje mreže monitoring stanica nastavljen je i u 2013. godini, okončanjem pregovaračkog postupka i nabavkom monitoring oprema za uspostavljanje sekundarne mreže monitoring stanica koja će pokrivati gusto naseljena mjesta na području Bosne i Hercegovine te imati sve funkcionalnosti za mjerjenje novih servisa. Do kraja 2013. godine, u okviru realizacije izgradnje projekta mreže monitoring stanica, završeno je postavljanje fiksne monitoring stanice bez posade, sa daljinskom kontrolom na lokaciji Derventa-Plehan.

U 2013. godini završena je procedura pronalaženja lokacija za postavljanje sedme fiksne monitoring stanice na području Tuzle, kao i pronalaženje lokacija za instaliranje tri monitoring stanice sekundarne mreže na lokacijama Doboј, Brčko i Zavidovići-Mahnjača. Procedure za dobivanje potrebnih dozvola, u skladu sa legislativom i propisima u BiH, a u vezi sa Zakonom o prostornom uređenju i građenju, za postavljanje monitoring stanica pokrenute su u 2013. godini.

Općine Novi Grad Sarajevo obavijestila je Agenciju da joj se neće produžiti privremena urbanistička saglasnost za monitoring stanicu Sarajevo-Mojmilo, te je naloženo da se ista izmjesti. U 2013. godini pokrenuta je žalba za obustavljanje postupka uklanjanja monitoring stanice sa lokacije Mojmilo kao i postupak traženja nove lokacije na području Sarajeva koja bi zadovoljavala tražene uslove sa aspekta radiomjerenja, slične lokaciji Sarajevo-Mojmilo. Nakon pronalaženja lokacije, pokrenut je postupak dobivanja saglasnosti da se stаницa izmjesti na lokaciju Deponija „Smiljevići“. Navedena lokacija ima optičku vidljivost čitavog kompleksa Aerodroma Sarajevo čime se osigurava kontrola radiospektra namijenjenog za avio navigaciju.

4.1.3. Učešće u aktivnostima CEPT-a

Agencija je u prošloj godini učestvovala u aktivnostima CEPT-ovih radnih grupa, radnoj grupi CEPT-a -WG FM PT 22, na kojoj se obrađuju tehničke teme, izrađuju preporuke iz oblasti upravljanja radiofrekveničkim spektrom, naročito iz oblasti mjerjenja radiospektra. Sastanci su održani u Kopenhadenu, Danskoj. Predstavnici Agencije učestvovali su u radu na obradi tema: automatizacija prikupljanja podataka i izvještavanje, prijedlog dopune ITU dokumenta 575, rad na dokumentu Minimalna udaljenost između fiksnih monitoring stanica i predajnika, dokument o smetnjama u UMTS opsegu, izazvanim DECT telefonima.

4.1.4. Regulativa u oblasti mjerjenja i kontrole

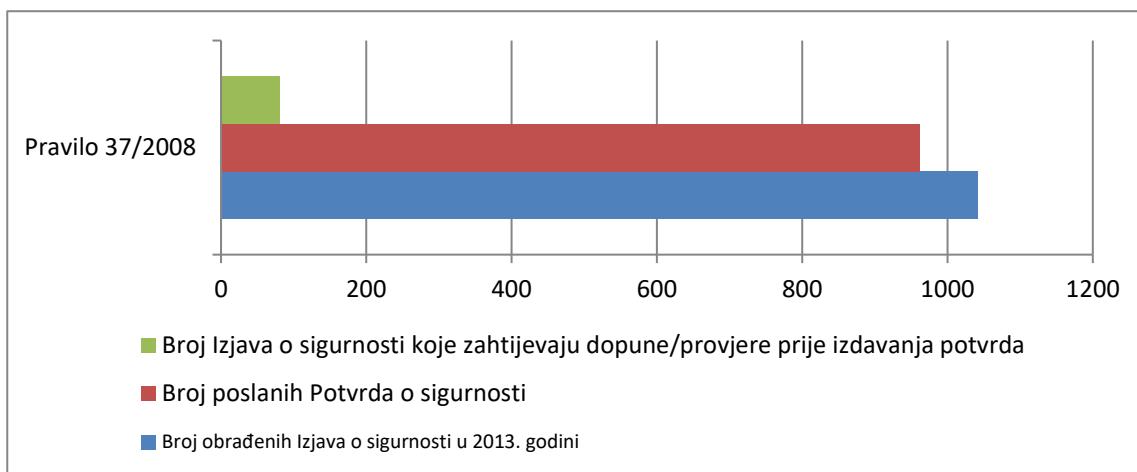
U 2013. godini, u okviru redovnih poslova odjeljenja za radio-monitoring, vršena je provjera pristiglih Izjava o sigurnosti, korisnika izdatih Dozvola, u vezi sa Pravilom 37/2008. U navedenom periodu izvršena je analiza i unos 1041 Izjave o sigurnosti. Na osnovu izvršenog pregleda i analize, dostavljenih Izjava o sigurnosti, izdata je 961 Potvrda o sigurnosti, a za 80 lokacija su zatražene dodatne informacije, odnosno dopuna dostavljenih Izjava o sigurnosti.

Sljedeći grafikon pokazuje procenat obrađenih Izjava o sigurnosti po kvartalima u 2013. godini:

Slika 17. Broj obrađenih Izjava o sigurnosti po kvartalima

Sljedeći grafikon pokazuje postotak izdatih Potvrda o sigurnosti u odnosu na broj obrađenih Izjava o sigurnosti i broj lokacija za koje su traženi dopunski podaci u 2013. godini:

Slika 18. Statistika odnosa postotka izdatih potvrda u odnosu na broj zahtjeva Izjava o sigurnosti

4.2. Odjeljenje za informacijsko-tehničku podršku

Za tehničko-tehnološku podršku informacijskom sistemu Agencije zaduženo je odjeljenje za informacijsko-tehničku podršku. Pod informacijskim sistemom Agencije podrazumijeva se integrirani skup komponenti za sakupljanje, snimanje, čuvanje, obradu i prenošenje informacija koji služe kao podrška svim poslovnim procesima, zahtjevima i ciljevima Agencije.

Osnovne komponente IS-a su hardver i softver računara i mrežne opreme, baze podataka, telekomunikacijski sistemi i tehnologije, ljudski resursi i procedure, procesi i prenos informacija.

Osnovni dijelovi i arhitektura IS-a Agencije se mogu se svrstati u 4 kategorije:

Serveri i mrežno-komunikacijska oprema

Lokalna mreža i Internet konekcija

Računarska i komunikacijska mreža između monitoring stanica

Poslovna programska rješenja i aplikacije

Osnovna funkcija informacijsko-tehničke podrške je dizajniranje, planiranje, održavanje i upravljanje računarskim sistemom i mrežom Agencije.

Osnovne aktivnosti IT podrške:

Održavanje hardvera odnosi se na održavanje mrežne infrastrukture, servera, desktop računara, telefonske centrala, komunikacijskih veza, printeru itd.

Održavanje softvera odnosi se na reinstalaciju, testiranje, puštanje u rad, praćenje sigurnosnih propusta, praćenje procedura na serverskim i klijentskim mašinama itd.

Održavanje web aplikacija kao što su WEB registar i WEB stranica Agencije kao i ostalih korisničkih i specijalizovanih softverskih rješenja.

Ostvarene su sve planirane redovne i vanredne aktivnosti u okviru IT podrške, kao i aktivnosti vezane za Registar podataka i web stranicu Agencije.

4.2.1. Realizacija zadataka u okviru IT podrške

Realizacija zadataka IT podrške obuhvata sljedeće aktivnosti:

Stalna podrška zaposlenima Agencije, održavanje i provjera IT kapaciteta (mrežni resursi Agencije, serverska podrška, i klijent aplikacije), redovni backup servera Agencije;

Ažuriranje administratorskog dnevnika o stanju i promjenama u postojećem mrežnom sistemu i evidentiranje promjena;

Održavanje IT infrastrukture: redovna godišnja reinstalacija klijentskog software-a, serverskih resursa i upgrade na nove dostupne verzije, sistem za arhiviranje podataka - testiranje procedura na mjesecnoj osnovi, testiranje sigurnosnih propusta i podizanje nivoa sigurnosti na višu razinu, instalacija nove verzije antivirusnog softvera na računare uposlenika;

Redovno pružanje podrške korisnicima preko HelpDesk (primanje zahtjeva za intervencijom na IT sistemu), OwisDesk-a (aplikacija za vođenje dokumentacije), WEBDeska (primanje zahtjeva za ažuriranjem web stranice Agencije). U 2013. godini na HelpDesk je pristiglo i uspješno realizovano 980 zahtjeva korisnika za pružanje podrške na klijentskom hardveru i softveru, dok je na OwisDesk pristiglo 115 zahtjeva korisnika za otklanjanje problema na aplikaciji za upravljanje dokumentima, što je također uspješno realizovano.

Stalno objavljivanje materijala i ažuriranje web stranice Agencije www.rak.ba, što uključuje: postavljanje dokumenata, skidanje dokumenata, kreiranje i izmjenu formi, unos, izmjene i brisanje podataka u/iz baze podataka na sva 3 jezika naroda BiH i engleskom jeziku, kao i rješavanje uočenih problema i grešaka na web stranici, što ukupno iznosi 6.292 intervencije u 2013. godini.

Web Registar je online baza podataka koju ispunjavaju korisnici dozvola u skladu sa Pravilom 71/2013 o Registru korisnika dozvola Regulatorne agencije za komunikacije“, koje je objavljeno u Službenom glasniku BiH br. 103 od 30.12.2013. godine, sa primjenom od 01.01.2014. godine.

Vršeno je redovno servisiranje računarske opreme i printer-a po zaključenom Ugovoru o nabavci usluga održavanja računarske opreme, računara, laptopa, servera, printer-a, kopir aparata, faks mašina i mrežne opreme u 2013.godini;

Izvršen je pregled stanja softvera i produženje licenci koje je potrebno godišnje obnoviti;

Izvršena je raspodjela i instalacija nove računarske opreme iz nabavke 2013. godine;

Tekuće održavanje: nabavka i instaliranje softverskih licenci koje su privremene, produženje godišnjeg održavanja naziva domena rak.ba i cra.ba, redovno servisiranje računarske opreme i printer-a po zaključenom Ugovoru za vršenje usluga održavanja Agencijske opreme.

Konkurentske postupkom sklopljen Ugovor o nabavci usluga održavanja računarske opreme, računara, laptopa, servera, printer-a, kopir-aparata, faks mašina i mrežne opreme za 2014. godinu.

Otvorenim postupkom izvršena je nabavka nove računarske opreme, od toga 15 računara s perifernim komponentama, 4 laptopa sa „docking“ stanicama, 6 LCD monitora, 1 intelligentni mrežni uređaj, 18 video-kartica, 10 UPS-ova, 5 eksternih hard-diskova, 4 eksterna DVD pisača, 1 blue-ray pisač, 2 multifunkcionalna printer/skener/faks sa LAN konekcijom, 2 mrežna crno-bijela printer-a, 1 prenosivi printer, kao i nabavka softvera, od toga Adobe Professional XI PRO – 4 licence, Visual Studio

Professional with MSDN – 1 licenca, PyCharm Professional Edition – 1 licenca, LabVIEW Base Developement System – 1 licenca.

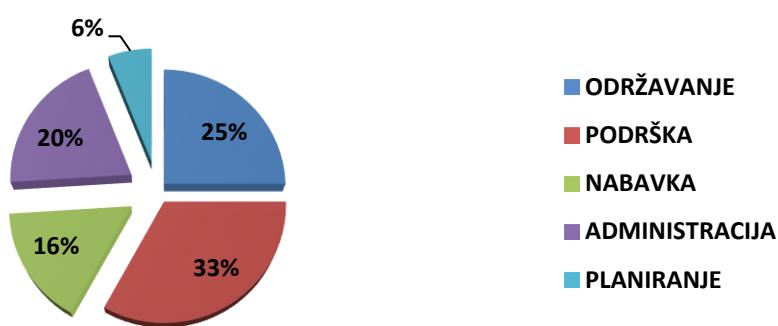
Izvršena je nabavka opreme za prenos podataka i glasa. Nabavka opreme za prenos podataka i glasa je potrebna zbog zamjene postojeće centrale koja trenutno nije u potpunosti u funkciji u uredu u ulici Sime Milutinovića 4. Nabavljeni opremi se sastoji od 1 IP telefonske centrale, 4 telefona - naredni model i 28 telefona – osnovni model.

Obavljen je godišnji pregled stanja računarske opreme u skladištu glavne zgrade Agencije.

Redovne IT aktivnosti se grupišu u sljedeće kategorije:

- održavanje,
- podrška,
- nabavka,
- administracija i
- planiranje.

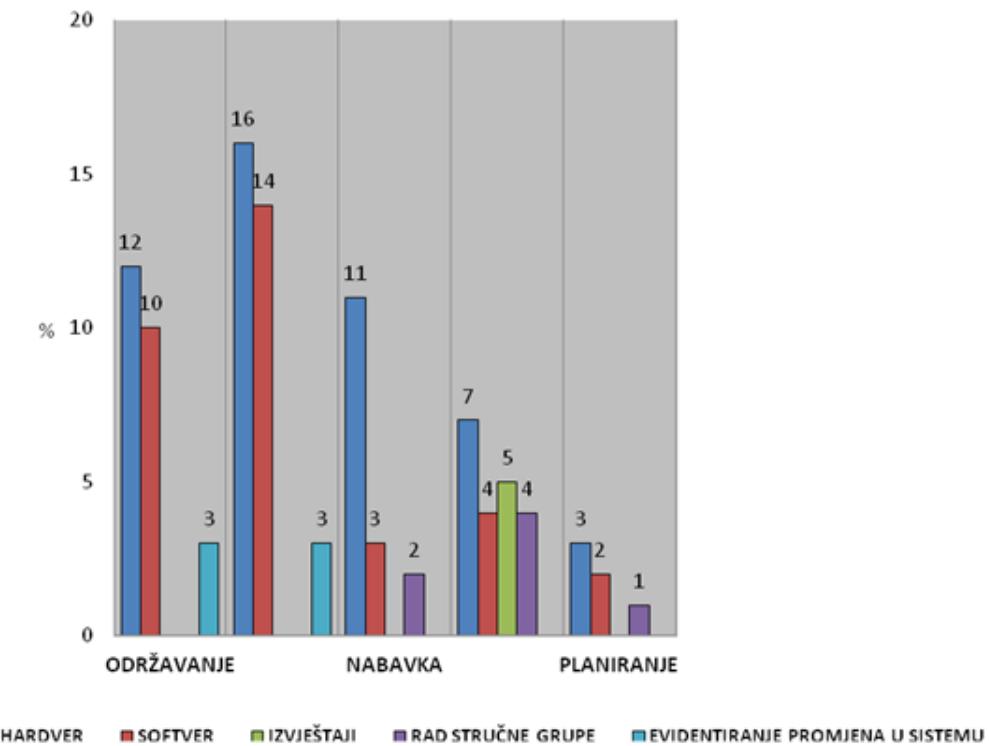
Slika 19. prikazuje statistiku obavljenih poslova po ovoj kategorizaciji.

Slika 19. Statistika redovnih IT aktivnosti

Svaka od navedenih kategorija obuhvata aktivnosti vezane za: hardver, softver, evidentiranje promjena u sistemu, pisanje izvještaja i rad u stručnim grupama. Na Grafikonu 2. prikazana je statistika obavljenih aktivnosti po prethodno navedenim kategorijama.

Održavanje hardvera odnosi se na održavanje mrežne infrastrukture, servera, desktop računara, telefonskih centrala, komunikacijskih veza, printeru itd. Održavanje softvera odnosi se na reinstalaciju, testiranje, puštanje u rad, praćenje sigurnosnih propusta, praćenje procedura na serverskim i klijentskim mašinama itd. Podrška u okviru IT aktivnosti odnosi se na sve zahtjeve korisnika o eventualnim problemima na klijentskom hardveru i softveru.

Slika 20. Aktivnosti IT podrške u 2013. godini

Razvojem novih tehnologija, povećanjem obima poslova, sve većom automatizacijom poslovnih procesa javlja se potreba za aktivnim provođenjem procesa analize, planiranja, monitoringa i kontrole IT aktivnosti kako bi se ostvarila uspješna realizacija započetih projekata i predvidjeli mogući problemi i kvarovi u sistemu. Povećanje aktivnosti na planiranju prvenstveno ima za cilj da smanji zahtjeve korisnika za podršku hardveru i softveru, kao i aktivnosti vezane za administraciju i nabavku.

4.2.2. Internet konekcija

Agencija koristi Internet za umrežavanje radnih stanica i mrežne opreme kako bi se ostvario veći obim kreiranja digitalnog informacijskog sadržaja, olakšao pristup važnim informacijama, omogućilo efikasnije provođenje poslovnih aktivnosti, a istovremeno povećala brzinu i efikasnost internog komuniciranja među zaposlenim. U cilju zadovoljena ovih potreba Agencije, Internet konekcija treba osigurati sljedeće:

- vezu sjedišta Regulatorne agencije za komunikacije, ul. Mehmeda Spahe br.1 Sarajevo prema vani;
- vezu između ureda Regulatorne agencije za komunikacije u ul. Sime Milutinovića br. 4 Sarajevo i sjedišta u ul. Mehmeda Spahe br. 1 Sarajevo;
- Vezu između fiksnih, udaljenih i pokretnih monitoring stanica koje se nalaze na različitim lokacijama u BiH.

Aktivnosti koje su provedene kako bi se kontinuirano nastavila isporuka usluge Internet konekcije u 2013. godini su sljedeće:

potpisivanje Ugovora o pružanju godišnje usluge Internet konekcije ureda u ulici Mehmeda Spahe kao i međusobnog povezivanja ureda u ulici Mehmeda Spahe s uredom u ulici Sime Milutinovića u periodu od 16.06.2013. do 16.06.2014. godine;

potpisivanje Ugovora o pružanju godišnje usluge Internet konekcije povezivanje fiksnih, udaljenih i pokretnih monitoring stanica u mrežu monitoring stanica koje se nalaze na različitim lokacijama u BiH.

4.2.3. Dizajn, razvoj, servisiranje i održavanje IT aplikacija

U 2013. godini, nastavljene su aktivnosti na održavanju i unapređivanju postojećih te razvoj novih aplikacija kao što su:

produženje usluga održavanja sistema OWIS za 2014. godinu;

produženje usluga web hostinga zvanične web stranice Agencije;

ažuriranje WEB registra u 2013. godini i produženje usluga održavanja WEB registra za 2014. godinu;

ažuriranje WEB portala za upravljanje RF spektrom u 2013. godini i produženje usluge održavanja WEB portal za 2014. godinu;

ažuriranje WEB aplikacije „Kalkulator tarifa telekom usluga“ u 2013. godini i produženje usluge održavanja WEB portala za 2014. godinu;

Aplikacija razvijena i dizajnirana u Agenciji:

Applikacija za izdavanje potvrda o sigurnosti

Završeno je ugradnja, testiranje i puštanje u rad aplikacije za izdavanje saglasnosti o sigurnosti elektromagnetskog zračenja u cilju efikasnog i sigurnog vođenja evidencije o izdatim potvrdama.

4.2.4. Provođenje IT strategije

U 2013. godini nastavljena je realizacija unapređivanja postojeće IT infrastrukture. Nabavljen je 1 inteligentni mrežni uređaj koji će uz ostalu opremu planiranu za ured u Banjoj Luci i Mostaru kompletirati hardverski dio mreže i omogućiti povezivanje uređaja u Sarajevu s uredima u Mostaru i Banjoj Luci putem virtualne privatne mreže (eng. Virtual Private Network, skraćeno VPN). Finalizacijom ovog projekta planiranoj za 2014. godinu značajno će se povećati produktivnost i efikasnost rada Agencije, te smanjiti ukupni troškovi komunikacije između uređaja.

Uviđa se potreba za stalnim provođenjem aktivnosti planiranja i razvoja informacijskog sistema, te je IT odjel preuzeo korake za razvoj Strategije i Plana sigurnosti informacijskog sistema. Procesi analize započeti su u 2013. godini, a realizacija navedenih aktivnosti se očekuje u 2014. godini.

4.2.5 Kreiranje podzakonske regulative (Pravila i drugi dokumenti)

Vijeće Regulatorne agencije za komunikacije na 69. sjednici održanoj 09.12.2013. godine, usvojilo je „Pravilo 71/2013 o Registru korisnika dozvola Regulatorne agencije za komunikacije“, koje je objavljeno u Službenom glasniku BiH br. 103 od 30.12.2013. godine, a počinje sa primjenom od 01.01.2014. godine.

4.3. Odjeljenje za kontrolu poštivanja uslova dozvole

U skladu sa Zakonom o komunikacijama BiH (Sl.glasnik br. 31/03, član 46), u cilju osiguranja poštivanja kodeksa rada i pravila, Agencija ima izvršna ovlaštenja, u skladu s evropskom regulatornom praksom, da primjenjuje izvršne mjere inspekcijskog pregleda izdatih dozvola, na čemu se temelje aktivnosti odjeljenja za kontrolu poštivanja uslova dozvole. Poslovi koje obavlja odjeljenje za kontrolu poštivanja uslova dozvole, rade se u skladu sa Zakonom o komunikacijama BiH, Zakonom o upravi BiH (Sl.glasnik 32/02, poglavlje IX) i ostalim podzakonskim aktima.

U 2013. godini urađen je veći broj kontrola korisnika dozvole po službenoj dužnosti i zahtjevima nadležnih sektora, istim su date instrukcije radi usklađivanja rada s uslovima dozvole i Zakonom o komunikacijama i pravilima Agencije. U toku 2013. godine odjeljenje za kontrolu obavilo je 138 kontrola, od čega je većina bila provjera rada nosilaca dozvola za distribuciju TV programa putem kabla. Rezultati kontrole upućuju se nadležnim odjelima Agencije na obradu u sklopu upravnih postupaka. Rezultati su opisani u pojedinim dijelovima područja za telekomunikacije i emitovanje.

Po službenoj dužnosti obavljeno je 20% kontroli, a na osnovu žalbi građana, pravnih lica i zahtjeva nadležnih sektora obavljeno je 80% kontroli.

U 2013. godini nastavljeni su poslovi vezani za Pravila 55/11 (Pravilo o pružanju audiovizuelnih medijskih usluga), Pravilo 56/11 (Pravilo o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija), što se odnosi na kontakt sa korisnicima i davanje dodatnih informacija, a u vezi s Pravilom 55/11, 56/11, kao i primjena Pravila 69/2013 (Pravilo o uslovima pružanja javnih telekomunikacijskih usluga i odnosa s krajnjim korisnicima).

III ORGANIZACIJSKA STRUKTURA AGENCIJE

VIJEĆE:

- Neven Tomić - predsjedavajući
- Mahir Hadžiahmetović - potpredsjedavajući
- Mehmed Spaho - član
- Sead Mulabegović - član
- Branko Todorović - član
- Slobodan Bošković- član

RUKOVODSTVO:

- Kemal Huseinović – generalni direktor
- Fikret Kasumagić – pomoćnik direktora za telekomunikacije
- Helena Mandić – pomoćnik direktora za emitovanje
- Vinko Dugonjić – pomoćnik direktora za pravne, finansijske i opće poslove
- Siniša Petrović – pomoćnik direktora za upravljanje radiofrekvencijskim spektrom
- Jasmin Mušović – pomoćnik direktora za radiomonitoring, IT podršku i kontrolu poštivanja uslova dozvola
- Amela Odobašić – rukovodilac Sektora za odnose sa javnošću
- Jasenko Lasta – rukovodilac Regionalnog sektora Mostar
- Boris Kujundžić – rukovodilac Regionalnog sektora Banja Luka

IV AKTIVNOSTI VIJEĆA AGENCIJE U 2013. GODINI

U skladu sa Zakonom o komunikacijama, Vijeće Agencije vodi Agenciju u pogledu strateških pitanja provođenja zakona, te vrši konsultacije s generalnim direktorom i prima od njega izvještaje. Vijeće Agencije usvaja Kodeks rada i pravila za emitovanje i telekomunikacije. Osim toga, Vijeće Agencije ima funkciju apelacijskog tijela za rješenja koja donosi generalni direktor. Vijeće Agencije usvaja prijedlog budžeta Agencije za svaku fiskalnu godinu.

Vijeće Agencije je i u 2013. godini radilo u nepotpunom sazivu od šest članova, s obzirom da Vijeće ministara BiH odnosno Parlamentarna skupština BiH, u skladu s članom 39. st. (2) Zakona o komunikacijama, nisu izvršili izbor odnosno imenovanje sedmog člana Vijeća Agencije nakon upućene inicijative Vijeća Agencije iz 2008. godine.

Pred kraj 2013. godine, Parlamentarna skupština BiH je na 56. sjednici Predstavničkog doma, održanoj 05.11. i na 34. sjednici Doma naroda, održanoj 16.12.2013. godine, donijela Odluku o imenovanju novog saziva Vijeća Regulatorne agencije za komunikacije BiH, koja je objavljena u „Službenom glasniku BiH“ br. 100/13 dana 23.12.2013. godine, koja je istog dana i stupila na snagu. Vijeće Agencije je tokom 2013. godine održalo devet sjedница, od čega šest redovnih i tri vanredne.

Vijeće Agencije je u 2013. godini:

usvojilo:

- Plan i program rada Vijeća Agencije za 2013. godinu,
- Prijedlog Budžeta Agencije za 2014. godinu,
- Godišnji izvještaj Agencije za 2012. godinu,
- pet pravila i
- dva kodeksa,

riješilo:

- 15 žalbi u drugostepenom postupku,

razmatralo:

- 35 informacija,
- šest izvještaja,
- tri analize,
- 12 podnesaka korisnika dozvola i institucija u BiH i
- jednu ocjenu stanja tržišta telekomunikacija u BiH,

te uputilo:

- 14 dopisa.

Kao i proteklih godina, Vijeće Agencije je u 2013. godini nastojalo ostvariti saradnju sa institucijama vlasti BiH, prije svega sa Ministarstvom komunikacija i prometa, Vijećem ministara, te Parlamentarnom skupštinom BiH, prvenstveno u cilju donošenja nove Odluke o politici sektora

telekomunikacija za period 2013-2017. godina, relevantnih podzakonskih akata u vezi sa provođenjem univerzalnih usluga u BiH, kao i u pogledu drugih pitanja iz njihove nadležnosti koja su od značaja za ostvarivanje zakonske uloge i uspješan rad Vijeća Agencije.

Vijeće Agencije je u 2013. godini, u skladu sa relevantnim odredbama Zakona o Javnom radio-televizijskom servisu BiH i Zakona o Radio-televiziji Republike Srpske, utvrdilo tri liste kandidata, i to: rang-listu za člana Upravnog odbora Javnog radio-televizijskog servisa Bosne i Hercegovine iz reda ostalih, listu kandidata za člana Upravnog odbora Radio-televizije Republike Srpske iz bošnjačkog naroda i listu kandidata za člana Upravnog odbora Radio-televizije Republike Srpske iz hrvatskog naroda, te je iste uputilo Parlamentarnoj skupštini BiH, odnosno Narodnoj skupštini RS-a, koje prema navedenim zakonima vrše imenovanje članova upravnih odbora.

V FINANSIJSKI IZVJEŠTAJ

1. Podaci o ostvarenim prihodima

Ukupno ostvareni prihodi Regulatorne agencije za komunikacije u 2013. godini iznose 26.795.752 KM i veći su za 1.727.000 KM od ostvarenih prihoda Agencije u prethodnoj godini.

Prihodi od redovnih tehničkih naknada za dozvole za regulisanje i nadzor operatera telekomunikacija i emitera, iz kojih se, prema Zakonu o komunikacijama ova Agencija i finansira, ostvareni su u iznosu od 10.528.838 KM i veći su za 363.838 KM u odnosu na planirane.

Prihodi od doprinosa za korištenje radiofrekvencijskog spektra iznose 16.219.114 KM, a prihodi od novčanih kazni ostvareni su u iznosu od 47.800 KM.

2. Podaci o ostvarenim rashodima

Ukupno ostvareni rashodi Regulatorne agencije za komunikacije u 2013. godini iznose 7.153.120 KM ili 91% u odnosu na planirane i odobrene rashode Agencije, prema Zakonu o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2013. godinu.

Indeks ostvarenih rashoda u odnosu na godišnji plan rashoda kod Tekućih izdataka iznosi 90%, a kod Kapitalnih izdataka 95%.

Rashodi programa posebne namjene "SEE Digi.TV" iznose KM 43.553.

Najveće izvršenje rashoda u odnosu na odobrena sredstva u budžetu za 2013. godinu, ostvareno je na poziciji „bruto plate i naknade“ i iznosi 98%.

Manja izvršenja rashoda neposredne potrošnje u odnosu na odobrene rashode u 2013. godine su i posljedica nastavka kontinuiranih aktivnosti u Agenciji na stvaranju ušteda, posebno na onim vrstama troškova na koje se može direktno utjecati (PTT troškovi, nabavka materijala, troškovi goriva i zakupa, ugovorene usluge). PTT troškovi u 2013. godini manji su za 12.000 KM u odnosu na na iste troškove iz prošle godine, dok su troškovi reprezentacije, ostvareni u 2013. godini, manji za 6.000 KM u odnosu na ostvarenje u 2012. godini. Izdaci za unajmljivanje parking prostora su za 10.000 KM

manji u odnosu na izdatke po ovom osnovu u 2012. godini. Utrošena sredstva za troškove usluga stručnog usavršavanja i stručne usluge u 2013. godini također su ostvarena u znatno manjem iznosu u odnosu na prethodnu godinu.

Utrošena sredstva za putne troškove u 2013. godini (bez programa posebne namjene), iznose 318.614 KM. U odnosu na planirana i odobrena sredstva u budžetu za ove namjene, realizacija ovih troškova je manja za oko 68.000 KM. Tokom 2013. godine primljena su 2 nova uposlenika (jedan pripravnik), dok su 2 uposlenika (jedan otišao u penziju) napustila Agenciju.

3. Revizija materijalno-finansijskog poslovanja Agencije

Prema Izvještaju o finansijskoj reviziji Regulatorne agencije za komunikacije za 2012. godinu broj 01-02/03-08-16-1-486/13 iz juna 2013. godine Ureda za reviziju institucija BiH, finansijski izvještaji Agencije prikazuju fer i istinito, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obaveza na 31.12.2012. godine. Finansijske transakcije i informacije prikazane u finansijskim izvještajima Agencije u toku 2012. godine bile su u svim značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim propisima.

Odmah po prijemu konačnog Izvještaja o reviziji za 2012. godinu, Agencija je preduzela niz mjera u cilju racionalizacije i unapređenja poslovanja. Sačinjen je Razvojni srednjoročni strateški plan za period 2014-2016. godine, revidirana je i dorađena Strategija razvoja informacijske tehnologije u skladu sa Razvojnim srednjoročnim strateškim planom, a također je revidiran i Plan sigurnosti informacijskog sistema Agencije, te poduzete odgovarajuće preventivne i korektivne mjere u cilju smanjenja rizika.

Tabela 24:

PREGLED
Ostvarenja prihoda po izvorima 01.01. 2013. – 31.12.2013.

R.b.	Izvor prihoda	Ekonomski kod	Planirani prihodi za 2013. godinu	Rebalans (+,-)	Korigovani plan (4+,-5)	Ostvareno u tekućem periodu	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Prihodi od kamate za depozite u banci	721211					
2	Popust, rabat, ostali prihodi	721214				4.930	
3	Ostali prihodi	721511				8	
4	Prihodi od dozvola za emitovanje	722101	400.000		400.000	373.667	93
5	Prihodi od korisnika fiksne telefonije	722102	1.200.000		1.200.000	1.200.525	100
6	Administrativne i ostale naknade za dozvole	722103	140.000		140.000	72.078	51
7	Prihodi radiofrekvencija - linkovi	722105	250.000		250.000	304.140	122
8	Pružanje Internet usluga	722106	75.000		75.000	74.670	100
9	Naknade za mrežne operatore	722107	540.000		540.000	565.054	105
10	Prihodi od GSM	722109	1.500.000		1.500.000	1.506.463	100
11	Prihodi od GSM brojeva	722113	4.150.000		4.150.000	4.229.375	102
12	Prihodi kablovske RTV	722115	120.000		120.000	95.017	79
13	Naknade za ostvarene brojeve i kodove	722117	580.000		580.000	871.151	150
14	Naknada za blokove brojeva fiksne mreže	722118	405.000		405.000	361.051	89
15	Dozvola za pružanje javnih telefon. usluga	722124	455.000		455.000	494.000	109
16	God. naknada za dozvole za pruž.audio viz.	722125	50.000		50.000	57.025	114
17	Prihodi od dozvola za pruž.usluga na unive.	722126	300.000		300.000	300.000	100
18	Vanredni prihodi	735111				19.684	
UKUPNO			10.165.000		10.165.000	10.528.838	104

Tabela 25:

PREGLED
Izvršenje rashoda po ekonomskim kategorijama 01.01.2013. – 31.12.2013.

R.b.	Vrsta Rashoda	Ekonomski kod	Budžet za 2013. godinu	Izmjene: Odluka VM, prestrukturizacija (+,-)	Korigovani Budžet (4+,-5)	Ostvareni iznos rashoda 01.01.-31.12.	Indeks (7/6)
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Tekući izdaci		6.063.000		6.079.577	5.455.246	90
1.	Bruto plate i naknade	6111	3.983.000		3.983.000	3.889.500	98
2.	Naknade troškova zaposlenih	6112	471.000		471.000	407.323	86
3.	Putni troškovi	6131	410.000	-2.591	407.409	331.006	81
4.	Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	6132	145.000		145.000	111.435	77
5.	Izdaci za energiju i komunalne usluge	6133	165.000		165.000	104.215	63
6.	Nabavka materijala	6134	90.000	1.386	91.386	50.154	55
7.	Izdaci za usluge prevoza i goriva	6135	60.000	1.701	61.701	47.410	77
8.	Unajmljivanje imovine i opreme	6136	60.000		60.000	40.685	68
9.	Izdaci za tekuće održavanje	6137	299.000	219	299.219	201.675	67
10.	Izdaci osiguranja bank.usl.i plat. prom.	6138	85.000	199	85.199	71.192	84
11.	Ugovorene i druge posebne usluge	6139	295.000	15.663	310.663	200.651	65
II	Kapitalni izdaci		1.780.000		1.780.000	1.697.874	95
1.	Nabavka opreme	8213	1.780.000		1.780.000	1.697.874	95
<hr/>							
<hr/>							
<hr/>							
<hr/>							
<hr/>							
<hr/>							
UKUPNO			7.843.000	16.577	7.859.577	7.153.120	91

PRILOG I PLANIRANI I REALIZOVANI PROGRAMSKI ZADACI

Planom i programom rada Agencije za 2013. godinu definisane su sljedeće aktivnosti:

1. Aktivnosti vezane za primjenu interkonekijskog režima na tržištu fiksne telefonije;
2. Aktivnosti za uspostavljanje interkonekijskog režima na tržištu mobilne telefonije;
3. Donošenje Pravila o uslovima pružanja javnih telekomunikacijskih usluga i odnosima sa korisnicima;
4. Donošenje Pravila o obavljanju djelatnosti pružaoca fiksnih javnih telefonskih usluga;
5. Donošenje Pravila o izmjenama i dopunama Pravila 62/2012 o prenosivosti telefonskih brojeva;
6. Donošenje Pravila o naknadama za dozvole za korištenje telefonskih brojeva;
7. Aktivnosti vezane za analize tržišta telekomunikacija;
8. Aktivnosti vezane za mjerjenja i izvještavanja o kvalitetu javnih telekomunikacijskih usluga;
9. Aktivnosti u vezi sa rebalansom cijena govornih telefonskih usluga;
10. Praćenje stanja tržišta telekomunikacija u BiH;
11. Aktivnosti na zaštiti korisnika;
12. Aktivnosti u cilju provođenja univerzalnog servisa u BiH, u skladu sa Politikom sektora telekomunikacija i odlukama Vijeća ministara BiH;
13. Priprema uvođenja odvojenog računovodstva;
14. Praćenje razvoja NGN mreža u BiH;
15. Usklađivanje Plana namjene i korištenja frekvencija u BiH prema zaključcima i finalnim aktima Svjetske radio konferencije WRC-12 te donošenje Pravila o izmjeni i dopuni Pravila 49/2009 o planu namjene i korištenja radiofrekvenčijskog spektra u Bosni i Hercegovini;
16. Donošenje Pravila o planu korištenja radiofrekvenčijskog opsega 800 MHz (790-862 MHz - digitalna dividenda) u BiH;
17. Donošenje novog Pravila o načinu korištenja radiofrekvenčijskog opsega 10,15 - 10,65 GHz, kojim će se staviti van snage RAK Pravilo 43/2009 o planu korištenja radiofrekvenčijskog opsega 10,15 - 10,65 GHz za fiksne bežične pristupne sisteme;
18. Donošenje Pravila o načinu korištenja radiofrekvenčijskog opsega 2,6 GHz;
19. Donošenje Pravila o izmjenama i dopunama RAK Pravila 46/2009 o radijskoj opremi koja se može koristiti bez pojedinačnih dozvola za uređaje izdatih od strane RAK-a;
20. Aktivnosti na definisanju i harmonizaciji novih kanalnih planova u opsegu 3,4-3,8 GHz u skladu s propisima CEPT-a (radne grupe ECC FM i PT1);
21. Prelazak na novu platformu i održavanje portala spektar.rak.ba;
22. Analiza efekata primjene Pravila 59/2011 Naknade za dozvole u radiokomunikacijama u Bosni i Hercegovini;
23. Analiza realizacije primjene RAK Pravila 50/2011 o planu korištenja radiofrekvenčijskih opsega 29,7 - 68 MHz, 68 - 87,5 MHz, 146 - 174 MHz, 380-399,9 MHz, 406,1 - 430 MHz, 440 - 470 MHz, 862 - 876 MHz, 915 - 921 MHz za PMR/PAMR a vezano za harmonizaciju spektra u mobilnoj službi;
24. Izrada Prijedloga izmjena i dopuna Odluke o državnom doprinosu za korištenje radiofrekvenčijskog spektra i dostave prijedloga Vijeću ministara BiH na razmatranje;
25. Analiza i javna rasprava o načinu korištenju radiofrekvenčijskog opsega 11,7-12,5 GHz za jednosmjernu distribuciju RTV kanala nakon 2016. godine, s obzirom da korištenje ovog opsega u BiH nije u skladu sa planom namjene frekvencija u Evropi (za nove korisnike upitan je period isplativosti nove investicije do kraja 2016. godine);
26. Stalne aktivnosti na licenciranju korisnika radiofrekvenčijskog spektra, kao i sva pravna, tehnička i ekonomski pitanja u vezi s ovim poslovima;
27. Međunarodna koordinacija frekvencija;

28. Praćenje izmjena regulative na nivou CEPT i ITU s ciljem primjene ili prilagođavanja BiH regulative regulativi u okruženju i Evropi;
29. Učešće na međunarodnim sastancima na nivou CEPT i ITU;
30. U okviru projekta izgradnje mreže monitoring stanica u BiH, u 2013. godini završena je procedura dobivanja svih potrebnih dozvola za postavljanje stanice na lokaciji Derventa-Plehan a krajem godine je završena izgradnja i stavljanje u rad navedene stanice. Polovinom 2013. godine realizovana je nabavka tri monitoring stanice sekundarne mreže te su pronađene odgovarajuće lokacije za postavljanje stanica i pokrenute procedure za dobivanje potrebnih dozvola za postavljanje monitoring stanica na izabranim lokacijama.
31. Usvojeno je Pravilo 71/2013 o Registru korisnika dozvola Regulatorne agencije za komunikacije čime je prestalo važiti Pravilo 34/2008 o uspostavljanju i održavanju jedinstvenog registra korisnika dozvola u sektoru komunikacija;
32. Rad u sklopu Stručne komisije/povjerenstva DTT Forum-a, izrada i provođenja aktivnosti u okviru Akcionog plana prelaska sa analogne na digitalnu zemaljsku radiodifuziju u Bosni i Hercegovini;
33. Aktivnosti na izdavanju i produžavanju dozvola iz oblasti emitovanja u skladu sa primjenjivim pravilima;
34. Praćenje poštivanja uslova svih dozvola iz oblasti emitovanja, kao i obrada zahtjeva za izmjene postojećih uslova istih;
35. Procesuiranje slučajeva kršenja uslova dozvole korisnika dozvola iz oblasti emitovanja, pravovremeno djelovanje po prigovorima i žalbama, a u skladu sa utvrđenim procedurama i pravilima Agencije;
36. Intenziviranje monitoringa korisnika svih dozvola iz oblasti emitovanja u cilju praćenja poštivanja uslova izdatih dozvola, kao i primjene novih pravila i kodeksa Agencije;
37. Izrada smjernica za primjenu Kodeksa o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija i Kodeksa o komercijalnim komunikacijama;
38. Na osnovu inicijative Područja emitovanja Vijeće Agencije je usvojilo Kodeks o audiovizuelnim medijskim uslugama i medijskim uslugama radija koje se odnose na pobliže definisanje prikazivanja maloljetnika u programima kao i određivanje kategorija za klasifikaciju i označavanje sadržaja;
39. Organizovanje sastanaka sa predstavnicima medijske zajednice u BiH, organizovanje regionalnih savjetodavnih odbora i posjeta korisnicima dozvola;
40. Sastanci Evropske platforme regulatornih tijela (EPRA) i Stalnog odbora za medije i informacijsko društvo (CDMSI), Mediteranske mreže regulatornih tijela (MNRA), kao i sastanci i konferencije ostalih međunarodnih organizacija i foruma;
41. Aktivnosti u sklopu projekta DIGI.TV: izrada dokumenata, smjernica i slično u skladu sa projektnim planom aktivnosti za 2013. godinu, organizacija nacionalnog seminara/ okruglog stola o prelasku na digitalno emitovanje i digitalnoj dividendi; prisustvo na projektnim sastancima i završne aktivnosti;
42. Obilježavanje 3. maja, Međunarodnog dana slobode medija;
43. Učešće u radu Izvršnog odbora Evropske audovizuelne opservatorije.

Od planiranih nisu realizovane sljedeće aktivnosti:

- Aktivnost pod rednim brojem 16, 17, 18. i 20. nisu realizovane jer nije ispunjen prethodni uslov, a to je da Vijeće ministara BiH donese Politiku sektora telekomunikacija za period 2013-20XX., s obzirom da je provođenje planiranih aktivnosti vezano za navedeni dokument;
- Aktivnost pod rednim brojem 19. je u toku realizacije. Kašnjenje u realizaciji uzrokovano je kasnim donošenjem dopuna referentnog međunarodnog pravila ERC/REC 70-03;

- Aktivnost pod rednim brojem 32. nije realizovana jer Akcioni plan prelaska sa analognog na digitalno emitovanje, kao preduslov realizacije bilo koje aktivnosti po pitanju digitalizacije, nije usvojen od strane Vijeća ministara BiH;
- Aktivnost pod rednim brojem 37. je u završnoj fazi realizacije. Preduslov za okončanje je završetak sistemskog monitoringa, na osnovu kojeg bi se zaključilo koje oblasti Kodeksa treba posebno obraditi u smjernicama. Producenje aktivnosti na sistematskom monitoringu TV programa se, između ostalog, očitovalo kroz potrebno dodatno vrijeme na utvrđivanju svih činjenica, posebno kod određenog broja stanica koje su dostavljale nepotpune ili nekorektno arhivirane snimke sedmičnih programa.

PRILOG II PREGLED TUŽBI, SUDSKIH POSTUPAKA I PRESUDA

U 2013. godini je po tužbama protiv Regulatorne agencije za komunikacije (RAK) pred Sudom Bosne i Hercegovine (Sud BiH) pokrenuto pet (5) sporova od kojih: četiri (4) upravna spora protiv konačnih upravnih akata Vijeća Agencije i jedan radni spor po tužbi iz radnih odnosa. U istom periodu nadležni sudovi donijeli su ukupno sedam (7) presuda u sporovima iz ranijih godina od kojih: dvije (2) presude o odbijanju tužbi u upravnom sporu protiv konačnih upravnih akata Vijeća Agencije; jedna presuda o uvažavanju tužbe, poništenju osporenog rješenja i vraćanju predmeta na ponovni postupak; jedna presuda o uvažavanju vanrednog pravnog lijeka i preinačenju prvostepene presude o odbijanju tužbe; jedna presuda o odbijanju kao neosnovane žalbe tužioca protiv prvostepene presude Općinskog suda u Bihaću, kao i dvije presude u radnim sporovima od kojih: jedna o odbijanju žalbe i potvrđenju prvostepene presude o odbijanju tužbenog zahtjeva kao neosnovanog, i druga o usvajanju tužbenog zahtjeva i poništenju rješenja disciplinskih komisija RAK-a.

I UPRAVNI SPOROVI

- 1) Pred Upravnim odjeljenjem Suda BiH, upravni spor po tužbi Mustafe Cerića iz Sarajeva od 01.02.2013. godine protiv Rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 01-07-13/12 od 13.11.2012. godine kojim je odbijena žalba tužioca protiv prvostepenog Zaključka RAK, broj UP1: 02-07-112/09 od 12.05.2009. godine o obustavi postupka, po službenoj dužnosti, protiv RTV FBiH zbog utvrđenja da emitovanim programskim sadržajem nije prekršila propise Agencije;
- 2) Pred Upravnim odjeljenjem Suda BiH, upravni spor po tužbi „Art Company“ d.o.o. Kiseljak od 05.03.2013. godine protiv Rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 01-07-21/12 od 17.12.2012. godine kojim je odbijena žalba tužioca protiv prvostepenog Rješenja RAK, broj UP1: 02-07-862/12 od 24.10.2012. godine, a kojim je tužiocu izrečena novčana kazna u iznosu od 10.000 KM zbog prekršaja iz člana 52. stav (1) Pregleda povreda i odgovarajućih kazni koje izriče RAK („Službeni glasnik BiH“, broj 35/09), odnosno zbog nelegalne gradnje javne telekomunikacijske mreže kablovske televizije u naselju Paklarevo, općina Travnik;
- 3) Pred Upravnim odjeljenjem Suda BiH, upravni spor po tužbi „Elta – Kabel“ d.o.o. Doboј od 27.03.2013. godine protiv Rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 01-07-23/12 od 12.02.2013. godine kojim je odbijena žalba tužioca protiv prvostepenog Rješenja RAK, broj UP1: 02-07-694/12 od 20.11.2012. godine, a kojim je tužiocu izrečena jedinstvena novčana kazna u iznosu od 10.000 KM zbog kršenja člana 10. stav (2) Pravila 56/2011 o dozvolama za distribuciju audiovizuelnih medijskih usluga i medijskih usluga radija i nepostupanja po nalogu Agencije iz Rješenja, broj UP1: 02-07-99/12 od 04.07.2012. godine;
- 4) Pred Upravnim odjeljenjem Suda BiH, upravni spor po tužbi „BHB Cable TV“ d.o.o. Lukavac od 23.10.2013. godine protiv Rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 01-07-8/13 od 25.09.2013. godine kojim je odbijena žalba tužioca, uz smanjenje izrečene novčane kazne sa 15.000 KM na iznos od 10.000 KM, protiv prvostepenog Rješenja RAK, broj UP1: 02-07-129/13 od 06.06.2013. godine, a

kojim je tužiocu izrečena novčana kazna u iznosu od 15.000 KM zbog prekršaja iz člana 52. stav (1) Pregleda povreda i odgovarajućih kazni koje izriče RAK, odnosno zbog utvrđenja da je bez pribavljenog odobrenja za građenje izvrsio gradnju podzemne javne elektronske komunikacijske mreže na lokalitetu Gladnik – Nova Bila prema općini Vitez, kao i nadzemno od lokaliteta Gladnik prema općini Novi Travnik, čime je prekršio tačku 3.5 Opće dozvole za javnog mrežnog operatora i član 3. stav 1.b) Pravila 66/2012 („Službeni glasnik BiH“, broj 66/12);

II RADNI SPOROVI

5) Parnični postupak odnosno radni spor po tužbi uposlenice Agencije Ć.T.G. radi poništenja odluka disciplinskih komisija (Rješenje prвostepene disciplinske komisije, broj: 03-34-20-40/11 od 06.04.2012. godine i Rješenje drugostepene disciplinske komisije, broj: 03-34-54-4/12 od 18.06.2012.godine) kojim je uposlenici izrečena i potvrđena jedinstvena disciplinska kazna suspenzije s radnog mjesta i obustave isplate plate u periodu od 13 dana zbog utvrđenih težih povreda službenih dužnosti.

III IZVRŠNI POSTUPCI

U 2013. godini, Regulatorna agencija za komunikacije je Upravnom odjeljenju Suda BiH podnijela 145 prijedloga za dozvolu izvršenja radi prinudne naplate zaostalih dospjelih potraživanja po svim osnovama, u ukupnom iznosu od 533.085,20 KM (73.812,00 KM po osnovu naknade za izdate dozvole; 441.272,30 KM po osnovu državnog doprinosa za korištenje radiofrekvencijskog spektra i 18.000,00 KM po osnovu izrečenih novčanih kazni). U istom periodu Agencija je Sudu BiH dostavila 15 odgovora po žalbama dužnika na sudska rješenja o dozvoli izvršenja, kao i 260 drugih podnesaka. po sudskim nalozima.

Od ukupnog iznosa navedenog duga, Agencija je tokom 2013. godine, prinudnim putem u izvršnim postupcima, naplatila ukupno 376.554,79 KM, od čega: 303.583,15 KM na ime duga po osnovu državnog doprinosa za korištenje radiofrekvencijskog spektra, iznos od 54.971,64 KM na ime duga po osnovu naknade za izdate dozvole, dok je dug po osnovu izrečenih novčanih kazni naplaćen u cijelosti.

Pored naplate glavnog duga u navedenim iznosima, Agencija je u izvršnim postupcima, naplatila i iznos od 14.988,06 KM na ime potraživanih zakonskih zateznih kamata na neplaćeni iznos glavnog duga po naprijed navedenim osnovama.

IV STEČAJNI POSTUPCI

U cilju naplate zaostalih dospjelih potraživanja Agencija je u 2013. godini nadležnim sudovima, pred kojim su pokrenuti stečajni postupci, podnijela dvije prijave potraživanja, od kojih:

- Općinskom sudu u Trebinju prijavu potraživanja u predmetu „Neimarstvo“ d.o.o. Trebinje (346,11 KM), i
- Općinskom sudu u Trebinju prijavu potraživanja u predmetu „Herceg TV“ (4.250,00 KM).

V PRESUDE

- 1) Presudom Suda BiH, broj: S1 3 U 001919 09 U od 07.02.2013. godine uvažena tužba u upravnom sporu tužioca Aneks d.o.o. Banja Luka, poništeno osporeno Rješenje Vijeća Agencije, broj: UP2 01-07-4/09 od 15.06.2009. godine, i predmet vraćen Vijeću na ponovno rješavanje. Rješenjem Vijeća Agencije, broj UP2:01-07-4/09 od 22.02.2013. godine, usvojena žalba tužioca, poništen prvostepeni Zaključak Agencije, broj: 05-29-377-4/09 od 21.04.2009. godine o obustavi postupka protiv Telekoma Srpske i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak;
- 2) Presudom Kantonalnog suda u Bihaću, broj: 17 0 Ps 007815 12 Pž od 15.03.2013. godine odbijena kao neosnovana žalba tužioca „ELTA – MT“ d.o.o. Tuzla protiv prostepene Presude OS u Bihaću od 18.05.2012. godine, kojom je tužilac odbijen sa postavljenim tužbenim zahtjevom za naknadu štete u traženom iznosu od 171.905,67 KM (na ime naknade štete za porušenu mrežu kablovske TV u Sanskom Mostu iznos od 146.2777, 27 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 01.12.2006. godine i na ime naknade štete zbog izgubljene zarade u periodu od oktobra 2006. do 06.04.2009. godine iznos od 25.628,40 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od 2009. godine pa sve do isplate, uz naknadu troškova parničnog postupka), u odnosu na tužene: 1) Unsko-sanski kanton; 2) Općina Sanski Most; 3) RAK i 4) d.o.o. „EL Čemo“ Sanski Most. Protiv navedene pravomoćne Presude tužilac je dana 25.04.2013. godine podnio reviziju Vrhovnom sudu FBiH;
- 3) Presudom Suda BiH, broj: S1 3 U 008268 12 U od 18.07.2013. godine odbijena tužba u upravnom sporu tužioca BH Telecom d.d. Sarajevo protiv Rješenja Vijeća Agencije, broj: UP2 01-07-9/11 od 27.09.2011. godine o odbijanju žalbe tužioca protiv prvostepenog Rješenja Agencije od 28.07.2011. godine kojim je tužiocu naloženo da sa „Crumbs Group“ d.o.o. Brčko Distrikt zaključi ugovor o pružanju usluge „telefonska kartica“, pod prijetnjom izricanja sankcije;
- 4) Presudom Apelacionog upravnog Vijeća Suda BiH, broj: S1 3 U 002630 13 Uvp od 30.10.2013. godine, uvažen vanredni pravni lijek RTRS-a (zahtjev za preispitivanje Presude Vijeća za upravne sporove istog Suda, broj: S1 3 U 002639 10 od 29.12.2012. godine, kojom je tužba RTRS odbijena), i prvostepena sudska presuda preinačena na način što je poništeno konačno Rješenje Vijeća Agencije, broj: UP2 01-07-7/10 od 18.03.2010. godine i prvostepeno Rješenje generalnog direktora RAK, broj: UP1 02-07-690/09 od 21.01.2010. godine i predmet vraćen prvostepenom organu na ponovni postupak;
- 5) Presudom Suda BiH, broj: S1 3 U 006398 11 U od 27.11.2013. godine odbijena tužba u upravnom sporu Amela Ramića radi poništenja Rješenja Vijeća Agencije, broj UP2: 01-07-3/11 od 14.06.2011. godine o odbijanju žalbe tužioca protiv prvostepenog Rješenja, broj: UP1 02-07-394/11 od 21.04.2011. godine kojim je odbijena pritužba tužioca na jednostranu izmjenu ugovora o pružanju Internet usluga od strane „Logosoft“ d.o.o.

6) Presudom Suda BiH u drugostepenom Vijeću, broj: S1 3 P 005715 13 Gž od 05.06.2013. godine odbijena žalba uposlenice Ć.T.G. i potvrđena prvostepena Presuda tog Suda od 17.01.2013. godine, kojom je odbijen kao neosnovan tužbeni zahtjev tužiteljice za poništenje Rješenja generalnog direktora o ocjeni rada uposlenice za 2010. godinu, broj: 03-34-8-59/11 od 04.02.2011. godine, uz naknadu troškova parničnog postupka;

7) Presudom Suda BiH, broj: S1 3 P 010890 12 P od 18.11.2013. godine, donesenoj u radnom sporu po tužbi uposlenice Ć.T.G. radi poništenja odluka disciplinskih komisija RAK (Rješenje prvostepene disciplinske komisije, broj: 03-34-20-40/11 od 06.04.2012. godine i Rješenje drugostepene disciplinske komisije, broj: 03-34-54-4/12 od 18.06.2012.godine), usvojen tužbeni zahtjev uposlenice i poništeno Rješenje prvostepene disciplinske komisije u tač. 1, 2.2, 2.5. i 7. i Rješenje drugostepene disciplinske komisije. Protiv navedene Presude, putem Pravobranilaštva BiH, podnesena žalba Apelacionom odjeljenju Suda BiH.